

[Tastesen.]

til hr. Poulsgaard på grund af sygdom og at indkalde hans stedfortræder.

Jeg skal herefter tillade mig at gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem.

Det drejer sig om advokat *Mogens Tange*, der er 1. stedfortræder for fremskridtspartiet i Nordjyllands amtskreds, hvor hr. Poulsgaard er valgt.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling.

Advokat *Mogens Tange* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 22. august 1977.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 152 stemmer.

Formanden:

Medlemmer af folketinget hr. Ole Olsen, hr. Gert Petersen og fru Ebba Strange har meddelt mig, at de ønsker at tage det i sidste møde fremsatte forslag til lov om inddragning af værdistigning på jord (lovforslag nr. L 231) tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er lovforslaget bortfaldet.

De øvrige sager på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af benzin.

(Lovforslag nr. L 199. Fremsat 22/8 77).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de under punkterne 4-59 på dagsordenen opførte sager med undtagelse af punkt 31, der er udgået:

Første behandling af forslag til lov om afgift af gas- og dieselolie.

(Lovforslag nr. L 200. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om afgift og opstilling af spilleautomater.

(Lovforslag nr. L 201. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om afgift af visse detailsalgspakninger.

(Lovforslag nr. L 202. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om afgift af charterflyvning.

(Lovforslag nr. L 203. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslag nr. L 204. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om registreringsafgift af motor-køretøjer m.v. og lov om vægtafgift af motor-køretøjer m.v.

(Lovforslag nr. L 205. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus m.m.

(Lovforslag nr. L 206. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om oprettelse af et lystfartøjsregister.

(Lovforslag nr. L 207. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften).

(Lovforslag nr. L 208. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af parfume, toiletmidler m.v.

(Lovforslag nr. L 209. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om udskrivningsprocenten og personfradragene for kalenderåret 1978.

(Lovforslag nr. L 210. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om stempelafgift. (Tinglysningsforretninger samt forhøjelse af afgiften for dokumenter om overdragelse af fast ejendom, herunder ejerlejligheder).

(Lovforslag nr. L 211. Fremsat 22/8 77).

[Formanden.]

Første behandling af forslag til lov om midlertidig forhøjelse af de skattemæssige afskrivninger på nyopførte erhvervsbygninger.

(Lovforslag nr. L 212. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m.v. (Ophævelse af udligningsskatten) [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 227. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Fradrag af udgifter til forsøgs- og forskningsvirksomhed) [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 228. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om fremme af privat opsparing [af Brusvang m. fl.].

(Lovforslag nr. L 229. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Udgifter til reparation, vedligeholdelse og energibesparende investeringer) [af Brusvang m. fl.].

(Lovforslag nr. L. 230. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Midlertidig ophævelse af afgiften for danske varer) [af Kaj Hansen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 189. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om grundskyld til staten [af Ib Christensen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 232. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om fiksering og aftrapning af den primær- og amtskommunale grundskyld samt fiksering af lejeværdi af egen bolig [af Brusvang m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 60. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om fradrag for udgifter til reparation, vedligeholdelse og energibesparende investeringer i egen bolig [af Christophersen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 57. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om midlertidigt investeringsfradrag for maskiner, inventar og lignende driftsmidler. (Ophævelse af lovens midlertidige karakter) [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 222. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om skattemæssige afskrivninger m.v. (Afskrivningsperioden for erhvervsbygninger m.v.) [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 223. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om skattemæssig tilbageførsel af underskud i aktieselskaber m. v. [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 224. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om skattemæssige afskrivninger m.v. (Ophør af halvårsbegrænsningen) [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 225. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om skattemæssige afskrivninger m.v. (Forhøjelse af grænsen for anskaffelsesprisen ved fuldstændig afskrivning af driftsmidler i anskaffelsesåret) [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 226. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat [af Ole Olsen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 233. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til energibesparende foranstaltninger vedrørende bygninger. (Lovforslag nr. L 213. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om gennemførelse af energibesparende foranstaltninger i statens bygninger m. v. (Lovforslag nr. L 214. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter.

(Lovforslag nr. L 217. Fremsat 22/8 77).

[Formanden.]

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om opførelse af 10.000 almennyttige boliger og boliger til unge (kollegier), 5.000 beskyttede boliger og 2.000 plejehjemspladser [af Kaj Hansen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 58. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om til lægsbevilling for finansåret 1. april 1977-31. marts 1978, I. (Beskæftigelsesfremme m. v.).

(Lovforslag nr. L 219. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om statsluskud til produktudvikling.

(Lovforslag nr. L 195. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om lån til håndværk og mindre industri.

(Lovforslag nr. L 196. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer.

(Lovforslag nr. L 197. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om importregulering [af Kaj Hansen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 55. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om bedre lånevilkår for erhvervsbygninger [af Christophersen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 56. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om effektivisering af monopolkontrollen [af Ib Christensen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 66. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om statsluskud til udnyttelse af overskudsvarme fra kraftværker m. v.

(Lovforslag nr. L 198. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner.

(Lovforslag nr. L 192. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Periodisk syn af personbiler).

(Lovforslag nr. L 220. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tilskud til dræning og vanding og af lov om grundforbedringslån.

(Lovforslag nr. L 190. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om tilskud til højvandspumpestationer i Ribe Marsk.

(Lovforslag nr. L 191. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om udlån til yngre jordbrugere.

(Lovforslag nr. L 193. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om tilskud til produktions-, beskæftigelses- og miljøfremmende foranstaltninger i det private skovbrug.

(Lovforslag nr. L 194. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af postloven.

(Lovforslag nr. L 218. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om bedre offentlig service [af Ebba Strange m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 62. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om beskæftigelsesfremmende foranstaltninger inden for ældreomsorgsområdet. (Midlertidig forhøjelse af refusionsprocenten for hjemmehjælp).

(Lovforslag nr. L 215. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Nedsættelse af bidraget til forsikringsordningen for mindre arbejdsgivere).

(Lovforslag nr. L 216. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel (Ændring af arbejds giverperiodens længde) [af Christophersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 221. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om efterløn [af Ebba Strange m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 63. Fremsat 22/8 77).

[Formanden.]

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om de særlige sociale kompensationer [af Bernhard Baunsgaard m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 65. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om langvarigt ledige under arbejdsløshedsloven [af Jørgen Jensen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 59. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om en uges ekstra ferie for særligt udsatte grupper [af Ole Olsen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 64. Fremsat 22/8 77).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af arbejdsløsheden og tilbagebetaling af udlandsgælden [af Svend Andersen (Rosk. a.)].

(Beslutningsforslag nr. B 61. Fremsat 22/8 77).

Forslagene sattes til forhandling.

Formanden:

Taletiden er 20 minutter for ordførere og 10 minutter for andre medlemmer i første omgang, 10 minutter og 5 minutter i anden omgang.

Auken (S):

Opgaven for det folketing, der i dag træder sammen, er endnu større, end vi kunne forudse, da vi rejste på sommerferie i juni. Arbejdsløsheden har udviklet sig endnu mere negativt, end vi kunne have frygtet. Vi må i dag konstatere, at antallet af ledige er 20.000–25.000 større end sidste års niveau, og vi ved, at der bag disse store tal ligger i tusindvis af kuldastede enkeltskæbner, vi ved, at denne arbejdsløshed har ført til utryghed i mange hjem, en utryghed, der selvfølgelig ikke er blevet mindre af den hetz, som visse partier og visse dele af pressen har ført mod de arbejdsløse sommeren igennem.

Heller ikke vores vurdering af betalingsbalanceudsigterne er blevet lysere. For øjeblikket skønnes forbedringen at blive i størrelsesordenen 1–1½ mia kr. på årsbasis i 1977 i forhold

til 1976. På den baggrund er der nok mange mennesker, der spørger sig selv, om det augustforlig, vi gennemførte sidste år, overhovedet har virket, og man er tilbøjelig til at give de mennesker ret, der siger, at indkomstpoltikken har været forfejlet i sine virkninger. Men ud fra en økonomisk betragtning er dette ræsonnement, denne kritik af augustforliget, næppe korrekt. Tværtimod tyder alle analyser på, at der fra augustforliget er udgået en positiv påvirkning af betalingsbalancen i størrelsen ca. 3 mia kr., men at den negative udvikling i udlandets efterspørgsel som følge af de dårlige konjunkturer har svækket denne nettovirkning. Hertil kommer de stigende renteudgifter på det offentlige gæld til udlandet.

Endelig bør det ikke, når vi diskuterer indkomstpoltik konkret i forhold til augustforliget, overses, hvad man også fra det økonomiske råds formandskab har påpeget, at når indkomstpoltikken i Danmark ikke har fået større styrke, hænger det bl. a. sammen med, at tankerne om en effektiv medejendomsret for lønmodtagerne endnu ikke er blevet gennemført, ligesom de store kapitalgevinster på jord og fast ejendom helt eller delvis er unddraget beskatning.

Lad mig i den forbindelse sige, at der er i de borgerlige partiers argumentation, de borgerlige partier, der ønsker en styrket indkomstpoltik, en klar selvmodsigelse, når de samme partier er dem, der bekæmper gennemførelsen af det grundlag, der alene kunne sikre den forståelse blandt lønmodtagerne, der kunne føre til en mere effektiv indkomstpoltik. Jeg tænker her på modstanden mod økonomisk demokrati, jeg tænker på modstanden mod en effektiv beskatning af arbejdsfrie indkomster, jeg tænker på modstanden mod en virkelig skattereform.

Regeringen har søgt at udforme en politik, der effektivt sætter arbejde i gang både i den private og i den offentlige sektor gennem styrkelse først og fremmest af konkurrenceerhvervenes stilling, der yder et væsentligt bidrag til nedbringelse af betalingsbalanceunderskuddet allerede i 1978, og som lægger grundlaget for en fremtidig indkomstpoltik gennem forberedelse af økonomisk demokrati, inddragelse af arbejdsfrie indkomster og en retfærdig byrdefordeling mellem forskellige befolkningsgrupper.

Jeg skal ikke ved denne lejlighed gå ind i enkeltheder omkring den erhvervs- og beskæftigelsespoltik, vi har fremlagt. Jeg skal kun

[Auken.]

fremhæve, at det er en bestræbelse for os at styrke betalingsbalanceerhvervenes stilling, det er en bestræbelse for os at fremme en fornuftig energianvendelse i det danske samfund og udvikle ny teknologi på dette felt, det er en bestræbelse for os at effektivisere vores arbejds-markedspolitik, ikke mindst formidlingen også gennem inddragelse af de faglige organisationer mere effektivt. Det er en bestræbelse for os at mangedoble både omfanget og effekten af den bekæmpelse af ungdomsarbejdsløshed, som er så vigtig.

Lad mig kun nævne et par enkeltreformer, som det ikke er lykkedes for os at træffe endelig beslutning om i denne forhandlingsrunde, men som for socialdemokratiet er vigtige. Jeg tænker her selvfølgelig på gennemførelse af en reel efterløn for ældre lønmodtagere, og jeg tænker på begrænsning af overarbejde med obligatorisk afspadsering og andre fornuftige måder at fordele det nuværende arbejde på. Det er jo ikke helt de forslag, man har set fra andre partier.

Jeg har i den forbindelse noteret mig, at fremskridtspartiet har fremsat et forslag om, at alle lønmodtagere i dette land skal arbejde pligtigt én time mere om ugen, og at de ikke skal have krav på betaling for denne ekstra time; hvis de er på akkord, skal de have nedsat deres akkordsatser tilsvarende. Det kalder jeg arbejderpolitik med hår på brystet.

Men i en situation med mørke udsigter for beskæftigelsen må en bedre fordeling af arbejdet efter vor opfattelse være et nødvendigt supplement til en aktiv beskæftigelsespolitik, som selvfølgelig er det ideelle.

Det er ingen hemmelighed, at den erhvervs- og beskæftigelsespolitik, vi har fremlagt, i alt væsentligt hviler på principperne fra arbejderbevægelsens beskæftigelsesplan, som vi fremlagde i februar i år. Men jeg vil ikke ved denne lejlighed skjule, at planen også i høj grad er inspireret af ideer og tanker fra Industrirådet, fra Håndværksrådet og fra landbrugets organisationer. Vi har ikke forsøgt at lave en ensidig plan, men en plan, der kan gælde for hele det danske samfund. De mange konkrete lovforslag, vi skal tage stilling til i den kommende uge, udmønter regeringens beskæftigelsesplan. Forslagene er i deres udformning og i deres virkninger en usvækket gengivelse af den oprindelige plan, men vi har forsøgt på vigtige

punkter at lade os præge af andre partiers synspunkter i et helhjertet forsøg på at finde en løsning, der kan sikre, at erhvervs- og beskæftigelsesplanen gennemføres i sin helhed.

Af hensyn til den forbedring af betalingsbalancen, jeg omtalte før som et meget vigtigt mål for os, har vi stillet forslag om forbedring af det offentliges indtægter på 7 mia kr. Det er ingen hemmelighed, at de forslag, der her lægges frem, er revideret i forhold til det forhandlingsoplæg, vi fremkom med over for andre partier tidligere på sommeren, og som måske i højere grad afspejler vores oprindelige ønsker.

I den forbindelse kan jeg måske nævne, at vi havde ønsket en ekstra beskatning af højere indkomster til at finansiere en aktiv beskæftigelsespolitik, således at de højtlojnedede beskæftigede kunne yde et solidarisk bidrag til at bringe de arbejdsløse i arbejde. Men vi ved, at borgerlige partier kategorisk har afvist denne løsning og har foretrukket generelle forbrugsafgifter, der som bekendt rammer hele befolkningen.

Det er heller ingen hemmelighed, at vi havde ønsket en rimelig beskatning af de egentlige kapitalgevinster på jord og fast ejendom. Vi mener, det er nødvendigt for at bremse inflationen. Vi mener, at det for at få byrderne retfærdigt fordelt er nødvendigt, at der sættes ind også over for de arbejdsfrie indkomster. Vi mener også, at der i denne forbindelse er en sammenhæng over til en virkelig langsigtet indkomstpøolitik. Vi finder det i hvert fald i socialdemokratiet vanskeligt at opfordre mennesker, der må arbejde for 30 kr. i timen, til at holde igen med lønudviklingen, når der f. eks. på et gennemsnitligt dansk landbrug kan tjenes mere end 200.000 kr. om året i næsten ubeskattede kapitalgevinster. Når vi ikke nu fremlægger et egentligt forslag på dette felt, hænger det sammen med, dels at vi under forhandlingerne ikke har villet binde os til et konkret forslag, men også vil lade andre partiers synspunkter indgå i vores overvejelser, dels med at vi under forhandlingerne, bortset fra det radikale venstre, har mødt en total afvisning af overhovedet at gå ind på tanken om at beskatte kapitalgevinster på jord og fast ejendom, hvor vi har været så åbne, at vi har sagt: o.k., lad os så for overhovedet at komme i gang se bort fra de tidligere konstaterede værdistigninger og kun tage de tidligere værdistigninger. Alligevel har man afvist os. Men det er vores bedømmelse i dag,

[Auken.]

at fremlagde vi i denne sammenhæng et selvstændigt forslag, ville den blotte eksistens af dette forslag spærre for – for ikke at sige umuliggøre – chancerne for at få gennemført vores beskæftigelsesplan og få skabt det brede forlig, der er den eneste måde, hvorpå der kan skabes et grundlag for at styre landet igennem de kommende måneders vanskelige økonomiske udvikling. Derfor har vi måttet give afkald på at fremsætte et forslag herom i denne samling, og vi vil heller ikke stemme for andre partiers forslag i denne sammenhæng. Men det er socialdemokratiets bestemte opfattelse, at problemet omkring arbejdsfrie indkomster ved kapitalgevinster på jord og fast ejendom under en eller anden form må løses og må løses således, at det kan indgå i grundlaget for den indkomstpøolitik, der skal tilrettelægges på lidt længere sigt.

Det er klart, at som følge af, at vi ikke har haft mulighed for at trænge igennem med virkelige forslag på ejendomsbeskatningens område og om en ekstraskat for høje indkomster i solidaritet med de arbejdsløse, har vi været nødt til at fremsætte et forslag om en forhøjelse af merværdiafgiften. Det har imidlertid været vigtigt, at denne forhøjelse blev så beskeden som muligt, og vi har kun foreslået en forhøjelse på 3 pct. Vi har også ment, at kompensationen for disse afgiftsforhøjelser burde ske i form af en i realiteten gennem tilskud tilvejebragt moms fritagelse for vigtige fødevarer som mælk, æg, smør, margarine, brød og ost. I realiteten er der igennem regeringens forslag tale om en differentieret moms uden de administrative vanskeligheder, det ville påføre detailhandelen at skulle operere med to forskellige momssatser.

Denne form for kompensation svarer efter vor bedømmelse til et bredt ønske i befolkningen om friholdelse af vigtige fødevarer; efter forslaget her vil de altså falde i pris med ca. 15 pct. Men der er naturligvis andre måder, der kan kompenseres på. Der har været nævnt forhøjelse af børnetilskud, forhøjelse af pensioner og af uddannelsesstøtten. De kommende dages undersøgelser vil vise, hvilken kompensation der er den rigtige og politisk set den mest bæredygtige.

Socialdemokratiet vil gå åbent ind i disse overvejelser, men vi finder, at en differentieret moms, hvor vi altså friholder vigtige føde-

varegrupper, alt taget i betragtning er den bedste løsning, vi i hvert fald har set indtil nu. Under alle omstændigheder vil socialdemokratiet af sociale grunde insistere på, at niveauet for de foreslåede kompensationer bliver bevareret. Det er jo ikke blot forhøjelsen af merværdiafgiften, der giver problemer for de dårligst stillede mennesker i det danske samfund. I den buket af afgifter, skatteministeren har fremsat forslag om, er der også andre dele, som påfører den almindelige dårligst stillede familie øgede udgifter.

Jeg skal i øvrigt om de forslag, vi har fået fra skatteministeren, nævnte enkelte nyskabelser. Jeg tænker her på forslaget om registrering efter værdi af alle lidt større lystbåde – og der er jo i den forbindelse også et perspektiv i retning af en mere effektiv skattekontrol – afgift på emballage, afgift på spilleautomater og en beskeden afgift på charterrejser.

En række af disse forslag omhandler ting, vi ved indgår i debatten ude omkring, og det har været afgørende for os, at vi, i forbindelse med at vi lægger disse store byrder på befolkningen, har prøvet at tage nogle af de konkrete ideer med perspektiv i op, som vi hører i debatterne ude omkring.

Jeg vil gerne sige i forbindelse med buketten, at motor- og energibeskatningen for socialdemokratiet er særdeles vigtig, da der er tale om direkte valutabesparende afgifter med begrænsede negative virkninger på beskæftigelsen. Men det overordnede mål for os er at nå de 7 mia kr., og vi har prøvet at forme forslagene sådan, at et stort antal partier skulle kunne stemme for dem.

I sit samlede oplæg har regeringen lagt vægt på at udforme sin politik som et forhandlingsoplæg i forhold til andre partier både på erhvervs- og beskæftigessiden og på finansieringssiden, således at ensidighed kunne undgås. Desværre må vi konstatere, at en lignende bestræbelse på at undgå ensidighed ikke har præget andre partiers forslag i samme udstrækning. Lad mig som et enkelt eksempel nævne den plan, som venstre efter et langt forarbejde har lagt frem, og som er blevet fremstillet som et alternativ til regeringens plan.

Vi tvivler ikke på, at det er en velment plan, en plan, som er udformet i den hensigt at løse det dobbelte problem: at sætte folk i arbejde og nedbringe betalingsbalanceunderskuddet.

[Auken.]

Men vi mener, at det er en politik, der i sine virkninger er absolut ensidig. Lad mig bare nævne indkomstpolitikken.

På kort sigt foreslår man et indgreb i gældende overenskomster – som folketinget selv har forlænget – af hidtil uset karakter, og på lidt længere sigt stiller venstre forslag om, at vi politisk her i folketinget skal bestemme, hvor længe en overenskomst skal løbe, hvornår den skal løbe ud, og vi skal fastlægge den økonomiske ramme for overenskomsterne. Vi skal blande os i, om de må have dyrtidsregulering, om de må have taktregulering – det skal nemlig forbydes – også løfteparagraffen skal forbydes, og det vil jo i realiteten sige hjemmelen til at føre lokale lønforhandlinger. I virkeligheden fjerner man gennem disse forslag, som jo totalt ændrer samtlige overenskomster på det danske arbejdsmarked, enhver frihed for arbejdsmarkedets organisationer.

Det er da klart, at uanset at viljen er god fra venstres side, vil mange lønmodtagergrupper vende sig imod en sådan ensidig og urealistisk indkomstpolitik, og jeg tror, at selv venstre vil medgive, at hvis ikke vi får også lønmodtagernes forståelse på indkomstpolitikkenes område, er det simpelt hen illusorisk at forestille sig gennemførelsen af en effektiv indkomstpolitik.

For det andet foreslår venstres plan, som det også kommer til udtryk i en række forslag her i dag, omfattende skattebegunstigelser og andre lettelser til erhvervslivet i størrelsesordenen mange milliarder kroner på årsbasis. Vi ved ikke, om disse forslag vil bringe flere mennesker i arbejde. Den eneste virkning, vi med sikkerhed kan konstatere af disse forslag, er, at antallet af legale nulskatteydere vil stige ganske dramatisk, og at den opfattelse, den for os alle sammen uacceptable opfattelse, som allerede nu er udbredt i befolkningen, at man her i landet betaler skat ikke efter indtægt, men efter erhverv, vil blive yderligere cementeret.

Hvad tror man en politik med disse virkninger vil have af betydning for lønmodtagernes forståelse for indkomstpolitikkenes nødvendighed?

I vurderingen af de tre borgerlige partiers forslag om lempelse af arbejdsgivernes forpligtelser ved sygelønsbetaling for deres arbejdere, men karakteristisk nok ikke for deres funktionærer, kan jeg henholde mig til statsministe-

rens bemærkninger i redegørelsen til tinget i dag. Kun vil jeg understrege, at forslagene som bekendt er dyre, og at forskellen i de forpligtelser, som arbejdsgiverne har over for henholdsvis funktionærer og arbejdere, uddybes yderligere.

Men lige så stor som den økonomiske udfordring er til os, lige så stor er selvfølgelig den politiske udfordring. Det, der har været vejledende for socialdemokratiet og for regeringen under alle sommerens forhandlinger, har været at skabe et bredt grundlag for gennemførelsen af de nødvendige foranstaltninger til nedbringelse af arbejdsløsheden og til begrænsning af betalingsbalanceunderskuddet. Udgangspunktet herfor har været en udbygning af augustforliget først og fremmest gennem en direkte inddragelse af det konservative folkeparti, men også ved at undersøge mulighederne for tilslutning fra venstres og socialistisk folkepartis side.

Desværre må vi konstatere, at disse forsøg indtil videre ikke er lykkedes. Ja, forløbet af forhandlingerne tyder desværre endog på, at der er fare for, at det hidtidige samarbejds-mønster baseret på augustforliget ikke er så stabilt, som da forhandlingerne startede i sommer. Vi har været åbne over for nødvendige, positive ændringer i samarbejds-mønsteret, men det, vi nu oplever, er en situation, en farlig situation, præget af opløsning af et tilvant mønster, uden at et nyt samarbejdsgrundlag for dansk politik er blevet skabt.

Jeg vil gerne understrege, at socialdemokratiet har udfoldet meget store bestræbelser på at skabe et nyt, et bredere forlig. På trods af vores principielle holdning har vi givet afkald på vores forslag om engangsskat. På trods af vores principielle opfattelse har vi givet afkald på i denne samling at nå til en løsning af problemet omkring værdistigninger på jord og fast ejendom. På trods af nogen betænkelighed fra vores side har vi stillet forslag om at imødekomme partiernes ønsker ved at indføre en lempelse for mindre arbejdsgivere ved en forbedret sygelønsordning, således at de både omkostningsmæssigt og beskæftigelsesmæssigt vil blive bedre stillet, og vi har ved formuleringen af en række af vore beskæftigelsesforslag i høj grad taget hensyn til andre partiers synspunkter. Alligevel har man sagt nej til et realistisk forlig.

Det er klart, at det er skuffende for os. Det er skuffende også, at venstre ikke ville være

[Auken.]

med, selv om det måske ikke er helt så overraskende for socialdemokratiet. Men det er også skuffende, at der tilsyneladende – og jeg håber ikke, at det bliver et varigt fænomen – tegner sig et billede af, at tidligere forligspartier har knyttet sig meget stærkt til venstre, og at vi kan frygte et tilbagefald til en situation med deltagelse i en borgerlig blok vendt mod regeringen. Vi har svært ved at se, at denne udvikling kan fremme noget som helst, og vi frygter, at de borgerlige stemmer, som ved valget skulle arbejde, i stedet for kommer til at foretrække at hvile i en dogmatisk politiks skygge.

Vi håber ikke, at dette sammenbrud i et hidtidigt og positivt samarbejds mønster vil blive varigt. Vi håber tværtimod, at det i den kommende uge må lykkes at forene de synspunkter, der i dag står over for hinanden, så meget, at de fornødne beslutninger vedrørende erhvervs- og beskæftigelsespolitikken og vedrørende den nødvendige finanspolitiske stramning vil blive truffet i forståelse mellem flere partier, der tilsammen udgør et flertal her i folkettinget. Helst så vi et nyt forlig, og vi vil arbejde for det, men det vigtigste er, at folketingets handlegkraft ikke lammes i et partitaktisk spil, som befolkningen vil stå helt uforstående over for.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne anbefale de mange lovforslag fra ministrenes side til en hurtig og saglig behandling i folkettinget.

Om de private forslag, der er stillet, skal jeg ved denne lejlighed begrænse mig til at sige, at vi naturligvis vil vurdere hvert enkelt af disse forslag under udvalgsarbejdet, men vi frygter, når vi hører og læser den lange opremsning af forslag fra de mange partier, at folkettinget i denne uge i stedet for at være et forum, hvor man træffer de nødvendige beslutninger, kan udvikle sig til det kæphestenes mareridt, som dansk folkestyre ingen interesse har i.

Glistrup (FP):

Den tyske besættelses hårde ulivssår mod dansk økonomi var helet i 1960. Dengang var alle betingelser til stede for, at samfundet med fuld kraft fremover kunne styre mod den fulde beskæftigelse. Og udenlandsgæld, ja, det var noget, som vi var blevet befriet for i det store og hele.

Og så nu, 17 år efter, ak, hvor forandret!

Her møder vi, at vi har 150.000 registrerede arbejdsløse og et endnu større antal, som er samfundsøkonomisk set unødigt beskæftiget især ved de skriveborde, som er skudt frem som paddehatte ud over landet igennem de forløbne år, og vi møder, at gælden vokser vildere og vildere. Allerede er den sorte gældsbyrde vokset så langt op over Danmarks grænser, at værdien af alle faste ejendomme i Sønderjyllands amt, alle faste ejendomme i Ribe amt, ja, efterhånden har det skubbet sig ind i Vejle amt og Ringkøbing amt, ikke mere er nok til at dække den gæld, som vi har pådraget os igennem disse år, og væksten sker kraftigere end nogen sinde før.

Og i disse tider, der kun i Danmarkshistorien kan føre minderne tilbage til grev Gert, var det ikke således, at den tale, vi hørte i formiddags fra statsministeren, på nogen som helst måde gav os den mindste antydning af håb om, at her havde vi i statsministerens person en Niels Ebbesen, endsige en Valdemar Atterdag. Alt er trist, som udviklingen har været igennem disse 17 år, hvor alt burde have været så godt.

Og hvad er så årsagen til det? Har vi haft en ny besættelse? Nej. Har der været jordskælv, vulkanudbrud, store oversvømmelser? Ej heller. Har det været sådan, at den sorte pest eller andre sygdomme har bredt sig ud over landet? Nej, det har der heller ikke været tale om. Men katastrofen har selvfølgelig sin årsag, og katastrofen kan ganske enkelt udtrykkes på den måde, at vi har haft og stadig har regeringer, der simpelt hen ikke forstår de økonomiske sammenhænge i nutidssamfundet, og dér har vi årsagen til, at det er gået så skævt trods al anvendt flid ud over det danske land igennem disse år.

Så sent som i den tale, vi hørte i dag fra statsministeren, fremturedede statsministeren i den ene fatale økonomiske fejltagelse efter den anden. Lad mig blot her fremdrage tre eksempler på det.

Statsministeren fortalte os som så ofte før, at det er så trist, at det går så skidt i Danmark på grund af, at de i det store stykke, væmmelige udland fører sådan en grim politik, det er virkelig udlandets skyld, at det går så skidt.

En henvisning til udlandskonjunkturerne kunne måske have sin berettigelse i den første korte periode efter olieprischokstigningerne, og

[Glistrup.]

hvad der fulgte deraf for 3-4 år siden, men nu er der gået så lang tid, at der overhovedet ikke er skygge af gyldig undskyldning i dette klynkeri og flæberi med henvisning til de udenlandske konjunkturer. Den danske økonomi udgør en så lille del af hele verdensaltet, er et sådant fnug i hele verdensøkonomien, at den omstændighed, at vi skulle sætte 300.000 mennesker mere i fornuftig beskæftigelse med at producere nyttige varer, der kunne sælges til udlandet eller konkurrere med udlandets varer, sådan at vi ikke behøvede at importere så meget, er et umådelig lille problem, som meget hurtigt og på ganske få måneder kunne løses ganske og aldeles totalt her i Danmark. 300.000 mennesker er en bagatel i verdenssammenhængen, mindre end en tyvendedel af, hvad der bor i mange storbyer i det fremmede, og der er jo en sådan rush på varer overaltfra, at vi selvfølgelig med lethed kunne beskæftige 300.000 mennesker mere til at producere varer, som kunne bruges i betalingsbalancesammenhæng.

Den anden kæmpefejl fra statsministerens side var, at han sagde: men når så omslaget kommer i udlandet, så skal vi se, så går det godt; det er det, vi venter på. Nej, tværtimod. Den dag konjunkturomslaget kommer i udlandet, udløber fristen for Danmark til at spille kong Gulerod og sende sin finansminister ud og finansiere det underskud, som vi laver her, for den dag vil udlandets banker kræve tilbage, hvad de har lånt til os, for så skal de bruge pengene til at udlåne til deres egne virksomheder.

Derfor var det mest rædselsfulde, der kunne ske for Danmark, at omslaget kom i udlandet, før vi har fået bugt med denne uhyggelige, forkerte socialdemokratiske politik, som vi har her i landet, for så kommer vi virkelig ikke blot fra asken og i ilden, men endnu længere ind i den geografiske del, som statsministeren jo plejer at henvise os til.

Statsministerens tredje fundamentale kæmpebrøler var, at han sagde, at det er så svært at løse disse problemer, for når man gør noget for betalingsbalancen, så skader man arbejdsløsheden, og omvendt, vil man gavne arbejdsløsheden, så skader man betalingsbalancen. Det er fundamentalt forkert. Der skal præcis de samme ting til for at klare betalingsbalanceproblemerne, som der skal til for at klare beskæftigelsesproblemerne. Det, der er godt

for det ene, er godt for det andet, og det, der er skidt for det ene, er skidt for det andet. Sådan er sammenhængen. Enhver kan sige sig selv ved nærmere eftertanke, at det er rigtigt. Det, som er det danske problem, er, at hver gang vi producerer for 100 kr. her i landet, så forbruger vi for 104 kr.; med andre ord, for de fire kroners vedkommende, de fire procents vedkommende, har vi produktionen til at foregå ved, at vi benytter 120.000 udenlandske arbejdere til at producere de varer, som modsvares vores valutagæld. Hvis vi nu i stedet for brugte danske arbejdere, 120.000 danske arbejdere, til at frembringe disse fire procent, hvad enten det skulle være i importkonkurrence eller til eksport, så fik vi altså valutaunderskuddet væk, samtidig med at vi fik 120.000 sat i beskæftigelse.

Men det er jo ikke nok for os at få valutagælden væk, for vi skal jo yderligere til at indfri, til at tilbagebetale det, som alt dette sorgløse frådseri fra kulturministeren i Skagen til Farøbroen og ned til Gedserlinjen, alle disse store og små ting, har bevirket af frådseri ned igennem tiden. Det skal vi til at tilbagebetale, og derfor skal vi sætte meget mere end disse 120.000 i beskæftigelse for at komme i gang med at få løst disse problemer. Men løsningen er præcis den samme hele tiden. Det, vi har brug for, er, at vi får noget arbejde sat i værk i Danmark, sådan at vi kan producere de varer, som er nødvendige til at tilbagebetale gælden til udlandet.

Det er selvfølgelig ikke ligegyldigt, hvad det er for nogle varer, vi giver os til at producere, for der er nogle varer, udlandet ikke vil have, f. eks. det, man producerer på alle de mange statistikkontorer, i kildeskattedirektorat og amtsudvalg med by- og landzonelov og lignede. Blanketter til den slags ting kan vi ikke eksportere. Det er ikke det, vi skal overføre vor arbejdskraft til, men til almindelig, nyttig beskæftigelse.

Kommer man så og siger: ja men vi kan jo ikke sælge de varer, som vi producerer, så er svaret ganske åbenbart, at det afhænger af én eneste ting, nemlig til hvilken pris salget skal ske. Selvfølgelig kan vi da sælge uendeligt med varer, hvis bare prisen er tilstrækkelig lav. Derfor er det eneste problem, vi har i Danmark, at få priserne reguleret så tilpas nedad, at vi kan forøge vort salg med de 8-10 pct., som er nødvendige for at få de 300.000 ubeskæftigede og fejlbeskæftigede over til fornuft-

[Glistrup.]

tigt arbejde. Den eneste problemstilling, vi skal have løst, er at kunne få denne prisændring hidført, og det vil sige at få en omkostningsændring klaret.

Løser regeringens oplæg så dette problem? Jeg kan med fuldstændig sikkerhed svare: nej, regeringens oplæg løser ikke dette problem. Det tør jeg sige i den mands fædreland, der udtalte, at det, der er det sværeste, er at spå om fremtiden.

Men her er det nemlig ikke svært, for det, regeringen gør i dag, er præcis det samme som den selv og dens forgængere i de forløbne 17 år har gjort 47 gange tidligere, nemlig foreslået, at vi nu skal have nogle forøgede skatter og afgifter, og hver evig eneste gang har det ført til, at den næste krise er kommet hurtigere og er blevet alvorligere, end den tidligere var. Det, der er slået fejl 47 gange, slår selvfølgelig også fejl, når man nu i dag kommer og anvender det her for 48. gang.

Det turde være aldeles klart, at det ikke hjælper noget som helst at overrække os i fremskridtspartiet på vores 5 års dag denne buket af tidsler, man har produceret i form af afgiftsforhøjelser og lignende. Det vil gå præcis som det er gået tidligere, at den offentlige sektor vokser og trænger den private sektor, som er den, der skal skabe disse arbejdspladser for de arbejdsledige og for at klare betalingsbalancen, skubber den længere ud. Vi har set det i 1960, da det gik godt. Dér havde vi 30 pct. offentlig virksomhed og 70 pct. privat virksomhed. Så har vi fået disse 47 forlig, som har ført til, at vi nu er kommet i den situation, at vi altså i stedet for har 53 pct. offentlig og 47 pct. privat virksomhed. Det er mere, end den danske økonomi kan bære, også fordi vi ikke i noget fremmed land har et skattetryk af en sådan størrelse som det, vi har her i Danmark. Skatterne aflejrer sig i omkostningerne. Det har de gjort alle tidligere gange, og det vil de også gøre denne gang.

Hvad er det, statsministerens skatteforslag går ud på? Ja, det går ud på, at den almindelige husmoder skal have 100 kr. mere med i sin portemonnæ, når hun skal ud og gøre de samme ugeindkøb til en ganske almindelig husholdning, som hun har skullet tidligere. Det vil altså med andre ord sige, at man konfiskerer, hvis det stod til statsministeren, 4 timer ugentlig uden nogen som helst lønforhøjelse. Det

er det, man tager, idet man kan regne med, at mange arbejdere har 25 kr. ud af deres arbejde i timen. De har måske en timeløn på 40 kr., men så betaler de jo kildeskat og lignende med 15 kr. og har altså de 25 kr. tilbage. Det, som man fra statsministerpartiets side konfiskerer fra den danske arbejder, er 4 timers ugentligt arbejde uden at give nogen som helst lønkompensation. Se, det kalder jeg for arbejderpartipolitik, både uden bryst og hår og hoved med, for den sags skyld.

Der er tale om, at man tror, at man ved på den måde at gå til angreb på arbejderlønningerne skulle kunne klare landets problemer. Men vi ved som sagt fra tidligere erfaringer, at det går værre og værre uge for uge, måned for måned, og derfor hjælper det ikke en døjt. Tværtimod kan vi ganske roligt sige, at hvis dette folketing tager hjem uden at have vedtaget noget som helst, så har det i hvert tilfælde handlet fornuftigere, end hvis det vedtager regeringens oplæg. Det er helt oplagt, at her er ofre og byrder, som skal bæres forges.

Men det er jo ikke nok at kritisere. Man må selvfølgelig vise, hvordan problemerne kan løses. Det har fremskridtspartiet da også gjort bl. a. med det forslag, som vi har fremsat, og som er til forhandling her i dag. Og dér var det altså, at hr. Auken refererede fra det forslag, at vi siger, at når Danmark er i nød, så løser man den nødsituation ved, at man bestiller noget mere, ved at man gør en ekstra indsats.

Det er den måde, man nu engang løser problemerne på. Når en familie er i krise, så arbejder man noget mere, man sparer noget mere. Man har aldrig nogen sinde set en familie komme ud af en krise ved, at den bare begynder at spille fandango og bruge mere, være mere letsindig og frådse mere, sådan som socialdemokratiet vil gøre. Derfor kan vi ganske roligt sige, at dette også er kuren for familien Danmark.

Hr. Auken havde da fået læst en enkelt linje i vores forslag, nemlig den om, at vi ved at forøge arbejdstiden får bestilt noget mere, får produceret nogle flere varer, som kan bruges til at betale af på vores udlandsgæld med, så vi altså på denne måde får klaret problemerne. Men så sagde hr. Auken, at det var uden nogen lønkompensation, og det var også rigtigt, for så vidt angår, at arbejdsgiveren ikke

[Glistrup.]

skal betale mere. Det er helt rigtigt. Arbejdsgiveren skal stadig betale den samme ugeløn, selv om der arbejdes 41 eller 42 timer, men nu er den løn, der interesserer arbejderen, jo nok så meget det, der er tilbage i posen, det er ikke så meget det, der er arbejdsgiverens udgift. Dér får man merindtægten i form af de skattelettelser, som også indeholdes i vort forslag.

I det hele taget kan man karakterisere fremskridtspartiets forslag sådan, at det på alle punkter gør lige præcis det stik modsatte af det, regeringen vil overalt, præcis modsat den retning, som regeringen nu har styret i og fortsat styrer i, og som hr. Auken gav udtryk for. Vi ved jo, hvordan den kurs er, hvad destinationen er med den retning, som regeringen har styret i.

Mangt og meget har jeg bebrejdet statsministeren her i denne tale, men jeg vil dog nu alligevel også rose ham. For 25 dage og 2 timer siden havde han et af sine lyse øjeblikke og sagde, at vi styrer i Danmark imod helvede med den økonomiske kurs, vi fører. Den økonomiske kurs, der altså fører imod helvede, er præcis den kurs, der er opstillet nu og afstukket i regeringens oplæg i dag. Det er præcis den kurs, som man har ført ved alle de tidligere 47 lejligheder, dette visionsforladte. Der er ikke tale om nogen kursændring i de forslag, som man fremsætter fra regeringens side ved denne lejlighed. Derfor er det oplagt, at vi skal dreje kursen 180 grader om, hvis vi skal væk fra retningen mod helvede. Den vej, der fører til himlen, vil alle kunne læse om i fremskridtspartiets 18 forslag til afskaffelse af arbejdsløsheden, til tilbagebetaling af udlandsgælden. Dér har vi præciseret enkelthederne med hensyn til, hvordan de ting kan løses. Men så skal man altså vel og mærke også holde op med den gammeldags forældede økonomiske tænkning, som præger socialdemokratiet.

Men der er jo også fremsat forslag her i dag fra andre partier end socialdemokratiet, og som hr. Auken var inde på det, interesserer det jo unægtelig en hel del, at tre partier – venstre, det konservative folkeparti og kristeligt folkeparti – har fundet sammen om en række forslag, hvor man overvejer, hvordan man nu kan løse opgaverne. Jeg må sige, at det her på en fødselsdag rører et fremskridtshjerte at se, at det, der er frontforslaget, hovedforslaget, det, der kommer som nummer 1, i enhver detalje, i

enhver kommasætning ordret er skrevet af efter det forslag, som fremskridtspartiet havde til afstemning her i salen for 83 dage siden, nemlig forslaget om at nedsætte sygedagpengeforpligtelsen for arbejdsgiveren fra 5 uger til 1 uge. Det er fremsat på præcis samme måde. Bevares, det skal da være tilgivet, at venstre, de konservative og kristeligt folkeparti og alle andre partier stemte imod fremskridtspartiets forslag for 83 dage siden, den 1. juni i år, stemte for, at det forslag aldeles skulle forkastes. Vi skal nok også glemme de onde ord imod forslaget, som vi hørte navnlig fra den konservative ordfører ved den lejlighed, for man skal glæde sig mere over nogle syndere, der omvender sig, end man skal glæde sig over dem, der altså i og for sig har haft de rigtige ideer hele tiden. Men lad dette være en lære også på andre punkter om, at der er god grund til at botanisere i fremskridtspartiets forslag. I er så hjertelig velkomne til at stjæle fra dem; hver en linje, hvert et komma, hvert et afsnit skal I være så hundrede procent hjertelig velkomne til at tilegne jer. Det skal være således, at vi kan få de rigtige løsninger og finde frem til, hvordan vi klarer at løse tingene rigtigt.

Men vil vi så klare det? Ja, jeg må indrømme, at jeg desværre efterhånden er blevet så gammel i gårde herinde, at jeg med stor pessimisme ser den uge i møde, vi nu går ind i. Jeg er bange for, at det oprud i det politiske mønster, som kunne love noget lykkeligt, som hr. Auken talte om, til syvende og sidst ikke vil virke og vise sig at være stærkt nok, at vi på onsdag vil opleve venstre, konservative og kristeligt folkeparti sælge ud af deres principper, og at de så går med på for 48. gang at lave en løsning, om hvilken vi alle sammen ved, at den ikke hjælper noget som helst.

Men bevares, håbet beskæmmer ingen, og det skal da alle vide, at vi er fuldt rede til på det grundlag, som de forslag afstikker, at gå ind i en forhandling med henblik på at danne et flertal her i salen, som ikke fører den socialistiske politik, der går ud på skridt for skridt at tage flere og flere procenter af nationalproduktet og føre dem over i de offentlige kasser, men som vender billedet og går den anden vej.

Vi har jo et godt eksempel på, at det kan nytte noget at gå den anden vej. I det første år efter fremskridtspartiets indmarch her i folketingsalen med de 28 mandater, det store, lykkelige valg i december 1973, gik vi den anden vej. Det, der lå deri, så vi i form af, hvor-

[Glistrup.]

dan det gik med vores konkurrencedygtighed. Fra det år, hvor vi lettede skatterne, så vi for eneste gang i de sidste 13 år, at vore lønninger steg mindre, end vore konkurrentlandes lønninger gjorde.

Nu så vi, der så fjernsyn her fredag og lørdag, at fjernsynet manipulerede og sagde, at det danske lønniveau altså stadig væk er fuldt konkurrencedygtigt. Men man henviste kun til det ene år og nævnte ikke, at i de tolv øvrige af de tretten sidste år er de danske lønninger steget 60 pct., 70 pct., 85 pct. mere end udlandets lønninger. Det var den måde, det danske fjernsyn pyntede sig med lånte fjer på og sagde: ja, ja, det kan man se, hvordan konkurrenceevnen kan udvikle sig, og der er ikke nogen som helst grund til at græde. Men selvfølgelig er der grund til at græde, når omkostningsniveauet rent faktisk igennem denne meget lange periode har udviklet sig anderledes.

Men det, vi nu skal afvente, er altså som sagt: vil det være således, at vi kan få et brud på det triste politiske mønster, som vi har oplevet, og som har ført os i den gale retning, sådan at vi kan dreje den danske samfundsvogn om, og således at vi kan komme til at køre i den rigtige retning? Der er i og for sig ikke noget særligt spørgsmål at stille om det til fremskridtspartiet, vi er med på at køre i den rigtige retning. Kan vi finde 64 andre, som også vil være med til at køre den rigtige vej, så lysner det for Danmark. Men med regeringens oplæg, så er det lige præcis fuld kraft down.

Christophersen (V):

Folketinget begynder nu for tredje år i træk en særlig krisesamling, og sørgeligt nok er opgaverne stadig de samme, som vi har mødt de to foregående år. Hvordan klarer vi arbejdsløsheden, som desværre er blevet større end sidste år, ligesom den sidste år var større end forrige år? Hvordan klarer vi gældsætningen til udlandet, som i år vokser lige så meget, formentlig, som sidste år, og sidste år voksede endnu mere end det foregående år?

Det er jo en ny sædvane, vi har fået i vores parlamentariske liv, at vi på denne måde, når folketinget er taget hjem, begynder det egentlige politiske arbejde. Så indkaldes der til en ekstraordinær samling, og så står alt pludselig på den anden ende.

Hvad skyldes nu denne nye sædvane i vores

politiske liv? Er det sådan, at der hvert år i sommertiden indtræffer uforklarlige begivenheder? Er det sådan, at der hver sommer internationalt set pludselig sker en afsvækkelse i økonomien? Har vejrliget eller årstiden nogen indflydelse på dette? Nej, det tror jeg ikke man kan sige. Men det, som sørgeligvis er sket hvert år, når folkettinget er taget på sommerferie, er, at regeringen har opdaget, at nu er der gået et folketingsår, hvor man har levet på en alt for optimistisk opfattelse af situationen, hvor man har levet med en alt for stor tillid til, at det, man havde foretaget sig, ville virke, og hvor man derfor pludselig ser sig stillet ansigt til ansigt med konsekvenserne af sin egen utilstrækkelige politik i en sådan grad, at man ikke har tid eller råd til at vente, til folkettinget samles på ny i oktober. Derfor har vi fået og får altså også i år disse særlige, ekstraordinære augustsamlinger.

Hvad betyder så denne nye parlamentariske sædvane for andres opfattelse af dette folketting? Vi kan i dag i dagbladet Jyllands-Posten se et eksempel på, hvad det betyder for tilliden i befolkningen til os, der sidder her i folkettinget. Det er minsandten et sørgeligt resultat, for den undersøgelse, Jyllands-Posten offentliggør i dag, viser med al tydelighed, at der i befolkningen er en meget, meget begrænset tillid til, at dette folketting vil passe sit arbejde og løse sine opgaver tilfredsstillende, og der er en meget, meget begrænset tillid til, at der kommer noget ud af denne samling.

Hvordan er det med tilliden i udlandet? Ja, det får vi også en ganske klar dokumentation af. Hver gang der er søgning på de internationale valutabørser, hvad er det så for nogle valutaer, der er i kikkerten, hvad er det for nogle, der kommer i vanskeligheder? Det er de skandinaviske kroner, heriblandt den danske.

Derfor er den sørgelige baggrund for vores drøftelser i denne uge en stadig faldende tillid herhjemme og en svækket tillid i udlandet. Derfor er det vigtigere end nogen sinde, at denne samling bringer et nyt perspektiv ind i den politik, der skal føres, at denne samling fører til noget, som genopretter tilliden både herhjemme og i udlandet. Derfor har det hele tiden været venstres opfattelse af, hvad vi skulle nå frem til, at folkettinget i denne samling burde sætte sig nogle mål for beskæftigelsen, for betalingsbalancen, som kan genskabe tilliden.

[Christophersen.]

Vi ved godt alle sammen, at den slags mål ikke nås på et år eller to; her er vi enige med statsministeren, vi skal ikke foregøgle hinanden, at det hele klares i løbet af 12 måneder, det er der meget få som formentlig i fuld alvor vil påstå. Men vi er nødt til at sætte os nogle mål, som i befolkningen skaber en tillid til, at der er sket en vending.

Jeg må sige, at de mål, som regeringen sætter sig med sit udspil, er aldeles utilstrækkelige. At komme her i august og sige, at nu gør vi en vældig kraftanstrengelse, og det betyder, at vi får 20.000 ekstra job, nu gør vi en vældig kraftanstrengelse, vi forbedrer valutasituationen, eller vi begrænser gældsætningen med en fjerdedel af, hvad den ellers ville have været, er helt utilstrækkeligt i forhold til opgavens virkelige omfang. Det er mål, som ikke skaber tillid, det er for beskedne mål. Statsministeren sagde det selv, men erklærede også, at det var altså, hvad man realistisk kunne stille op.

Dér må jeg sige, at vi ikke er enige med statsministeren. Vi er ikke enige med regeringen i, at det er realistisk at sætte sig disse mål, men urealistisk at gå højere op.

Vi mener, at det er en bydende nødvendighed for det danske samfund, at man i denne augustsamling og i den politik, der føres, sigter mod noget andet og noget mere. Vi har som vores mål sammen med andre stillet op, at vi burde sigte efter at halvere vores problemer inden udgangen af 1980, og det kan efter vores opfattelse lade sig gøre, hvis vi vil. Men forudsætningen er naturligvis, at vi vil, og at vi tør. Det kræver en omkostningsdæmpende politik. Det kræver, at regeringens egen ramme på de 6 pct. fastholdes. Det kræver, at erhvervenes investeringer forøges. Det kræver, at det private og det offentlige forbrug begrænses til fordel for erhvervsmæssige investeringer.

Dér vil jeg godt sige et par ord til hr. Auken, som jeg har megen respekt for, men hvis dømmekraft i disse sager jeg måske stiller mig noget tvivlende over for. Hr. Auken havde nogle venlige ord om venstres plan: han sagde, at det var en velment plan, at den var udarbejdet i den bedste hensigt. Jeg kan bekræfte begge synspunkter.

Så tilføjede hr. Auken, at det på den anden side var en politik, der i sine virkninger var uhensigtsmæssig, for det var en ensidig og urealistisk indkomspolitik.

Se, hr. Auken, nu kan man jo altså drøfte, om man vil være med, eller om man ikke vil være med. Man kan drøfte, om man vil føre den politik, vi har foreslået, eller om man ikke vil føre den, men man kan ikke komme og sige, at det ikke giver resultater at føre den. Det viser ganske klart de beregninger, som også regeringen selv har ladet sine embedsmænd foretage. De viser ganske klart, at hvis man ville føre en politik, ikke bare som vi har foreslået, men som også kristeligt folkeparti og det konservative folkeparti og andre har været inde på, hvis man tør føre en sådan politik, så giver den nogle resultater, der på både beskæftigelses og valutaens område er langt bedre end regeringens. Så kan vi drøfte decimaler, og vi kan drøfte niveauerne, men der er overhovedet ingen diskussion om, at resultatet bliver langt bedre. Så kan man sige, at man ikke vil. Man kan sige, at man ikke tør. Man kan sige, at man ikke har baggrund for det. Men man kan ikke diskutere, at hvis man turde, så ville det virke. Derfor er det ikke rigtigt at sige, at virkningerne er uhensigtsmæssige. Det er muligt, at midlerne er af en sådan art, at man ikke ønsker at bruge dem. Det er det, som politisk deler os.

Men så er det også rimeligt at spørge socialdemokratiet og socialdemokratiets ordfører: Hvis én sådan politik som den, vi og andre partier har lagt vægt på blev ført, betragtes som urealistisk, hvad er det så for et perspektiv, og hvad er det så for et håb, regeringen vil tænde for den danske befolkning? Er vores fremtid så kun den, at vi i de næste 3-4 år skal regne med 160.000-170.000 arbejdsløse? Er vores perspektiv så det, at vi i hvert af de kommende 3-4 år skal sende den til enhver tid siddende finansminister ud at låne 7-8-9 mia kr. i udlandet?

Er det er perspektiv for en regering? Er det noget, man kan arbejde efter? Jeg synes, det må være overordentlig nedslående også for socialdemokratiet at vide, at dette er perspektivet for den regeringsperiode, man håber at kunne sidde i. Det er i hvert fald ikke vores perspektiv; det er ikke det, vi finder er tilfredsstillende. Det har vi også sagt til regeringen under de forhandlinger, der er ført, og jeg vil gerne gentage det her. Hvis regeringen var indstillet på et højere ambitionsniveau, hvis regeringen var indstillet på at sigte efter nogle højere mål, så er der også muligheder for, at

[Christophersen.]

man i denne folketingsaal kan finde et flertal, som vil midlerne. Hvis vi derfor ikke når målet, ligger ansvaret hos regeringen selv.

Men de forslag, regeringen er kommet med, sigter altså mod det lave mål: en stramning i stedet for en fornuftig indkomstpolitik. Man gennemfører her det, som vismændene kaldte for den dårligste af alle løsninger: flere tilskud, flere offentlige ansættelser i stedet for at bruge midlerne til erhvervsfremme. Afgiftsforhøjelser, der henter mange penge ind hos befolkningen, men også skaber risiko for løn- og glidning. Afgifter, der henter mange penge ind hos erhvervslivet og dermed opvejer den støtte, man har tænkt sig at give det selv samme erhvervsliv.

Vi synes ikke, det er en tilfredsstillende løsning for nogen af os, heller ikke for den socialdemokratiske regering, heller ikke for lønmodtagerne. For det betyder jo, at når denne samling er gennemført, og hvis disse forslag er blevet realiseret uden ændringer, så har vi ikke løst de grundlæggende problemer, og så må vi se i øjnene, at vi om kort tid står her igen.

Jeg vil også godt sige, at venstre har et ønske om, at vi får det bedst mulige ud af denne situation. Vi er skuffede over regeringens lave mål. Vi er skuffede over, at regeringen ikke tør, men i det omfang, det er muligt for os at øve indflydelse på det, som regeringen har lagt frem som en ramme, vil vi medvirke til det.

Det er på den baggrund, man skal se de forslag, som vi og to andre partier i fællesskab har stillet, forslag, der har til formål at lette virksomhedernes omkostninger og at forbedre deres konkurrenceevne. Det gælder i særlig grad forslaget om at fritage virksomhederne for en stor del af dagpengeudgiften, et forslag, der i øvrigt også vil have den virkning at befri mange mindre virksomheder for frygten for, hvad nyansættelser kan påføre dem af uoverskuelige omkostninger.

Forslagene om forbedrede afskrivningsregler er ud over at være omkostningsdæmpende en opmuntring til større erhvervsmæssige investeringer. Her vil jeg gerne sige til hr. Auken og andre socialdemokrater – som har det meget firkantede syn på afskrivningsregler, at det bare er en slags skattelettelse – at sådan vil de forslag overhovedet ikke komme til at fungere. Det vil ikke være forslag, der fører til, at virksomhedsindehavere blot stikker en gevinst i lommen. Det er forslag, som kun kan anvendes,

såfremt der gennemføres investeringer, såfremt der skabes nye arbejdspladser, såfremt der skabes mere konkurrencedygtige virksomheder; ellers har disse forslag ingen anvendelsesmulighed. Derfor vil virkningerne af forslagene først og fremmest vise sig i form af større konkurrenceevne, bedre afsætningsmuligheder, flere arbejdspladser, og dermed sker der også en fornuftig fordeling af det samlede udbytte.

De forslag, vi har fremsat, skal jeg ikke gå i enkeltheder med, men blot sige, at de efter vores opfattelse er en afgørende forudsætning for, at der kan føres en politik, som vender den nuværende udvikling. Hvis de kunne gennemføres sammen med en målbevidst omkostningsdæmpende politik over en årrække og sammen med en finanspolitik, som begrænser det offentlige og det private forbrug til fordel for erhvervsmæssige investeringer og til fordel for et lavere renteniveau, så vil forslagene give et andet og langt bedre perspektiv i den politik, der nu drøftes, end det perspektiv, der ligger i regeringens plan.

Lad mig så til sidst om selve forhandlingen i den kommende uge sige, at der er nogle, der betragter det som næsten en katastrofe, at afgørelsen nu skal finde sted i folketinget. Jeg har endda hørt nogle sige, at hvis forslagene kommer ned i folketinget, uden at man ved, hvad der bliver vedtaget, så er det jo næsten det rene kaos. Den opfattelse har vi ikke i venstre. Vi finder det tilfredsstillende, at afgørelsen træffes i folketinget. Vi finder ikke, at det kan være ensbetydende med kaos, at man følger grundlovens regler. Tværtimod kunne man vel nok sige, at der var betydeligt større risiko for kaos, hvis man ekstempererede eller improviserede sig frem, som man så mange gange tidligere har gjort. Vi finder, det er tilfredsstillende for os alle sammen, at man nu underkaster alle lovforslag, alle beslutningsforslag en normal parlamentarisk afprøvning med første-, anden- og tredjebehandlinger, med adgang for deputationer til at fremstille sig, med mulighed for, at offentligheden kan følge lovgivningsarbejdet, med mulighed for, at alle dette tings medlemmer og partier hver for sig kan øve en indflydelse, stille deres ændringsforslag, stemme, som de vil, og stemme, som de føler de bør.

Dette er den tanke, der ligger i vores forfatning, og det har ingen rimelighed at komme og sige, at det må føre til kaos, at man anvender disse regler. Tværtimod. Det giver os

[Christophersen.]

også en mulighed for at genskabe noget af den værdighed og noget af den respekt for vores parlamentariske liv, som desværre i de seneste år er blevet så voldsomt medtaget.

Poul Schlüter (KF):

Da regeringen for 4 uger siden fremsatte sin samlede kriseløsning, fik den en enestående negativ modtagelse. Det siger jeg uden mindste glæde. Det var ikke som i september for 2 år siden eller som i august for 1 år siden. Alle erkendte nok, at regeringens forslag ville gøre ondt, men det er nu engang ikke et mål i sig selv. Der var næsten ingen, der mente, at kriseløsningen for alvor ville hjælpe – bortset fra LOs øverste top, der vel også har været hovedleverandør til regeringens politiske forrådskammer.

Fra konservativ side sagde vi straks, at regeringen blot lagde dække over den for lave danske produktion og beskæftigelse, og vi sagde, at prisen derfor, 21 mia kr. i nye skatter og afgifter, var meget høj i forhold til netto-virkningen: en forbedring af betalingsbalancen på kun 2 mia kr. om året og i alt 20.000 nye job om året. Vi sagde: Det er for svagt, og det er måske endda tvivlsomt.

Også i dag, efter at regeringen har ændret sit oplæg, mener vi, at man i alt for høj grad bygger på forhøjelse af det offentlige serviceniveau, tilskud på energiområdet – uden at der overhovedet er fastlagt en energipolitik – tilskud på kunstfærdigste vis til en lang række udvalgte brancher og ansættelse af nye tusinder hos det offentlige. Sådanne forslag alene vil ikke bringe os afgørende skridt ud af krisen, og adskillige af regeringens forslag tror vi simpelt hen ikke landet kommer af med, når konjunkturerne vender.

Vi mener også ved en samlet vurdering af oplægget, at man ikke kan se væk fra, at totalvirkningen bliver en sådan opbremsning og en sådan stagnation i de producerende virksomheder, at større arbejdsløshed og lavere produktion og svigtende investeringer kan blive følgen.

Derfor ønskede vi at arbejde for en ændring af sigtet og indholdet i en kommende løsning. Vor hovedindvending var og er stadig, at regeringens oplæg ikke på nogen væsentlig måde ændrer det grundlæggende problem i dansk økonomi, nemlig at produktionen på de private

arbejdspladser er for lille til at sikre høj beskæftigelse og ligevægt på betalingsbalancen. Og vi mener ikke, at regeringens forslag fører til, at vi får vækst nok i produktionen og udnyttelse af de ledige nationale ressourcer, vi har til rådighed – og slet ikke i konkurrenceerhvervene.

Den fundamentale skævhed består i, at danske virksomheders konkurrenceevne er blevet fuldstændig undergravet på grund af for høje omkostninger. Det er det, der har medført tab af markedsandele både i eksporten og på hjemmemarkedet. Vi møder stadig mere nedslående beretninger om udviklingen. Derfor er det også på det felt, der skal sættes ind. Alt andet end en politik, der gør danske varer forholdsvis billigere, så der kan sælges tilstrækkelige mængder af dem, vil blot være sminke over arbejdsløsheden og over den for lave produktion.

Selv om vi mener, at det snarere er større produktion end lavere forbrug, samfundsøkonomien har behov for, vil vi ikke afvise, at en finanspolitisk stramning er absolut nødvendig. Ellers får vi ikke betalingsbalanceunderskuddet nedad allerede til næste år. Stramningen er til lige forudsætningen for et lavere renteniveau, og vi mener, det er helt afgørende, at augustløsningen sikrer, at Nationalbanken på forsvarlig vis derefter kan nedsætte den danske rente. I det omfang man skal bruge statsmidler for at fremme beskæftigelsen, bør vægten lægges ikke på tilskud, heller ikke på udbygning af den offentlige service og flere i offentlig ansættelse, som regeringen foreslår, men på nedbringelse af omkostningsniveauet i virksomhederne, så flere på naturlig måde kan få job i det produktive erhvervsliv.

Det er baggrunden for, at vi, efter at vi fik regeringens oplæg, tog fat på at opstille et supplement – ikke et modstykke, som man umuligt kunne forene med regeringens politik, men et supplement, som ville gøre regeringens oplæg bedre. Vi afleverede det til regeringen kort tid efter. Når man i de sidste par dage fra regeringshold har hævdet, at det konservative folkeparti sammen med andre i sidste øjeblik har præsenteret regeringen for sine tanker, så er det jo ganske uholdbart. Fikst sagt, men det vil ikke holde. Regeringen modtog for uger siden venstres oplæg, det konservative folkepartis oplæg, tanker fra kristeligt folkeparti og synspunkter fra centrum-demokraterne, og den

[Poul Schlüter.]

havde allerede modtaget det radikale venstres ideer.

Regeringen havde et helt katalog af forslag med det fælles sigte, at vi skulle muliggøre en højere produktion ude på arbejdspladserne.

Til sidst var vi nogle, som gik sammen om at gøre det lidt lettere for regeringen at se sig en vej frem til et forlig; vi satte os sammen og koordinerede vore oplæg, og vi afleverede dem i fællesskab til regeringen, så regeringen kunne vide, hvad der for os var mest betydningsfuldt, hvis et forlig skulle blive en realitet. Det var et tilbud, som regeringen skulle have taget seriøst imod. Måske kan det nå endnu. Men så er det også en forudsætning, at vi tager fat i denne uges arbejde på at nedskære virksomhedernes omkostninger. Hvis det perspektiv er udeladt i den endelige løsning, tror jeg ikke, regeringen vil kunne fremkalde den nødvendige arbejdslust og investeringsevne.

Det konservative folkeparti har tidligt foreslået regeringen, at det skulle være et afgørende led i en løsning, at vi, i hvert fald indtil et konjunkturomslag bliver en realitet, skærer ned i virksomhedernes udgifter. Den vej til forbedring af konkurrenceevnen har selvfølgelig ikke samme karakter som en indkomspolitik. Men for den enkelte virksomhed vil det virke som en hjælp til relativt lavere varepriser.

Som eksempler på en sådan politik nævnte vi tidligt sygedagpengeordningen. Ikke fordi vi principielt mener, at statskassen og det offentlige skal varetage den opgave, men i en nødsituation, hvor lønpolitikken er lagt fast, og hvor renten er for høj, kunne det måske være en udvej, at det offentlige delvis godtgjorde virksomhederne denne betydelige omkostning. Det er jo en omkostning, som tit belaster virksomhederne med op mod 4 pct. af lønudgifterne. I visse brancher, der betyder meget i eksporten, er procenten ofte højere. Jeg nævner det som et eksempel, og jeg beklager, at regeringen hidtil ikke har villet lytte.

Vi har videre sagt, at det, der skal til, er en aktiv erhvervspolitik, som bevidst stimulerer udvidet produktion. Jeg skal i aften blot henviser til de 12 forslag, det konservative folkeparti har fremsat sammen med venstre og kristeligt folkeparti – de forslag, der som sagt slet ikke er en overraskelse for regeringen. Overraskelsen ligger måske i, at vi står fast på disse krav. De har et ganske bestemt sigte.

Sigtet er, at vi ikke klarer tingene uden foranstaltninger, som gør det muligt at sælge flere danske varer. Der er næsten intet i regeringens pakkelsning, som fører til en større produktion af konkurrencedygtige danske varer; det er fejlen.

I det konservative folkeparti mener vi, at valget står mellem tilskud og offentlige ansættelser – og så bedre konkurrencevilkår. Vi mener, regeringen i for høj grad har valgt forkert. Regeringen har forelagt en politik, som er kriseforlængende for virksomhederne. Man har forelagt striber af nye afgifter, som vil koste virksomhederne lige så meget, som virksomhederne får i lettelse, måske mere.

Jeg mener – og det gør mig ondt at skulle sige det – at regeringens politik, hvis den ikke ændres i denne uges løb, bliver en stadfæstelse af for lille produktion, for lav eksport, og at danske varer fortsat skal være for dyre.

Jeg vil tilføje, at det konservative folkeparti gerne vil medvirke til den finanspolitiske stramning, hvis vi i øvrigt kan få en rigtig løsning, som er troværdig. Vi mener, at vægten skal lægges på momsens i stedet for punktafgifterne. Momsen vender jo den tunge ende opad; det viser de notater, regeringen har givet os under forarbejderne. Derimod gælder det i dag for de fleste punktafgifter – også dem, regeringen nu har foreslået eller foreslået forhøjet – at de vender den tunge ende nedad. Sådan var det måske ikke engang, men sådan er det nu. Hvis vi taler om cigaretafgiften, spiritusafgiften eller benzinafgiften, så virker den ofte ens for den velhavende og den mindre velhavende; typisk er forbruget på disse områder ens for familien med høj indtægt og familien med lav indtægt. Momsen gælder derimod alle varer, også de virkelig luksusbetonede varer, og det høje forbrug findes hos dem, der har en større indtægt. Punktafgifter er i vore dage værst for de lave indkomster.

Når regeringen igennem de sidste uger, indtil for få dage siden, stædigt har holdt fast i, at hvis der skulle være ro i indkomspolitikken, så var det nødvendigt at sætte ind over for værdistigningerne i fast ejendom, ja, så tror jeg, regeringen har ført en politik, som er helt ude af takt med indstillingen på arbejdspladserne. Hvad var det dog for et forslag, man kom med? Intet ville virke værre i forhold til roen på arbejdspladserne end regeringens oplæg. Hvad var det, vi gjorde efter februarvalget? Da sagde vi her i folketinget, at nu måtte det vist være

[Poul Schlüter.]

vores opgave at lægge loft over alle befolkningsgrupperes boligudgifter i den kommende 2-årige overenskomsterperiode. Og det gjorde vi. Det fandt udtryk i lejeværdien, det fandt udtryk i reglerne om grundskatter, det fandt udtryk i den særlige støtte til almennyttige boligselskaber, der ellers stod over for en alt for stor lejestigning. Vi sagde: ingen skal i det næste par år have chokstigninger i deres boligudgifter; og så sagde vi til arbejdsmarkedet: stem så i ly af denne trykthed om de nye overenskomster! Og de blev vedtaget af LOs medlemmer.

Hvad er det så, regeringen nu er kommet med under forhandlingerne? Det er et forslag om, at der skal lægges 4 pct. værdistigningsafgift på, hvad der ligger ud over 50 pct. i formuefremgang på parcelhusene fra 15. til 16. alm. vurdering. Hvordan vil det virke for den halvdel af LOs medlemmer, som bor i parcelhus? Efter min mening ødelæggende. Hvis et hus ved 15. alm. vurdering var vurderet til 250.000 kr. og nu sættes op til 500.000 kr. – og det er typisk, i hvert fald i provinsen – så ville det altså have betydet en 4 pct.s afgift af 125.000 kr., med andre ord 5.000 kr. om året. Og dette beløb skulle ikke være fradragsberettiget. Det har jo intet at gøre med inddragelse af kapitalgevinster. Tværtimod ville det være en chokstigning i de løbende boligudgifter i skærende modsætning til overenskomsterne. Vær glad for, at det lovforslag er presset bort under forhandlingerne! Jeg håber, det er lagt på arkiv, og jeg håber, at regeringen ikke tager det frem igen til efteråret, for hvis der er noget, der vil gøre det umuligt at fastholde indkomspolitikken, som den blev lagt frem i marts, så vil det være et sådant forslag om chokstigning i boligudgifterne for den halvdel af LOs medlemmer, som bor i parcelhus.

Statsministeren gik til valg på ønsket om et brest politisk samarbejde. Det mener jeg statsministeren gjorde en del for de første måneder efter februar. Til gengæld synes jeg, det har knebet med evnen eller viljen – det er nu nok det sidste – i de foregående uger. Jeg tror, der endnu er tid. Hvis statsministeren ønsker en løsning med bred tilslutning i folketinget – langt bredere end den, statsministeren kan få ved at invitere SF – så kan det klares i denne uge. Så vil det kunne medføre stabilitet her i folketinget og – tror jeg – langt større tillid til

den danske regerings økonomiske kurs både i indland og i udland.

Statsministre står somme tider ved den berømte korsvej, og dertil tror jeg den nuværende statsminister omsider er kommet. Han kan vælge at holde fast alene i LOs beskæftigelsesplan. Hvis han gør det, skaber han ikke tillid nok og igangsætning nok i erhvervslivet. Vi mener, løsningen må ligge i en kombination af det bedste i regeringens beskæftigelsesforslag – og der er meget godt i dem – og det bedste fra de forslag, vi har modtaget fra erhvervslivet, og som ikke mindst har fundet udtryk i de 12 lovforslag, det konservative folkeparti, venstre og kristeligt folkeparti anbefaler. Hvis statsministeren ønsker et samvirke, så er det en løsning efter denne recept, han nu skal tilstræbe. Så vil regeringen også få at se, at slutr resultatet vil blive modtaget helt anderledes positivt i alle kredse af befolkningen, når ugen er gået, sammenholdt med den skepsis, regeringens plan mødte næsten alle vegne, da den blev fremsat.

Det konservative folkeparti arbejder stadig for et resultat, der kan samle, men spørgsmålet er nu, om statsministeren vil være den, der samler, eller den, der spreder folketingets partier. Vi anerkender, at vi har en socialdemokratisk regering, men vi mener ikke, regeringen kan forlange eller forvente, at der skal føres socialdemokratisk politik i et folketing, hvor der ikke er socialdemokratisk flertal.

Regeringen kan af den tale, jeg nu har holdt, høre, at vi er indstillet på samarbejde og resultater, men ikke for enhver pris.

Brusvang (CD):

På partiet centrum-demokraternes vegne vil jeg gerne redegøre for vor vurdering og for de forslag, som CD har fremsat i den aktuelle situation.

Centrum-demokraterne erkender fuldt ud nødvendigheden af, at der skal ske en justering, at der skal ske visse indgreb i vor økonomi. Centrum-demokraterne er parate til at tage medansvar herfor, og centrum-demokraterne er parate til at leve op til den funktion som loyal opposition, som vi lige fra partiets stiftelse har ønsket skulle være noget centralt og noget karakteristisk for partiet.

Jeg vil godt med hensyn til handlingsforløbet understrege, at forhandlingerne startede mellem fem partier på augustforligets grundlag. Det lagde vi stor vægt på fra CDs side, og vi

[Brusvang.]

lagde også vægt på, at vi gerne så partiet venstre med ved forhandlingsbordet, samtidig med at den fortsatte forhandling fandt sted på augustforligets grundlag. Vi fortryder ikke, at vi var med til at sige, at det ville være rigtigt at tage venstre med på et tidligt tidspunkt. Vi er nemlig overbevist om, at var man fortsat med de separate forhandlinger, så ville det blot have taget længere tid, inden man nåede frem til en afklaring. Selvfølgelig måtte man på et tidspunkt nå frem dertil, at disse seks partier sad ved samme bord, før man kunne overse situationen.

Nu ved vi, at resultatet foreløbig er blevet dette, at venstre og konservative, støttet af kristeligt folkeparti, har stillet deres egne forslag. Regeringen er gået direkte i salen, og centrumdemokraterne har også fremsat visse egne forslag. Er konklusionen heraf, at augustforliget er sprængt? Det er ikke centrumdemokraternes konklusion. Der er nok sket nogle ting, foretaget nogle handlinger, som vi vel egentlig ikke ønskede, da vi lavede augustforliget og lavede de samarbejdsregler, der er skildret deri. Men på den anden side står vi i en vanskelig, krisebetonet situation, hvor vi måtte erkende, at det ikke var muligt for regeringen op til den ekstraordinære samling at få et forlig. Derfor kunne vi for vort vedkommende sige til regeringen: ja men så er der vel ikke andet for, end at I går i salen med jeres forslag. Det er i og for sig ikke et brud på selve forligsideen bag ved augustforliget. Vi betragter disse kriseindgreb og forslag herom som en særløsning.

Jeg tror, det er værd at fremhæve, at augustforliget som sådant i befolkningens opfattelse har udviklet sig til at være noget, man anerkender, noget værdifuldt. Dets målsætning med indkomstpoltikken og dette, at en vis kerne af partier forsøgte at stabilisere den politiske udvikling ved et vist sammenhold, det skal man ikke uden videre kaste bort, og jeg er overbevist om, at det vil være hensigtsmæssigt, at augustforligspartierne, når denne krisesamling er overstået, fortsat søger at finde løsninger sammen.

Regeringens udspil går på 8 mia kr. til forskellige foranstaltninger – penge, der skal bruges – og 21 mia kr., der skal skaffes, bl. a. for at gennemføre en stramning af finanspolitikken. Svaret er et ja fra CD i princippet, både til de 8 mia kr., der skal bruges, og til de 21 mia kr., der skal indkræves, men vanskeligheden ligger naturligvis i, at finansieringen kan

ske på mange måder, og at vi ikke finder, at finansieringsplanen, som den aktuelt foreligger, er den rigtige.

Jeg vil godt sige til regeringen som en anerkendelse af dens arbejde og dens forhandlingsledelse, at der er sket mange bevægelser under de forhandlinger, der har fundet sted. Regeringen har indset, at det ikke havde noget formål at føre forslaget om en forhøjelse af den direkte indkomstskat frem. Vi pegede også straks på det modargument, at med den høje indkomstskat, vi i forvejen har, så ville nok den sidste lyst til opsparing og investering gå delvis fløjten. Det har regeringen accepteret, forslaget er væk. Regeringen har i stedet for delvis accepteret det forslag, som vi fra centrumdemokraterne gennem mange måneder har peget på som den eneste rigtige vej frem, nemlig at finansieringen skal ske ved en momsforhøjelse. Enhver ved jo i dag, at 5 pct. ville give de 7 mia kr. på årsbasis, som vi har behov for.

Regeringen har endvidere under forhandlingerne tilkendegivet, at det nok er rigtigt at give en vis form for social kompensation, og har foreslået i overensstemmelse med det, som vi har fremført, at det kunne ske for visse fødevarergrupper vedkommende.

Jeg vil her lige gøre en bemærkning for at rette en misforståelse, som desværre verserer i offentligheden. På grundlag af nogle tabeller, som har været udsendt, er der nogle, der går rundt med den opfattelse, at hvis man lemper på denne måde, så vil man give en større støtte i kroner og øre til den lidt mere velhavende familie end til den familie, som ikke har så stor en indtægt. Dette er ukorrekt, og vi afventer nye beregninger fra skatteministeriet, som vil bekræfte den opfattelse, jeg her har fremført.

Under forhandlingerne har regeringen også stillet sig åben for de ønsker, erhvervslivet har haft om en kurssikring, en adgang til at optage udenlandske lån til langt billigere rente end den rente, de skal betale her i landet. Det er en vej, der nu skal betrædes. All right, det er ikke nogen voldsomt stor åbning, det er kun en mindre åbning, men det er en principielt meget vigtig åbning, og når vi har gjort den erfaring her, så kan vi gå videre ad den vej.

Regeringen har også stillet sig imødekommende over for erhvervslivets ønske om, at vi på en eller anden måde kunne lempe de problemer, der er ved 5 ugers reglen, og for de mindre arbejdsgiveres vedkommende har vi nu fået

[Brusvang.]

det forslag fra regeringen, at halvdelen af præmien – den præmie, der var på 3 pct. – nu bliver fjernet, den overtager statskassen, og præmien bliver kun på 1½ pct. Jeg er ikke spor i tvivl om, at det er et forslag, som virkelig vil blive værdsat af mange mindre erhvervsdrivende.

Under forhandlingerne har regeringen også taget af bordet et forslag om, at ejerbolig nr. 2 skulle have en særlig hård beskatning. Det er vi glade for, for hvis dette forslag var blevet opretholdt, så ville man have indført noget meget uheldigt i dansk politik, nemlig at selve dette, at man ejede noget, skulle gøres til genstand for en ekstra beskatning, hvis man altså ejede to ting.

Endelig har regeringen under de forhandlinger, vi har ført, accepteret, at der skal være bedre afskrivningsregler for erhvervslivet, ikke mindst når det drejer sig om bygninger til landbruget for at fremme den animalske produktion.

Forslag om en forsikringsafgift, som også har været fremme, har regeringen været villig til at tage af bordet efter krav fra sine forhandlingspartnere.

Jeg nævner ikke dette for at sige, at vi i og for sig har fået noget forærende af regeringen. Det er ikke det, der ligger bag ved det, men når man i dag fra visse sider søger at fremstille regeringens holdning som uforsonlig, som om den ikke har været parat til en forhandling, så stemmer det ikke med det billede, CD har fået af forhandlingernes forløb.

Vi er selvfølgelig særlig glade for, at forslaget om værdistigningsafgiften er taget af bordet. Den er, så vidt vi kan skønne det – i hvert fald i den form, hvori den var forelagt – taget definitivt af bordet. Det skal jeg vende tilbage til.

Dernæst vil jeg gerne om regeringens beskæftigelsesplan sige: den indeholder en lang række ting, som er i erhvervslivets interesse. Der er tale om erhvervsfremmeforslag på en lang række punkter. Der er tale om eksportkredit, offentlige ydelser, offentlig støtte, offentlig eksportservice, produktudvikling, produktivitetsfremme osv. Hele energifasnet finder vi også positivt. Vi er lidt betænkelige ved de lidt udspekulerede foranstaltninger på området ungdomsarbejdsløshed, men det kan vi tale om. Vi finder, det er meget værdifuldt, at regeringen har erklæret sig åben over for

en effektivisering af arbejdsformidlingen her i landet, hvor vi jo specielt fra CDs side har ønsket, at den særlige fagkundskab, den særlige viden og kunnen, som dansk fagbevægelse råder over, må blive draget med ind i billedet på den ene eller den anden måde.

Der er i regeringens beskæftigelsesplan forslag om en udbygning af den offentlige tjeneste i toldvæsenet. Det hilser vi velkommen. Også forslaget om en styrkelse af politiet anser vi for at være meget nyttigt. Forslaget om mere personale til åndssvageforsorgen hilser vi også velkommen. Vi så i øvrigt også gerne – men der er nok tid endnu – at der måtte blive set lidt på personalesituationen på vore hospitaler. Det er givet, at der på mange hospitaler er en utilfredsstillende situation; det spørgsmål kunne vi passende tage med i denne sammenhæng.

Et enkeltforslag som forslaget om de periodiske syn for automobilers vedkommende skal man nok være lidt mere forsigtig med. Vi ser meget gerne, at sikkerhedskravene holdes på et godt og passende niveau, og der må også gerne være regelmæssige syn, men hvis reglerne gennemføres som her forudset, kan det meget nemt føre til, at der sker en vældig vækst af den offentlige indsats på dette område til skade for det arbejde, som allerede udføres inden for den private sektor.

Derpå vil jeg godt vende mig til udspillet fra V og K. Centrum-demokraterne blev underrettet om dette udspil, og man var så venlig at spørge, om vi havde interesse i at være med. Vi har meddelt, at vi synes ikke, det er rigtigt af os, om vi skrev under og var medforlagsstillere. Det betyder ikke, at der ikke i det, som V og K er kommet med, er forslag, som vi har interesse for. Der er i høj grad ting, som vi gerne vil støtte. Men i den aktuelle politiske situation sætter vi spørgsmålstegn ved, hvor klogt det er at lave en politisk gruppering, som af vælgerbefolkningen meget nemt kan blive misforstået og opfattet som værende mere eller mindre rettet imod regeringen.

De erhvervspolitiske synspunkter, som CD har ført frem under forhandlingen, er ikke nogen, vi har trukket ud af den blå luft. Vi har naturligvis under tilrettelæggelsen af vor politik konkrete indhold haft omhyggelige konsultationer med de pågældende organisationer, det være sig Landbrugsrådet, Industrirådet eller andre.

Når vi tager afstand fra dette at fremtræde

[Brusvang.]

med en ny politisk gruppering, så hører det også sammen med, at der vel ikke i dette folketing er noget ønske om, at vi skal skifte regering, at regeringen skal væltes, at man har en alternativ borgerlig regerings forslag parat. Det er der ingen realiteter i, og derfor er det, der er realiteter i, at finde frem til en løsning sammen.

Om CDs egne tre forslag blot dette. Det ene drejer sig om fiksering og aftrapning af den primære og amtskommunale grundskyld over 15 år; for landbrugsjorden, som jo er et produktionsredskab for landbruget, foreslår vi 5 år. Jeg vil gerne citere begrundelsen for dette lovforslag, som vi anser for særlig vigtigt:

»Centrum-demokraterne ønsker under ingen omstændigheder at medvirke til lovgivning, der medfører større byrder for ejerboligen. Tværtimod finder partiet det hensigtsmæssigt at nedsætte disse udgifter. Som følge af de meget kraftige stigninger i ejendomsvurderingerne, der er indtruffet ved 16. alm. vurdering, må det forventes, at grundskatterne bliver en stor belastning for mange husejere, i særdeleshed ældre mennesker med beskedne indtægter, der oprindelig har engageret sig i huskøb ud fra helt andre økonomiske forudsætninger.«

Dette er et meget, meget vigtigt grundsynspunkt for CD, og da andre har ført vigtige principielle grundsynspunkter frem i denne samling, har vi også ønsket at gøre det.

Vi har endvidere fremsat forslag om, at man kan få et forhøjet fradrag ved reparation af parcelhuse. Vi har fremsat forslag om, at man kan fradrage indtil 10.000 kr., mod at man dokumenterer, at man har betalt til en momsregistreret virksomhed.

Endelig har vi peget på, at vi synes, tiden nærmer sig, hvor man skulle interessere sig lidt mere for det forslag, vi har stillet tidligere om at fremme den private opsparring. Jeg kan ikke lade være med i denne forbindelse at tænke på, at hr. Jens Otto Krag for ikke så forfærdelig lang tid siden pegede på, at det ville give et vældigt skub i foretagendet, hvis man fik et skattefrit år. Så langt tør vi slet ikke gå, men har bare foreslået, at en del af den merindkomst, man får ved en ekstra indsats, bliver skattebegunstiget.

Endelig vil jeg sige om finansieringen: Vi har hele tiden fundet, at det havde været det rigtigste med en momsforhøjelse på 5 pct. Vi må blandt forslagene i buketterne specielt vende os

imod en registreringsafgiftsforhøjelse for biler og – som jeg tidligere har nævnt – en værdistigningsafgift for parcelhuse. Vi vil ikke være med til, at man skal jage hverken rødhårede eller farvede eller andre specielle grupper, altså heller ikke bilister og parcelhusejere. Bilerne er for dyre i forvejen, og ejendomsskatterne er også for høje. Men vi vil altså godt være med til en stramning, som bæres af alle. Det er ikke vores ansvar i og for sig at skaffe disse 21 mia kr., men vi har altså givet regeringen det tilbud, at vi er parate til at medvirke, hvis det kan ske ved en momsforhøjelse.

Jeg vil ikke gennemgå alle de enkelte forslag, der er indeholdt i regeringens buket. Jeg har generelt tidligere taget afstand fra, at vi skulle gå ind for en ny buketløsning, men det udelukker naturligvis ikke, hvis vi i øvrigt kan drøfte dette momsspørgsmål videre, at der kan være enkelte ting i buketterne, som vi mener kan være fornuftige.

Den afsluttende bemærkning er ganske kort og går blot på dette:

Jeg tror, vi nu vil opleve nogle dage, hvor der fortsat vil være forvirring i det politiske liv, måske endda en stigende forvirring. Så får vi en afklaringsproces, og på et eller andet tidspunkt – om en 3–4 dage eller måske lidt senere – vil en eller anden flertalsmulighed, måske flere, udkrystallisere sig. Jeg tror ikke rigtig længere på det brede forlig. Denne afklaringsproces har vi været igennem. Blandt de flertalsmuligheder, der vil udkrystallisere sig, bliver det statsministerens opgave at vælge, og når statsministeren har valgt det flertal, som statsministeren vil støtte sig på, ja, så må de fremsatte lovforslag afstemmes i overensstemmelse med, hvad dette flertal kan bære. Med disse bemærkninger kan jeg tilsige en positiv medvirken fra centrum-demokraterne ved de kriseforhandlinger, vi står over for.

Gert Petersen (SF):

Udgangspunktet for denne ekstraordinære samling er jo en meget voldsom stigning i arbejdsløsheden; som det tidligere er blevet sagt, er den 25.000–30.000 højere på nuværende tidspunkt, end den var i fjor på tilsvarende tidspunkt – altså en voldsom stigning i arbejdsløsheden – og der er udsigt til en endnu voldsommere stigning til næste år.

Også betalingsbalancen har det slemt stadig væk. Der er sket en lille nedgang i underskuddet, men det ser efter de seneste beregninger

[Gert Petersen.]

ud til, at nedgangen i betalingsbalanceunderskuddet ikke bliver så stor, som man havde forudset. Vi må nok regne med et underskud på betalingsbalancen på i hvert fald 9 mia kr., måske mere, i år.

Begge udviklingstendenser er katastrofale. Arbejdsløsheden er katastrofal, fordi den rammer hundredtusinder af mennesker, både direkte og også indirekte, derved, at de lever med den trussel over hovedet at blive kastet ud i arbejdsløshed. Det er en umenneskelig behandling af borgere i vort samfund. Man kan også rejse det spørgsmål, om dette folketing overhovedet lever op til grundloven, ifølge hvilken tinget er forpligtet til at tilstræbe, at der er arbejde til alle arbejdsduelige borgere i dette samfund. Det er der så sandelig ikke, og det kommer der heller ikke ud af det her.

Men betalingsbalancen er også et reelt problem efter socialistisk folkepartis opfattelse, både betalingsbalancen og udlandsgælden. Vi er i forvejen kommet ind i fællesmarkedet. Det har gjort os ganske afhængige af, hvad man bestemmer i økonomisk henseende andre steder i Europa. Den voldsomme gældsætning, som vi er ude i, gør os endnu mere afhængige, og det store betalingsbalanceunderskud gør det endnu værre.

Derfor kan vi godt acceptere det synspunkt, at det gælder om på samme tid at vende den negative udvikling på arbejdsmarkedet, altså med hensyn til beskæftigelsen, og den negative udvikling med hensyn til betalingsbalancen, altså at gøre noget for også at nedbringe betalingsbalanceunderskuddet, og vi er i og for sig tilfredse med, at man i det oplæg, som kom den 28. juli fra regeringen – men der er sandelig også sket noget siden, så tilfredsheden er ikke så stor, som den var dengang, det skal jeg komme tilbage til – tog udgangspunkt i denne dobbelte målsætning. Det var ikke mit indtryk, at det var tilfældet ved augustforliget for et år siden. Jo, man talte godt nok lidt om det, men hvis man så på indholdet, så var det først og fremmest en indsats for at nedbringe betalingsbalanceunderskuddet. Vi andre forudsagde jo også, at det ville føre til øget arbejdsløshed på en 25.000–30.000, og det viser sig nu et år efter, at vi havde ret, og at regeringen og de andre augustforligspartier havde uret, for så vidt angår arbejdsløsheden.

Når augustforliget sidste år måtte føre til

øget arbejdsløshed, så var det, fordi der var tale om en stramning, helt primært en stramning, som satte ind på 2 områder: for det første en begrænsning af lønindtægterne og for det andet en række afgifter, som blev gennemført, samtidig med at der ikke blev sat synderlig meget ny beskæftigelse i gang.

Jeg vil gerne tro det bedste om mine medmennesker, også om statsministeren, og jeg vil tro, at man ventede inden for regeringen, at det skulle komme til et internationalt opsving, sådan at eksporten ville bevæge sig så voldsomt opad, at man inden for eksportindustrien kunne oprette de nye arbejdspladser, der ellers blev ledige, og på den måde undgå en vækst i arbejdsløsheden. Men sådan gik det altså ikke. Vi står i dag med 25.000–30.000 flere arbejdsløse efter at have anvendt augustforliget 1976' recept, den recept, som de øvrige augustforligspartier og også det konservative folkeparti var med til at skrive, og som venstre kun afstod fra at skrive under på, fordi den ikke var skrap nok. Det er ganske ejendommeligt, at det er de samme partier, som har ansvaret for en politik, der har ført til en øget arbejdsløshed herhjemme, som nu kommer og vil fortælle os, nøjagtig hvad vi skal gøre for at få nedbragt arbejdsløsheden.

Vi har oplevet en lang serie forlig i de sidste 3–4–5 år, siden krisen satte ind, og ingen af disse forlig – som jo naturnødvendigt må være vedtaget af et flertal herinde i folketinget, og det er stort set af repræsentanter for de partier, der hidtil har haft ordet – ingen af disse forlig har ført til nedgang i arbejdsløsheden. Ja, man må vel endda sige, at det sidste forlig førte til en katastrofal udvikling i arbejdsløshedssituationen. Det, vi oplever nu – måske fordi regeringen denne gang tog som udgangspunkt, at man måtte sætte ind for alvor både mod arbejdsløsheden og også mod betalingsbalancen – har altså ført til, at augustforliget af 1976 i realiteten ligger i skærver. Jeg har godt nok lige hørt en ordfører fortælle, at augustforliget eksisterer da stadig væk. Bevar mig da vel! Hvis forligspartnere har det sådan indbyrdes, at de kan svigte hinanden og alligevel køre videre med forliget, nå ja, så vel bekomme! Men jeg ville altså ikke bryde mig om at være med i et sådant arrangement.

Jeg husker, der engang var en partifælle til mig – han er stadig væk partifælle til mig – som på et landsmøde i socialistisk folkeparti, det var vist i 1972, sagde om den socialdemo-

[Gert Petersen.]

kratiske regering: de har snydt og bedraget os. Det var jeg nu ikke helt enig med ham i, men jeg synes nok, at den socialdemokratiske regering og socialdemokratiet i dag med megen ret kan sige om de øvrige augustforligspartier: de har snydt og bedraget os. Her lavede vi en aftale om begrænsning af lønindkomster, på betingelse af at man også skulle sætte ind mod de arbejdsfrie indkomster – det står højt og tydeligt i forliget – nu er der gået et år, siden det dokument er blevet færdiggjort, siden folketinget så dette dokument, og nu må vi konstatere, at de andre forligspartier inden for augustforliget springer fra den aftale, man sluttede for et år siden. Bevar mig vel, jeg kan sige, det er ikke vores bord, men det er alligevel ganske ejendommeligt at observere, og det er også ejendommeligt at observere den næsten ydmyghed, hvormed socialdemokratiet i den givne situation kvitterer for det forræderi, som de andre forligspartier begår.

Jeg er helt sikker på, at rundt omkring, ude i befolkningen, kvitterer man ikke med så megen ydmyghed for dette forræderi. Jeg er helt sikker på, at når LOs formand, hr. Thomas Nielsen, talte om, at augustforliget fra sidste år nu skulle kompletteres, og det skulle ske ved at gennemføre de afsnit, der vedrørte beskatning af arbejdsfrie indtægter, så har han i langt højere grad arbejderbefolkningen bag sig, end den socialdemokratiske regering har, når den udviser en sådan ydmyghed.

Nu vel, det er baggrunden – eller egentlig kun noget af baggrunden – for den situation, vi står i.

Vi fik altså et oplæg fra regeringen den 28. juli, hvor regeringen havde forstået én ting til – foruden det øvrige, jeg har nævnt – nemlig at det ikke nytter at producere sig ud af vanskelighederne, sådan som den internationale konjunktur er i dag; altså det stik modsatte af, hvad hr. Glistrup, hr. Poul Hartling, hr. Poul Schlüter osv. osv. står her og fortæller os. Det er en rigtig erkendelse, for sandheden er nemlig, modsat af hvad hr. Glistrup prøvede på at fortælle os, at krisen er international, og vi kan ikke komme ud af vore nuværende vanskeligheder ved at satse på at løse problemerne ad eksportvejen.

Naturligvis skal vi også eksportere, men de seneste opgørelser har vist, at det såmænd er på hjemmemarkedet, når det drejer sig om afsætning her i Danmark, at vi er mest kriseramte.

Eksporten har stadig fremgang – ikke stor og formodentlig heller ikke stor nok – men heroverfor står, at afsætningen på hjemmemarkedet har direkte tilbagegang. Og det er nu engang mindst 2/3 af det, som det danske produktionsapparat uden for landbruget producerer, der afsættes på hjemmemarkedet.

Det, som vi kunne kritisere den oprindelige socialdemokratiske plan, altså den af 28. juli, for, var, at selv om der var en række rigtige ansatser i beskæftigelsesplanen, så var der få nye job i den. Den regnede med, at der skulle skabes ca. 40.000 nye job om året, og deraf ville de 20.000 forsvinde som følge af den finanspolitiske stramning, der skulle til for at nedbringe valutaunderskuddet, og de 20.000, der var tilbage, ville blive opvejet nogenlunde af tilgangen til arbejdsmarkedet. Det var, selv om det var en slags resultat, ærlig talt et noget magert resultat.

Vi gennemgik planen, og vi konstaterede, at der uden alt for store vanskeligheder kan skabes mindst dobbelt så mange, formodentlig op imod alt i alt 100.000 nye job. Vi stillede forslag herom under de forhandlinger, vi førte med regeringen, men jeg må indrømme, at jeg synes ikke rigtig, vi fik nogen respons på disse forslag.

F. eks. kunne man spørge: hvor er boligsektoren i regeringens beskæftigelsesplan? I den oprindelige plan, der kom i februar måned – det var for resten under valgkampen – spillede boligsektoren en stor rolle. Nu skulle man op på de 40.000 boliger. Det har vi også efterlyst. Vi ved, at det vil give beskæftigelse til omkring en snes tusinde mennesker.

Hvad den offentlige sektor angår, ja, så blev der begået en stor uretfærdighed og fåbelighed her for et par år siden med indskrænkning i daginstitutionerne. Hvorfor ikke ophæve den indskrænkning? Det ville give beskæftigelse til omkring 5.000. Sådan kunne man blive ved. Tiden tillader ikke at gennemgå det her i detaljer, men der var altså – og der er stadig væk – langt flere muligheder for nye job end det, der ligger i regeringens beskæftigelsesplan.

Hvad finansieringsplanen angik, så synes vi, at den måske var for stram, at det måske var for meget, man ville inddrage. Vi erkendte, at af hensyn til betalingsbalancen var det nødvendigt at inddrage noget, det var nødvendigt at sikre en nedgang i underskuddet på betalingsbalancen, men om denne nedgang skulle være på 2½ mia kr., som regeringen ønskede, eller

[Gert Petersen.]

på 2 eller 1½ mia kr., forekom os ikke helt væsentligt, og derfor kunne man spørge, om finansieringsplanen ikke var for stram.

Der var også et problem omkring tidshorizonten. Hvis man gennemfører sådan en stramning og den kommer til at virke hurtigt, hvornår kommer så beskæftigelsesplanen til at virke? Kommer den først til at virke et halvt eller et helt år senere, så vil man få en decideret opgang i arbejdsløsheden i mellemtiden.

Men vi erkendte, at der i forslaget om finansieringsplan – i forbindelse med de andre forlig, også forliget sidste år i august – faktisk var forsøg på at sikre en bedre social byrdefordeling. Her tænker jeg på den skærpelse af indkomstskatten, der lå i tanken om en særskat, på en beskatning af kapitalgevinster, og på, at når det drejede sig om afgifterne, ville man koncentrere sig om de importtunge varer; for os betød det først og fremmest en råenergiavgift.

Derfor fandt vi, at dette oplæg var et acceptabelt udgangspunkt for forhandlinger. Jeg siger udtrykkeligt udgangspunkt, for vi ønskede naturligvis at ende et sted, hvor der var langt flere job, og hvor den sociale balance var blevet styrket i finansieringsplanen.

Men forhandlingsforløbet blev så temmelig sørgeligt. Den socialdemokratiske regering lånte hovedsageligt øre til de gamle augustforligspartier, der nu har sveget den så skændigt, og lod sig overtale til at tage venstre med ind i varmen, medens man ikke ville have SF med ved forhandlingsbordet, hvor vi kunne have udgjort en modvægt mod venstre og de toner, som vi nu har hørt derfra.

Man søgte heller ikke kontakt med andre partier på venstrefløjten eller med retsforbundet, hvis jordpolitiske synspunkter måtte formodes at interessere en regering, der kom med et sådant oplæg. Man accepterede de borgerlige partiers forhandlingsmønstre. Og hvor er man så henne nu? Nu er man derhenne, at de borgerlige partier, 3 af dem, har gendannet en koalition, som vi ellers var kommet af med, og man er derhenne, at det er tvivlsomt, hvad regeringen kan få gennem folketinget. Ærligt talt, det var ikke nogen klog politik, det er ikke nogen klog politik.

Vi skal oven i købet opleve, at alt dette kvitterer regeringen for med en enestående ydmyghed. Efter at man er blevet afvist af de borger-

lige partier på en række områder, efter at de borgerlige partier har dannet deres egen nye koalition, så svarer den socialdemokratiske regering med at ændre sit oprindelige forslag og udarbejder det efter – skal vi sige til 50 pct. – den kritik, som de borgerlige partier er kommet frem med.

Derved har momsens indtog i finansieringsplanen. Min hovedindvending mod momsens er, at den giver en dårligere beskæftigelse, den betyder et hårdere indgreb mod beskæftigelsen end det, som vi kalder selektive stramninger på forskellige områder. Derfor bliver den samlede balance af planen ringere, hvad beskæftigelsen angår, når momsens kommer ind i billedet. Man har opgivet beskatning af arbejdsfrie indkomster og de store indkomster, og det vil sige, at den sociale balance, som der var forsøgt lagt op til i planen, er forsvundet. Man har oven i købet også på beskæftigelsesiden opgivet så vigtige ting som begrænsning af overarbejde – jeg havde endda fået det indtryk, at det var noget, regeringen ønskede gennemført i denne samling – og en fornuftig efterlønsordning, altså arbejdsfordelingsforslag, som i hvert fald nok kunne skaffe den første snes tusinde job.

Jeg vil godt erkende – og jeg ville gerne, hvis tiden tillod det, sige betydeligt mere om det – at det, som de borgerlige partier og især denne trepartikoalition, som nu har set dagens lys, fører frem, det er endnu værre. Her er tale om en massiv overførsel af midler til erhvervslivet og et håb om, at erhvervslivet vil anvende disse midler sådan, at der kommer flere arbejdspladser ud af det, men hvis erhvervslivet ikke vil det, nå ja, så må de herrer kapitalister jo selv om det.

På den måde prøver man på at løse arbejdsløshedsproblemet. Det oplevede vi også under regeringen Hartling, og det har vi desværre også oplevet i flere tilfælde under den nuværende regering. I intet tilfælde har det hjulpet på arbejdsløsheden. Det skulle så kobles sammen med en meget stram indkomstpolitik, hvor indkomstpolitik ellers ikke spiller nogen væsentlig rolle i denne samling – og det kan jeg så godt forstå, for med den fiasko, som augustforliget har oplevet, så tror jeg, det vil være uklogt at komme ud på arbejdspladserne og i fagbevægelsen og tale indkomstpolitik i den nærmeste fremtid. Men det er altså, hvad disse partier ønsker.

[Gert Petersen.]

Det, som der var brug for, og som kunne være nået – og måske stadig kan nås – med udgangspunkt i det oprindelige forslag fra regeringen, det var først og fremmest en bedre beskæftigelsesplan. Hvad angår boligbyggeriet, hvad angår den offentlige sektor, hvad angår energisektoren, kan der skaffes mange tusinde nye job, også ud over det regeringen har foreslået, og det vil ikke eller kun i meget ringe grad belaste valutabalancen. Der kan gennemføres en række forslag om en bedre og mere social fordeling af arbejdet i form af længere ferie for de ældre over 50 år, i form af udvidet barselorlov, i form af efterløn for de ældre over 60 år og i form af begrænsning af overarbejde.

Hvad finansiering angår, så mener vi, at det er de arbejdsfrie indkomster, man skal tage fat i. Hvis ikke man her og nu kan gennemføre en skarpere progression i indkomstbeskatningen, så var det i hvert fald noget, som man bør forberede og starte forberedelsen af her og nu. Jeg så altså gerne, at der ud af denne samling også kom direkte skridt til en fornuftig skatte-reform.

Vi har stillet forslag om en kapitalvindingsafgift, som vil kunne give et betydeligt provenu, men som i øvrigt på flere måder, tror jeg, ville være mere acceptabel for mange end det af regeringen stillede forslag, som altså ikke er kommet frem her i salen. Vi vil meget gerne drøfte muligheden for en indekrydsning af samfunds-skabte jordværdistigninger.

For at opsummere, så mener vi, at beskæftigelsesplanen i det arbejde, vi står over for nu, er det vigtigste. Det er klart, at de partier, der vil bruge penge på beskæftigelse, også må være med til at skaffe midlerne, det er vi indstillet på, men det er ikke underordnet, hvordan man skaffer midlerne. Vi vil samtidig arbejde hårdt på at skaffe flere arbejdspladser, end regeringen har foreslået. Vi beklager som sagt dybt – det er det andet hovedpunkt – at regeringen har ladet sig skræmme, sådan at dens forslag om beskatning af arbejdsfrie indtægter end ikke kommer til forhandling. Vi skal gøre vores til, at det alligevel kommer til forhandling.

Hvad endelig momsforhøjelsen angår, så må vi sige, at regeringens forslag om en momsforhøjelse til 18 pct. vil have en skadelig virkning på beskæftigelsen. I den oprindelige plan måtte vi regne med at trække 20.000 arbejdspladser fra de 40.000, som beskæftigelsesplanen skulle give, dem måtte vi regne med at trække fra på

grund af købekraftindskrænkningen, men nu må vi regne med langt flere arbejdsløse, fordi man har valgt momsløsningen, og fordi der ikke er foretaget en tilsvarende styrkelse af beskæftigelsesplanen. I en sådan sammenhæng anser vi det for urimeligt og urigtigt at bringe momsforhøjelsen ind i billedet.

Vi beklager, at regeringen har gjort dette knæfald for de borgerlige partier. Og ærlig talt, efter de svar, I nu får fra de borgerlige partier, som I har gjort knæfald for, vil I så virkelig opretholde denne ydmyghed? Det viser sig, at de borgerlige partier – venstre, konservative og formodentlig også kristeligt folkeparti – afviser de indrømmelser, som man kommer med fra regeringens side; hvorfor så opretholde disse indrømmelser, hvorfor så ikke gå over til at forhandle på en anden måde, nemlig bygge på de principper, som man oprindeligt lagde frem fra regeringens side, og se, om de kan føres igennem her i folketinget?

Freddy Madsen (DKP):

Der er vel ikke nogen, der vil bestride, at det er en alvorlig situation, som vi her er samlet for at behandle. På den anden side er det forståeligt, at befolkningen efterhånden ser med nogen undren og med ikke så lidt skepsis på, at vi her ekstraordinært træder sammen for nok en gang at, som det hedder, redde nationen og dens økonomi.

For os kommer det ikke som nogen overraskelse. Vi har gang på gang påvist, at de foranstaltninger, som man gennemførte ved septemberforliget, ved augustforliget, ved boligforliget osv., med deres nedskæringer var med til at uddybe og forværre krisen. Desværre må man sige, at de advarsler, vi fremsatte, totalt er blevet negligeret af regeringen. Uden smålig skelen til kendsgerningerne har den bevaret sin lyserøde optimisme. Hver gang man lavede et nyt forlig, påstod man, at nok gjorde det ondt, men det var nu engang nødvendigt, hvis man skulle skaffe folk i arbejde, og man må jo sige, at befolkningen fandt sig forholdsvis tålmodigt i det. For hvem ville ikke gerne yde bidrag til at hjælpe de arbejdsløse?

Nu viser det sig klart, at de smukke løfter, man afgav, var uden hold i virkeligheden. Og så skal jeg endda helt se bort fra nogle af de udtalelser, der er faldet fra regeringsmedlemmer i tidens løb: som da statsministeren for et par år siden højtideligt proklamerede, at i løbet af et halvt år ville arbejdsløsheden være af-

[Freddy Madsen.]

skaffet; eller som da økonomiministeren erklærede, at afskaffelse af arbejdsløsheden kun var et spørgsmål om den gode vilje i dette ting. Vi troede naturligvis ikke på den slags letfærdigheder. Vi ved udmærket, at den krise, vi er inde i, er et produkt af samfundssystemet, og at den derfor heller ikke overvindes så let. Men jeg har også med interesse studeret, hvad hr. Kjeld Olesen og hr. Auken har sagt som ordførere for socialdemokratiet i forbindelse med gennemførelsen af sidste års augustforlig og den lovgivning, som fulgte, bl. a. med indgreb i overenskomstsituationen. Vel var det ikke de overdrivelser, som statsministeren og økonomiministeren optrådte med, men det var dog klare løfter om, at indgrebene skulle hjælpe til en bedring i situationen. Og her står vi så med regeringens egne erklæringer om, at det faktisk er gået dårligt på alle de områder, man lovede at hjælpe på. Vi har 140.000 arbejdsløse, 35.000 mere end på samme tid sidste år. Og nu vil regeringen så forsøge sig nok en gang. Desværre må vi konstatere, at det er uden at have lært af erfaringerne og derfor også med de samme ulykkelige følger. Regeringen har fremlagt et forhandlingsoplæg, der skulle gavne beskæftigelsen. Men selv om vi er overordentlig venlige og fæster lid til regeringens egne skøn, der i øvrigt er ret så tvivlsomme – det er antagelig derfor, vi endnu ikke har fået svar på vores spørgsmål i det politisk-økonomiske udvalg – så er den barske sandhed jo, at den ikke engang vil være i stand til at nedbringe arbejdsløsheden, men højst kan holde den på det nuværende niveau. Det eneste sikre i planen er, at nu skal alle almindelige mennesker igen have deres levestandard beskåret. Det er typisk for regeringens oplæg, at tilskuddene til beskæftigelsen andrager 3 mia kr. årlig, mens der skal opkræves 7 mia kr. i nye skatter og afgifter. Trods den voldsomme nedskæring i forbruget påstår man nok en gang, at det vil gavne beskæftigelsen. Man skal huske på, at det er regeringens eget oprindelige oplæg, jeg her taler om. Det er socialdemokratiet, der har ført pennen. Ja, ganske vist har vi i dag af hr. Auken fået at vide, at Industrirådet har hjulpet til, men dermed er der også ført nye beviser for, hvor forsigtig man skal være med at lytte til valgløfter. Få dage før valget fremlagde socialdemokratiet det, der flot blev kaldt for arbejderbevægelsens beskæftigelsesplan. I

den stod der bl. a., at man ville sikre opførelsen af yderligere 10.000 nye boliger. Det var oven i købet et led i boligforliget, at partierne forpligtede sig til at opføre 40.000 boliger årlig. Men der er ikke en lyd om disse ting i regeringens oplæg; nu får vi så en ny hensigts erklæring i lovforslag nr. L 217, forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter, men det får vi jo ikke flere boliger af.

I beskæftigelsesplanen var der løfte om udvidelse af den offentlige sektor. Hr. Gert Petersen har allerede nævnt de 5.000 pædagoger, som man smed ud ad klappen, og som der heller ikke står noget om i regeringens oplæg. Der skal ansættes flere hjemmehjælpere, men byrden kaster man flot over på kommunerne, og skatteyderne, de almindelige arbejdere, kommer til at betale. Man skal have bedre service i post- og telegrafvæsenet. Det er vi tilhængere af, det har vi krævet mange gange. Men man skjuler jo, at det skal betales dyrt af forbrugeren. Takstforhøjelser på 250 mill. kr. og så 50 mill. kr. til forbedring af service. Det er kun nogle punkter i regeringens oplæg, men bedre er det jo ikke blevet af, at statsministeren også i denne situation kun har haft blikket rettet til højre i denne sal.

Til gengæld må man jo medgive statsministeren, at regeringen har strakt sig overordentlig vidt for at imødekomme de borgerlige partier. Nu bliver vi altså præsenteret for resultatet. De intentioner, som socialdemokratiet og LO havde om en særskat på de store indkomster og formuer og om en indkomstramme for kapitalgevinster, er totalt fejlet til side. Tilbage står regeringen med en momsforhøjelse, som finansministeren i maj måned hårdnakket benægtede at man havde planer om. Jeg synes, det er interessant at gå tilbage til de bemærkninger, finansministeren kom med i et svar til mig her i tinget for 3 måneder siden. Den 11. maj sagde han ifølge Folketingstidende 1976-77, 2. samling, sp. 4120:

»Vi har igen i dag, denne gang fra hr. Freddy Madsen, været ude for en overfortolkning af udvalgsflertallets betænkningens bidrag. Hr. Freddy Madsen mente, at han ud af betænkningens bidraget f. eks. kunne læse tanker om en momsforhøjelse, og jeg forstod, at hr. Freddy Madsen i dagens anledning fandt det passende og kærkomment at holde Industrirådet i hånden. Det er jo ellers ikke hr. Freddy Madsens yndlingsmakker, men i dag kunne Industrirå-

[Freddy Madsen.]

det altså bruges. Jeg kan ganske kort sige, som jeg har sagt tidligere, at regeringen har ingen planer om en momsforhøjelse.»

Det var, hvad finansministeren sagde ved den lejlighed. Det var, før Industrirådet kom ind i billedet og begyndte at skrive med i det socialdemokratiske program. Enhver kunne dengang læse, at vel havde regeringen ikke planer. Det, vi sagde, var, at planerne var der, og vi afæskede socialdemokratiet svar på, om man ville modsætte sig en momsforhøjelse. Det kunne vi ikke få, og det var af gode grunde. Nu har vi kendsgerningerne på bordet. Det eneste interessante ved momsforhøjelsen er, at man undertager en række fødevarer. Nu har man ellers i årevis over for vores forslag om helt at afskaffe momsen på fødevarer sagt, at det var teknisk umuligt. Men hr. Auken siger i dag, at det synes han er noget af det bedste. På det område er vi da helt enige. Det er bare sørgeligt, at det skal ske i forbindelse med en momsforhøjelse i stedet for i forbindelse med en afskaffelse. Trods alle de rige gaver, som regeringen har givet højrepartierne, har det foreløbig ikke været tilstrækkeligt. Appetitten kommer som bekendt, mens man spiser, og hvorfor skulle de dog give sig, når regeringen bestandig står på spring med nye indrømmelser? Hovedtendensen i den byge af lovforslag, som regeringen nu har lagt på bordet, er klar nok. Det er lønarbejderne, der nok en gang skal holde for, prisen er mellem 2.000 kr. og 3.000 kr. pr. familie om året, og det kommer på et tidspunkt, hvor man har fastlåst lønningerne, og hvor man pønser på at lade det fortsætte ind i den næste overenskomstperiode, mens man stjæler en dyrtidsportion og reallønnen i forvejen falder. Men samtidig friholdes storkapitalen nok en gang. Alle kappes nu – ikke mindst de borgerlige partier – om at tale om nødvendigheden af øgede tilskud til erhvervene. Hr. Schlüter gjorde det jo til et hovedtema i sin tale. Men det er hul snak, når de borgerlige siger, at bedre indtjening til erhvervslivet er den eneste løsning på vores beskæftigelsesproblem. Øgede profitter bliver ikke brugt til at sikre beskæftigelsen. Det fremgår klart, hvis man ser udviklingen fra 1974 til 1976 for 9 af vore største og mest personalerige foretagender i det private erhvervsliv. Det drejer sig om ØK, Danfoss, De Forenede Bryggerier, Det Danske Rengørings Selskab, DFDS, Sophus Berendsen, Superfos, Store Nordiske og Nordisk Kabel- og Traad.

Disse 9 selskaber anses for guldrandede papirer. Og de har da også uanset krisen haft en stigning i profitterne mellem 1974 og 1976 på ikke mindre end 56 pct. ifølge deres egne officielle regnskaber.

Ifølge regeringens og de borgerlige partiers filosofi skulle de dermed sikre øget beskæftigelse, men uanset de guldrandede papirer og de store, stigende profitter har de 9 selskaber haft et fald i beskæftigelsen inden for samme periode, idet de har fyret 3.300 mennesker. Kom så ikke og tal om, at det er ad den vej, man skal øge beskæftigelsen!

Al den snak er da heller ikke andet end et dække over, at jævne mennesker skal brandskattes, alt imens monopolerne trods krise og arbejdsløshed skal øge deres profitter. Regeringen prøver i sit oplæg at undskylde den forværring af beskæftigelsen, der har fundet sted i løbet af de sidste år, med, at de udenlandske konjunkturer er blevet forværret. Men det er jo en bortforklaring. Nok er de internationale konjunkturer absolut ikke gode, alle betydende kapitalistiske lande er ramt af krisen. Men situationen er ikke internationalt set værre, end den var for et år siden. Hvis vi f. eks. ser på stigningen i vores industrieksport, var den i første halvår i år sammenlignet med første halvår 1976 på 12 pct., og ifølge handelsministeriets netop udsendte månedsrapport var stigningen et år længere tilbage kun på 9 pct. Der er altså en forbedring på udlandsområdet. Derfor kan regeringen ikke bruge alene de udenlandske lavkonjunkturer til at forklare arbejdsløsheden.

Ved indgåelsen af det sidste augustforlig advarede vi kraftigt og sagde, at forliget ville skabe øget arbejdsløshed. I dag står vi som sagt med ca. 35.000 flere arbejdsløse, samtidig med at vi kan konstatere, at den yderligere forværring ikke i nævneværdig grad er kommet til os udefra. Regeringen og augustforligspartierne kan ikke bruge den undskyldning; det er deres eget værk.

Vi mener altså ikke, at regeringens forslag kan afhjælpe problemerne. Vi har gang på gang her i tinget fremsat forslag, som vi mener kunne løse krisen, og vi tager også fat på det, vi mener er de brændende problemer omkring beskæftigelsen og økonomien.

Vi stiller også i denne samling en række forslag, som vi mener afgørende kan bedre på situationen.

Vi fremsætter igen forslag om at afskaffe

[Freddy Madsen.]

momsen på dansk produktion. Som vi tidligere har påvist, kunne det sikre beskæftigelse til omkring 50.000 mennesker og samtidig forbedre betalingsbalancen med 2,5 mia kr.

Vi fremsætter forslag om at bygge i alt 17.000 boliger, plejehjemspladser og kollegieværelser med en beskæftigelsesmæssig virkning på omkring 30.000.

Samtidig fremsætter vi forslag til folketingsbeslutning, der pålægger regeringen at gennemføre en egentlig importregulering til forbedring af betalingsbalancesituationen.

Disse forslag skal ses i sammenhæng med de forslag, som vi i forvejen har liggende i folketingets udvalg. Jeg skal blot pege på vores forslag om at indefryse værdistigningerne på jord og fast ejendom. Vi er ikke tilhængere af de forskellige forslag om beskatning af værdistigningerne. Vi vil ikke være med til at gøre livet surt for tusinder af almindelige mennesker, som bor i eget hus, men vi vil være med til at sikre, at de samfundsskabte milliardværdier inddrages til fordel for samfundet. I den forbindelse er det bemærkelsesværdigt, at regeringen trods bestemmelserne i augustforliget uden videre lader sig spille på næsen af de små forligspartnere, og derfor skal vi nok en gang opleve – hvis man gør, som man agter – at dette vitale problem i dansk økonomi får lov til at ligge urørt.

En gennemførelse af vore forslag kunne bidrage til at løse problemerne. Forsigtigt anslået kunne de sikre beskæftigelse til over 100.000. De kunne sænke det alt for høje renteniveau og nedbringe underskuddet på handelsbalancen.

Vi ved godt, at regeringen og socialdemokratiet vil hævde, at der ikke er muligheder for at føre en sådan politik igennem. Dertil må vi sige, at man som bekendt ikke engang har gjort et forsøg på det. Hvornår har regeringen så meget som gjort et eneste forsøg på bare at undersøge de muligheder, der var for at skabe flertal om en fornuftig politik omkring så vitale problemer som f. eks. boligpolitik, jordpolitik og skattepolitik?

Det er vores indtryk, at mulighederne var til stede, hvis man ville gøre noget ved det. Men hertil kommer de muligheder, der kunne skabes, hvis man appellerede til befolkningen. Hvis man i stedet for blot at lægge nye byrder på befolkningen forsøgte at lægge en politik frem, der tog sigte på en virkelig forbedring af forholdene, ja, så er vi sikre på, at vi ved

fælles hjælp også kunne skaffe den fornødne opbakning til en sådan politik.

Nu er forhandlingerne med de borgerlige partier foreløbig brudt sammen. Vi forventer såmænd ikke, at man derfor er blevet så forfærdelig meget mere lydhøre over for det, vi siger, men det var dog måske en idé for regeringen i det mindste at lytte til de advarsler, der nu kommer fra fagbevægelsen, fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, fra Lejernes LO og fra mange andre sider. Vi mener, at det er de kræfter, der skal give os styrke til at føre en anden politik. Disse kræfter er stærke nok til at tvinge en sådan politik igennem. Spørgsmålet er bare, om socialdemokratiet og regeringen endelig vil besinde sig på, at det er den vej, man skal gå. Vil de det, kan de også være sikre på at få vores varme tilslutning.

Niels Helveg Petersen (RV):

Den politiske situation i dag fortjener betydelig roderi. Situationen er den, at der ikke er noget flertal imod regeringen, men at regeringen heller ikke har noget flertal bag sig og da slet ikke et flertal for en langsigtet politik. Og det er statsministeren og regeringen selv bestemt ikke uden skyld i. For det første fordi regeringen og statsministeren siden valget i februar, siden den store valgsejr, aldeles har forsømt at gøre et virkelig alvorligt forsøg på at danne den flertalsregering, man gik til valg på at få dannet. Under valgkampen sagde statsministeren, at en socialdemokratisk mindretalsregering var den tredjedebste eller fjerdedebste løsning; der har efter valget ikke været nogen vilje til at søge nogen anden regering dannet. Socialdemokratiet kunne selv, og partiet blev tilsyneladende, som det jo er sket før, grebet af overmod efter den store valgsejr.

Resultatet foreligger nu, og det er ikke til at prale af. Jeg kan ikke undlade at spørge: er det virkelig et tilfredsstillende resultat for regeringen? Er det særlig tilfredsstillende at skulle se frem til 3-3½ års regeringsperiode med så vanskelige forhold, med så megen kunstig dramatik, hvor problemerne forvrænges og opblæses til skade for selve de politiske resultater?

Også en anden ting må vi bebrejde regeringen. Vi startede forhandlingerne, et par dage før statsministeren skulle rejse til Grønland, den 29. juli, og de såkaldte forhandlinger fortsatte til fredag i sidste uge, den 19. august. Det

[Niels Helveg Petersen.]

Begyndte med, at regeringen fremlagde et oplæg, som klart var urealistisk. Det måtte stå klart for alle, også for regeringen selv. På trods heraf gik tiden, uden at realitetsdrøftelser kom i gang. Dag efter dag gik uden egentlig reel politisk forhandling. Først fredag den 19. august kom regeringens reelle udspil ved mødet i statsministeriet kl. 13. Siden har regeringen ikke kaldt til forhandlinger. Partierne kom derefter til statsministeren enkeltvis, to af dem kom sammen, og da denne runde var overstået fredag eftermiddag, var der efter regeringens opfattelse ikke mere at forhandle om, og man havde jo også brugt så megen tid forinden, at der ikke var tid: folketinget skulle jo samles mandag den 22. august. Det er derfor ikke rigtigt, at alle muligheder har været prøvet. De reelle forhandlinger på grundlag af regeringens reviderede oplæg kom faktisk aldrig i gang. Det sker først nu i salen her, og det er måske ikke nogen skade til, men forløbet er rodet og uelegant både for regeringen, for socialdemokratiet og for de øvrige deltagende partier, så rodet, at det giver mit parti anledning til fornyede overvejelser om det hensigtsmæssige i lukkede partidrøftelser, inden regeringen selv lægger forslag frem i salen.

En af farerne ved den fremgangsmåde, regeringen her har valgt, synes jeg i øvrigt vi ser i forbindelse med diskussionen om regeringsforslaget om værdistigningsafgift. Jeg er overbevist om, at det, der blev skitseret af regeringen på dette område, aldrig ville være kommet frem, hvis regeringen skulle have præsteret et egentligt lovforslag i stedet for som nu at nøjes med at præsentere ret ufærdige tanker med umiddelbare svagheder og urimeligheder.

Vi må imidlertid også fra radikal side kritisere det udspil, venstre og konservative foretog fredag eftermiddag kl. 15. Det var mildest talt ubehændigt at møde med en liste over øget erhvervsstøtte på mellem 2 og 3 mia kr., som i givet fald kun kunne finansieres ved at lægge ekstra 2 pct. på momsen. Hvordan de to partier har forestillet sig, at det kunne opfattes som et realistisk udspil, går over min forstand. Vores kritik af udspillet angår ikke kun dets størrelse, men også selve indholdet. Det radikale venstre kan ikke tilslutte sig f. eks. forslaget om, at det offentlige skal overtage betalingen af sygedagpenge fra 2. til 5. uge. Vi mener ikke, som situationen er, at det er nogen god idé at belaste de offentlige budgetter med milliardbeløb i sy-

gedagpenge. Det vil varigt belaste vort skattesystem yderligere og vil ikke være til nogen varig hjælp for vore virksomheder. Derimod er der andre forslag i det fælles udspil fra venstre, konservative og kristeligt folkeparti, som vi fra radikal side har sympati for, og som vi er klar til at underkaste en nøje vurdering i udvalget.

Vi må også fra radikal side fremføre kritik af venstre og konservative, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti af mere principiel art. Der er jo meget bred enighed om, at indkomspolitik, omkostningspolitik, hvad man vil kalde det, vil føre til de bedste økonomiske resultater. Men det er vores ganske bestemte opfattelse, at indkomspolitikken – for at tale fuglesprog, der er så moderne – er fugle på taget, hvis man ikke skaber forudsætninger for, at indkomspolitikken kan lykkes.

Så vidt vi kan se, er der to grundlæggende forudsætninger, som må være opfyldt, for at indkomspolitikken varigt skal have en chance. Den første forudsætning er, at de ansatte får en andel i de værdier, der skabes, bl. a. skabes i kraft af deres løntilbageholdenhed. Det er et gammelt argument fra radikal side, et gammelt synspunkt, men i dag mere aktuelt end nogen sinde og i hvert fald meget aktuelt og nødvendigt, hvis det skal lykkes at føre fortsat indkomspolitik for perioden 1979–1981. Den anden forudsætning er, at der sker indgreb for at begrænse stigningen i grundværdierne.

Vi vil fra radikal side gå så langt som til at sige, at det nærmer sig det hykleriske, hvis man tror, at det vil være muligt at føre varig og stabil indkomspolitik uden at angribe disse to fundamentale problemer.

Som konsekvens af disse synspunkter har det radikale venstre også under forhandlingerne klart givet udtryk for, at vi er enig med regeringen i, at der nedsættes udvalg, der diskuterer spørgsmål om medejendomsret, således at resultater kan foreligge forud for de næste overenskomstforhandlinger. Vi håber, regeringen vil lytte til det råd, vi har givet om, at udvalgsarbejdet må tilrettelægges på en sådan måde, at udvalget får en alsidig sammensætning, og således at de resultater, der kommer ud deraf, også kan tjene andre formål end at belyse et ganske bestemt forslag stillet af LO og fagbevægelsen.

Det er også som konsekvens af disse synspunkter at det radikale venstre under forhandlingerne klart har sagt ja til et hurtigt arbejde

[Niels Helveg Petersen.]

for at søge at nå et politisk resultat vedrørende de fremtidige stigninger i grundværdierne.

Vi har to grundlæggende indvendinger imod regeringsforslaget om værdistigningsafgiften. For det første, at det geografiske kommer til at virke meget skævt, fordi man bygger på den seneste vurdering. Forskellen i opvurderinger vil jo være meget betydelige fra egn til egn. For det andet, at vi mener, det er en fejl ved forslaget, at det ikke lægger vægten på at forsøge at begrænse stigningerne netop i grundværdierne, men knytter beskatning til stigningen i den samlede ejendoms værdi.

Som et led i det videre arbejde med disse problemer skal ses det radikale forslag om at indføre andre vurderingsprincipper end de nugældende for vurderingen af landbrugsjord.

Ud over de store principielle linjer i de forslag, der her foreligger, er der en række vigtige enkeltheder, som jeg ved denne første behandling nødvendigvis må gå nærmere ind på. Den første vedrører regeringsforslaget om, at der skal ydes fødevarerilskud for et beløb af 810 mill. kr. Efter de oplysninger, vi hidtil har fået, forholder det sig sådan, at ved disse fødevarerilskud opnås familier med de største indkomster de største lettelser i kroner og øre. Det er vores bestemte opfattelse, at med sådanne fødevarerilskud rammer man ved siden af de egentlige sociale problemer, og vi må udtrykke vor forundring over, at socialdemokratiet har villet samle denne tanke fra DKPs overbudslager op efter i øvrigt at have afvist den gang på gang, når man har diskuteret afgifter her i tinget, afvist den i 1967, da momsen blev indført, i øvrigt afvist den sammen med socialistisk folkeparti, og afvist den ved to senere lejligheder.

Jeg er overbevist om, at man her bevæger sig ind på en farlig vej, og at man uden at nå socialpolitisk lødige resultater kommer til at belaste statskassen i mange år frem i tiden med beløb i milliardklassen.

Det radikale venstre har selv fremsat et forslag til folketingsbeslutning om, at der udarbejdes forslag, der giver compensation for momsforhøjelsen på anden vis, og vi lyttede med interesse til, at den socialdemokratiske ordfører så klart åbnede op for, at dette også kunne blive resultatet under udvalgsbehandlingen. Vi vil presse stærkt på med dette.

Jeg må endvidere om afgiftssiden sige, at det for os er en skuffelse, at det ikke har været mu-

ligt at fastholde ideen om en råenergiafgift under forhandlingerne. Vi må i Danmark indrette os på, at olie og olieprodukter i de kommende år bliver dyrere. Vi kan lige så godt gøre det først som sidst. Gør vi det først, dvs. før vore konkurrenter, opnår vi en varig konkurrencefordel. Vi vil fra radikal side støtte de lovforslag, der er fremsat om forhøjelse af benzin- og oliepriserne. Vi skal selvfølgelig se på forslagene i detaljer i udvalget, men vi vil gerne understrege, at forhøjelserne isoleret på sådanne to områder ikke er nogen fuldgod ordning og ikke i det lange løb bør træde i stedet for det, som er det egentlige, vi skal opnå, en råenergiafgift.

Hvad forslaget om bilbeskatning angår, ser vi med sympati på, at bilbeskatningen gøres progressiv. Vi ser det som en klar fordel, at bilbeskatningen lægges sådan til rette, at der opnås valutabesparelser og langsigtede benzinbesparelser. Men jeg vil gerne understrege det radikale ønske om at opnå et direkte fald i prisen på de små, benzinøkonomiske biler. Vi ønsker ikke at lægge bilerne for had, men vi ønsker at opnå varige fordele, både når det drejer sig om importen og valutaforbruget.

Det radikale venstre har fremført ønske om, at også spørgsmål om privat opsparing indgik i forhandlingerne. Det har en ganske særlig baggrund. I en situation, hvor der er tale om momsforhøjelse, er der meget, der taler for i hvert fald delvis at erstatte en sådan momsforhøjelse med den finanspolitiske stramning, der kan opnås ved en øget privat opsparing. Vi er ikke principielt modstandere af moms, men vi har en frygt for, at momsen i den nuværende situation vil føre til afsmitning på lønningerne, kan føre til et uønsket lønpres, som betyder, at vi i løbet af ikke så forfærdelig lang tid er lige vidt, bare på et højere niveau.

Vi beklager, at der hidtil ikke har været større tilslutning til ideen om at bringe den private opsparing ind i diskussionen. Vi er overbevist om, at en finanspolitisk stramning opnået ad den vej ikke vil have så mange skadevirkninger som traditionelle afgiftsforhøjelser og derfor på længere sigt vil virke bedre både over for betalingsbalancen, beskæftigelsen og investeringerne.

Vi vil fra radikal side udtrykke tilfredshed med afsnittet om ungdomsarbejdsløshed i regeringens planer. Vi har igennem måneder lagt forslag frem, udtrykt ønske om, at der skulle gøres en langt mere massiv indsats over for

[Niels Høvelg Petersen.]

ungdomsarbejdsløsheden. Med det, der her foreligger, tager regeringen, synes vi, for alvor fat på problemet. Vi lægger den største vægt på, at der åbnes adgang for kommunerne til at gøre en mere aktiv indsats, at nogle af de bindinger, som bestående lovgivning har lagt på kommunernes handlefrihed, bliver fjernet. Vi er ganske overbevist om, at der lokalt vil være et meget virksomt politisk pres på kommunalbestyrelserne, så at de gør deres yderste for at bekæmpe ungdomsløsheden. Derfor er det rigtigt og perspektivrigt at åbne op for kommunernes adgang til at opføre sig friere, end de hidtil har haft mulighed for. Vi vil støtte dette, og denne sag vil vi forfølge videre.

Det er også med den største tilfredshed, at vi ser, at regeringen har fulgt det radikale forslag om at yde et offentligt tilskud til nedbringelse af mindre arbejdsgiveres forsikringspræmier under sygedagpengeregningen. Vi tror, at der med dette forslag vil åbne sig mulighed for, at mindre arbejdsgivere i meget stort tal lader sig forsikre og dermed også er ude over det problem, som sygedagpengerisikoen udgør for specielt de mindre arbejdsgivere, og at vi derfor med dette forslag fra regeringens side er nået et langt stykke i retning af at fjerne det store problem, som har bestået i, at mindre virksomheder var betænkelige ved at ansætte yderligere arbejdskraft. Vi mener, at dette forslag i sine virkninger på beskæftigelsen kan få ganske overordentlig stor betydning.

Vi vil også gerne nævne, at vi er tilfredse med, at andre ting som f. eks. deltidsbeskæftigelse, mulighederne for barselorlov og anden arbejdsfordeling nu mere direkte inddrages i diskussioner med arbejdsmarkedets parter og med regeringen. Vi tror, der i dette ligger fremtidsperspektiver, som vi er nødt til at være opmærksomme på.

Før sommerferien tog jeg på mit partis vegne afstand fra, at man kunne »momse« og stramme sig igennem vanskelighederne. Det står jeg ved. Der havde været bedre muligheder, man kunne have nået bedre resultater ad anden vej. Alle regnestykker viser, at de bedste resultater både for beskæftigelse og for betalingsbalance opnår man ved, at der holdes igen på omkostninger og lønninger, og det radikale venstre har på intet tidspunkt i disse forhandlinger været, som det hedder, blandt strammerne. Det er også på den baggrund, det radikale venstres og venstres opfordring til regeringen om at sæt-

te målet højt skal ses. Regeringen valgte ikke en linje, der kunne føre til de meget store resultater i løbet af en 3-4 år, den valgte en anden linje, en mere traditionsbestemt, en mere traditionel og uopfindsom linje. Men vi har accepteret dette som grundlag for forhandlingerne, på samme måde som også venstre og andre partier har gjort det. Vi er klar over, at resultaterne vil blive relativt begrænsede, men vi er også klar over, at et indgreb af den art, som foreslås her, er bedre end ingenting at foretage sig.

Jeg vil slutte med at sige, at det, som vi står over for, ikke er et korttidsproblem, men noget meget dybtgående for vort samfund, det berører meget elementære grundtræk i vort nuværende samfund, hvor der i de kommende år vil bestå en konflikt imellem de økonomiske muligheder og de forventninger, som vi har til fortsat hurtig stigende levestandard. Væksten i den vestlige økonomi er faldende, og det er en kendsgerning – og det vil jeg da gerne sige til hr. Glistrup – også i lande som f. eks. Frankrig og Italien, hvor indkomstskatten er langt lavere, det er en kendsgerning også i lande, hvor arbejdsløshedsunderstøttelsen og det sociale understøttelsesniveau er lavere, end det er her. Hvis det bare var så nemt, at man kunne skabe økonomisk vækst ved at skære ned i alskens ydelser, så var problemerne jo overordentlig enkle. Men ser man uden for landets grænser, vil man se, at dette ikke er tilfældet, jeg vil sige snarest tværtimod. Væksten er faldende, og det er en kendsgerning, men samtidig er de forventninger, vi har som enkeltpersoner og især som medlemmer af grupper, stadig lige store, stadig lige indstillet på større materiel vækst. Det gennemsyner vort samfund, og det gør omstillingen i vores økonomi, som bliver langvarig, mere pinefuld, end den behøvede at være. Vi behøver ikke i Danmark at blive et ulykkeligt, et utilfreds og et ophidset folk, fordi vi må regne med en lavere vækst i de kommende år. De politiske partier skulle også kunne lære at leve med denne situation, og de kan i de kommende dage komme til at yde et stærkt bidrag til forventningernes nødvendige nedtrapning ved med et statsministerord fra december sidste år at give det samarbøjende folkestyre en ny chance.

Jens Møller (KrF):

Hr. Glistrups analyse af situationen er desværre uhyggeligt sand, og arten af de indgreb,

[Jens Møller.]

han nævner, er måske heller ikke helt ved siden af. Sandheden er jo, at lapperier og nødløsninger ikke hjælper os ud af den alvorlige situation, vi står i i dag. Det altafgørende er en langsigtet politik, der kan sænke erhvervenes omkostninger og øge konkurrenceevnen og dermed beskæftigelsen, og som derved også kan hjælpe på betalingsbalancen, så vi kan få overskud i samhandelen med udlandet inden for en rimelig tid.

En sådan konstruktiv omkostningspolitik består af flere elementer. Det første er indkomstpolitikken. Der er vi så heldige, at vi har beregninger, der viser, at indkomstpolitikken virkelig kan hjælpe. Regeringens plan ville jo nedbringe betalingsbalanceunderskuddet i 1980 med 2,6 mia. kr. og hjælpe på beskæftigelsen med 20.000 mand. Lad os sammenligne den med venstres plan, som også er blevet beregnet: den vil hjælpe på betalingsbalancen med 4,5 mia. kr., altså et langt større beløb, og nedbringe arbejdsløsheden med 46.700, altså over det dobbelte, i 1980. Beregningerne viser, at det, der især gør forskellen på disse to planer, er, at mens venstre har regnet med, at augustforliget bliver overholdt, så vi holder os inden for de 6 pct. i lønudvikling, har man i regeringens plan regnet med en noget højere procent i lønudvikling. Dette svarer ganske til de udregninger, kristeligt folkeparti har foretaget i sin Q-plan 2. Vi er dér ligesom i Q-plan 1, der udkom sidste efterår, gået ud fra målsætningen: hvad er det, vi vil? Vi vil have afskaffet arbejdsløsheden, vi vil have overskud på betalingsbalancen, vi vil have saneret vores økonomi, og ud fra denne målsætning har vi angivet, hvilke midler der skulle til, og det har vist sig, at ved hjælp af disse midler kan vi få overskud på betalingsbalancen allerede fra 1980 og være nede på 1-2 pct. arbejdsløse i 1983.

Kristeligt folkeparti erkender således indkomstpolitikkenes vigtighed. Derfor var vi deltagere i augustforliget i 1976. Regeringen gik da med til en ret stram indkomstpolitik i årene fremover. Vi mente ikke, den var stram nok, men det var dog en begyndelse.

Vi er derfor under de forhandlinger, der har været ført i denne måned, blevet skuffede over, at regeringen nu vil nøjes med nogle pæne ord og erklæringer på dette område og så et forslag, der lægger ansvaret over på erhvervsvirksomhederne uden samtidig at give dem en beskyttelse imod overenskomststridige strejker

og andre ulovlige forholdsregler imod disse virksomheder. Dette vil være at gøre virksomhederne til gidsler for regering og folketing, og det så meget mere som alt tyder på, at de 6 pct. årlig ikke kan overholdes.

En anden kedelig ting ved denne sag er, at hvis lønglidningen får lov at fortsætte, som den er begyndt, og vi stiger op over de 6 pct., bliver det at føje spot til skade for alle de fastlønnede, som har slået sig til ro med en meget lille stigning i deres indkomster i disse år for derved at medvirke til en sanering af økonomien; hvis de nu skal se på, at andre grupper ikke overholder reglerne, men skaffer sig større stigninger, må det være uhyre pinligt for dem. De ved jo, at det vil smitte af på priserne.

Vi ser det sådan, at regeringens initiativ på dette indkomstpolitiske område nærmest virker som et tilbagetog. Det vil i bedste fald virke temmelig lidt.

Men omkostningspolitik er mere end indkomstpolitik. Det betyder nedsættelse af erhvervslivets øvrige omkostninger også. Det er årsagen til, at kristeligt folkeparti i meget lang tid har arbejdet for en kurssikringsordning, og vi hilser det med glæde, at en sådan nu er kommet ind i regeringens plan. Den er vel ikke så omfattende, som vi havde tænkt os, men den er dog et skridt i den rigtige retning, idet den vil være med til at give en lavere rente netop til konkurrenceerhvervene, altså de erhverv, der skal konkurrere med udlandet.

Regeringens øvrige erhvervsfremmende forslag skal jeg ikke gå i enkeltheder med. Jeg kan sige, at der er flere af dem, der er anvendelige, men vi må i det store og hele sige, at de er for specialiserede, og at det mange gange bliver for tilfældigt, hvem der får gavn af dem, og hvem der ikke kan få, når puljen er opbrugt. Det hjælper ikke meget til den generelle omkostningsnedsættelse, der er så overordentlig nødvendig.

Det er derfor, vi er gået ind i et samarbejde med to andre partier. Da venstre fremlagde sin plan og vi læste den, opdagede vi, at den på en lang række punkter var i fuld overensstemmelse med kristeligt folkepartis Q-plan. Som en konsekvens heraf optog vi forhandlinger med venstre og fandt frem til en række forslag, som vi kunne være enige om. Det er i overvejende grad disse forslag, der er baggrunden for de lovforslag, der nu fremsættes i fællesskab af venstre, konservative og kristeligt folkeparti, forslag, der vil kunne fremme den

[Jens Møller.]

generelle omkostningsænkning, der er så nødvendig, og derved kunne bedre konkurrenceevnen, og som psykologisk vil kunne være med til at genskabe den optimisme, der skal til, hvis hjulene for alvor igen skal snurre.

Denne vores omkostningspolitik består ikke i, at vi skal spænde livremmen ind. Den består kun i, at vi i en periode skal lade være at spænde den ud, og derfor vil det tage nogen tid, før virkningerne for alvor slår igennem, vel en 2-3 år. Men vi kan ikke bare sidde med hænderne i skødet i 2-3 år og vente på, at det skal fungere. Det ville være uforsvarligt med den store arbejdsløshed, vi har. Derfor er det nødvendigt i mellemtiden at foretage noget for at nedbringe arbejdsløsheden her og nu, og i den forbindelse vil jeg især nævne ungdomsarbejdsløsheden, der på mange måder er noget af en katastrofe for vort land.

Som en følge heraf er kristeligt folkeparti positivt over for de fleste af regeringens forslag på dette område. Jeg skal specielt nævne et par steder, som vi har sat meget ind på, også fordi det gavner på andre måder. Det er øget personale til åndssvageforsorgen og til hjemmehjælpen. Der kunne nævnes flere andre ting.

Der er også ting i denne beskæftigelsespolitik, som vi mangler, ting, der ikke er kommet med, ting, som vi måske har fået nogle vage løfter om, men som vi ikke rigtig ved hvor meget vi tør regne med i den nuværende situation. Der er forslaget om udvidelse af barselshvilen til 26 uger, så de mennesker, der har behov for at være hjemme og passe de små børn, kan få lov til det, mens andre, der har behov for at få et arbejde, til gengæld kan komme i sving.

Der er vores forslag til effektivisering af arbejdsformidlingen og vores indgreb imod den såkaldte arbejdsvægring. Der ligger noget i forslaget om mere personale til arbejdsformidlingen, og det er vi positive over for, men vores forslag til en ændring af loven, som vil kunne hindre arbejdsvægringen, om ikke helt, så dog i væsentlig grad, har vi ikke fået meget ud af ud over nogle vage løfter om at se på det.

Hr. Auken talte om nogle partier, der hettede imod de arbejdsløse. Jeg går ud fra, at han ikke tænkte på kristeligt folkeparti, for han ved jo udmærket godt - han har selv set vores forslag - at der bestemt ikke er tale om nogen hetz mod de arbejdsløse. Tværtimod er

der tale om ved betydeligt at nedbringe tilfældene af arbejdsvægring at rense de arbejdsløse for denne anklage, som de møder så mange steder, og som jeg fuldt ud forstår er helt uacceptabel for dem.

Disse forskellige indgreb koster penge, og derfor er det nødvendigt, at der opsuges en del købekraft. Vi kan beklage, at det er nødvendigt. Det skyldes, at de hidtidige indgreb på andre områder - indkomstpolitik, omkostningspolitik osv. - ikke har været konsekvente nok. Hvis man allerede sidste år havde fulgt vores plan, eller - for at gå længere tilbage - hvis vi efter valget i 1973 havde fulgt de tanker, som venstre og konservative sammen gik til valg på dengang om indkomststop og skattelettelser, så havde dette ikke været nødvendigt, så havde det hele i dag set betydelig bedre ud, end det gør.

Men nu er situationen altså den, at vi af hensyn til betalingsbalancen og af hensyn til vores kreditværdighed i udlandet er nødt til at stramme. Og så må vi sige, at når galt skal være, må vi gøre det på en sådan måde, at det skader mindst muligt, og derfor har vi foreslået en momsforhøjelse med sociale kompensationer, så det ikke går ud over de dårligst stillede, samt at man sætter giftskatterne op - det vil samtidig have en anden god virkning - og så er der enkelte andre områder, vi også kunne gå ind på.

Vi mener, at dette er langt bedre end de forslag, der kom fra regeringen om en engangsskat, for denne engangsskat, der skulle ramme alle over ca. 50.000 kr. i skattepligtig indtægt, ville nemlig komme til at ramme særdeles tilfældigt. De familier, hvor den ene af ægtefællerne blev hjemme og passede børnene, mens den anden måtte tjene alle pengene, ville man ramme betydelig hårdere end de familier, hvor begge ægtefæller tjente pengene. Det ville også være med til at opsuge de midler, som netop skulle bruges til de investeringer, vi har så fortvivlende hårdt brug for i øjeblikket.

Den form for ejendomsbeskatning, som blev kaldt beskatning af kapitalgevinster, og som regeringen havde planer om, kan vi heller ikke være med til. Det er jo forbavsende at høre en stor lønmodtagerorganisation beklage det. Man må åbenbart have glemmt, at de fleste lønmodtagere også ville blive ramt af den beskatning. Det var ganske enkelt en beskatning af at bo, af parcelhuse og lejligheder foruden af hversvirksomheder.

[Jens Møller.]

Kristeligt folkeparti har erklæret sig villig til at være med til at sætte ind imod grundpriserne, så vi kunne få et større og bedre udbud af billige byggepladser og byggegrunde. Vi har også sagt, at vi står ved det, der står i augustforliget, at vi vil være med til en beskatning af de egentlige kapitalgevinster. Men det betyder ikke, at vi kan godkende den særlige fortolkning af dette, som regeringen har foretaget.

Forligsbestræbelserne bar ikke frugt. Årsagerne til dette skibbrud kan være mange, men det er ikke – og det vil jeg gerne understrege. for der er nogle, der har sagt det modsatte – manglende smidighed hos regeringen i forhandlingssituationen. Der er derimod tale om en fejlvurdering af mulighederne, idet det oprindelige oplæg lå for langt borte fra det; det var muligt at nå til. Tiden og energien under forhandlingerne er således blevet brugt til at få fjernet det, vi andre måtte betragte som de værste uhyrligheder i regeringens oplæg, og derfor blev der hverken tid eller mulighed for at få indarbejdet andres positive forslag.

Regeringen vil sige: vi har bevæget os langt; og vi må svare: ja men I startede for langt borte fra det mulige.

Forliget er ikke lykkedes, og det kan man beklage for Danmarks skyld. Vi må så håbe, at forhandlingerne her i salen og i udvalgene må føre til et acceptabelt resultat, og det vil vel reelt kun sige et resultat, der mindsker den fart, hvormed vi bevæger os nedad, så vi ikke når alt for langt ned, inden det opsving i udlandet kommer, der tilsyneladende også denne gang skal redde Danmark. For der er desværre ikke noget tegn på, at vi har en regering og et folketingsflertal, der har mod og konsekvens til at gøre det nødvendige.

Ib Christensen (DR):

Efter 2½ måneds arbejdspause skal folketinget nu i denne sene aften have 58 forslag til første behandling. Det er ganske urimelige og uanstændige vilkår både for offentligheden og for folketinget. De af tingets partier, der ikke har været indkaldt til forhandlinger i statsministeriet, har gennem pressen måttet erfare, hvad der overhovedet skete, og man kan derfor nok kalde det et lykkeligt skibbrud, at regeringen nu endelig befandt sig i den situation, at den måtte overholde grundlovens ånd og gå i folketinget først, for ellers var der sket det, at

man havde fået et forlig, hvorefter der ikke kunne flyttes et komma. Og det var sket i lukkede forhandlinger uden offentlighedens kontrol og uden nogen som helst mulighed for de lovligt valgte parlamentarikere i dette ting for at øve indflydelse og uden nogen som helst mulighed for den befolkning, der bliver berørt, for at gøre sine synspunkter gældende.

Der er også et andet aspekt i dette, og det er, at det er en meget farlig ting for folkestyret i en helt anden betydning, end regeringens talsmænd ofte fremfører. Det er nemlig en stor fare for beslutningsdygtigheden i dette ting, at man, som regeringen gør, søger sig et såkaldt fast flertal bestående af seks partier, der var ravende uenige om, hvorvidt man skulle klare denne situation ved en ny omgang indkomstpolitik, om man – hvad regeringen ikke mente i denne omgang – skulle klare situationen gennem øgede offentlige besparelser eller tværtimod, som regeringen er indstillet på, gennem væsentligt forhøjede offentlige udgifter og en øget offentlig sektor.

Seks partier, der var ravende uenige om, hvorvidt man skal yde erhvervsstøtte generelt eller gennem selektive tilskud, der var ravende uenige om – og det var jo dér, det brast – hvorvidt der skal gennemføres en øget beskatning af de arbejdsfrie gevinster på jord og fast ejendom, eller om man tværtimod skal lette grundbesiddernes vilkår og forøge jordspekulationen ved at nedbringe jordbeskatningen.

På den måde sikrer man sig, at der enten ikke træffes beslutninger, eller at de beslutninger, der træffes, er præget af fuldstændig usammenhængende størrelser, er præget af uenighed og derfor bliver en march på stedet og lappeløsninger, hvorefter landet skal frelses igen om et halvt års tid.

Derfor glæder det mig på retsforbundets vegne, at regeringen nu er kommet i den situation, at den bliver nødt til at følge det råd, som vi hele tiden har givet den, hvis den vil have beslutninger igennem, nemlig at undersøge, om der er andre flertalsmuligheder i folketinget. Det betyder ikke et andet fast flertal, men andre flertalsmuligheder på de forskellige områder.

Statsministerens erklæring i dag om, at aftalen i augustforliget om en rimelig beskatning af egentlige kapitalgevinster burde føres ud i livet nu, og regeringens beklagelse af, at ikke alle augustforligspartier ville bidrage hertil, må

[Hr. Christensen.]

betragtes som en undsigelse af borgerlige augustforligspartiets manglende vilje til at overholde den indgåede aftale.

Regeringens erklæring om, at den vil arbejde videre med dette spørgsmål, må tolkes som en konstatering af, at regeringen ikke længere kan føle sig bundet af augustforligspartiernes accept af indgreb på dette område. Hvis ikke det kan fortolkes således, har udtalelsen ingen mening, eller også er den udtryk for politisk bedrag og svindel.

Hr. Auken kom med den forklaring, at et forslag nu fra anden side på dette felt ikke kunne nyde socialdemokratiets støtte, idet socialdemokratiet frygtede, det ville spærre for gennemførelse af regeringens beskæftigelsesplan, og derfor ville man altså afstå i denne samling. Betyder det, at man, når vi mødes den 4. oktober, er villig til at tage fat på det problem og bruge det flertal, der er, ja, så er det vel tilgiveligt, og vi må håbe, det sker. Men det kunne være rart at få en klar forsikring fra regeringens side om, hvorvidt den føler sig frigjort fra denne sanktion fra de andre augustforligspartier, en bestemmelse, der faktisk lammer dens handlekraft på dette område, og som jo altså de fleste af de andre partier i praksis er rendt fra.

Hr. Poul Schlüter prøvede at besværgere regeringen til at stå fast, idet han mindede om den forringelse af den amtskommunale grundskyld, der skete i februar, hvor man var enige om, som det blev sagt dengang, at lægge loft over boligudgifterne. Men hvad var det, der skete? Jo, man sænkede loftet over den amtskommunale grundskyld med den uvægerlige konsekvens, at amtskommunerne nu er nødt til at sætte indkomstkatten op. Det var en omlægning fra skat på de arbejdsfrie gevinster på jord og over på folks arbejdsudbytte; det var det reelle. Der var ikke tale om at holde folks boligudgifter i ro; nej, der var tale om a-social omlægning af den offentlige byrdefordeling.

Så siger hr. Poul Schlüter, at det ikke er populært på arbejdspladserne. Hvad er så årsagen, kan man spørge, til, at organisationer repræsenterende 85 pct. af befolkningen, nemlig samtlige lønmodtagerorganisationer, med én mund og her og nu kræver indgreb mod de arbejdsfrie gevinster på jord som en forudsætning for indkomstilbageholdenhed, som en forudsætning overhovedet for accept af en økonomisk kriseløsning?

Hr. Brusvang har heller ikke forstået det bedre, end at han tror, at det, at landbruget skal betale grundskyld, er en særskat på landbrugets produktionsgrundlag. Hr. Brusvang må åbenbart mene, at andre erhvervsvirksomheder, fabrikker, håndværksvirksomheder og købmandsbutikker, er frit i luften svævende og ikke har brug for jord med beliggenhedsværdi og de andre kvaliteter, som jorden har.

Retsforbundet siger nej til tvangsindkomstpolitikken, vi tror ikke på tvangsløsninger, vi finder det stridende mod vores opfattelse, og vi finder, at de ikke har været effektive. Tværtimod er denne situation endnu et vidnesbyrd om indkomstpolitikens faktiske forlis.

Vi siger også nej til den protektionisme, som trives i ly af De europæiske Fællesskabers politik, og som den danske regering gang på gang sanktionerer til skade for den nye økonomiske verdensorden og en anstændig holdning til de fattige lande. Der er ingen vej ud af krisen ved at lave beskyttelsespolitik og afspærringer, sådan som De europæiske Fællesskaber i stigende grad gør; det forlænger krisen, og det forårmer hele verden at lave den slags ting; vi kender det fra 1930erne, alligevel farer EF fort dermed.

Vi siger også nej til, at krisen kan overvindes ved læssevis af nye afgifter på befolkningen, hvoraf nogle så deles ud i tilskud til erhvervslivet.

Vi mener derimod ikke, at der er nogen uforlidelige hensyn, som gør, at man enten må gøre det ene eller det andet, altså at man, som statsministeren er inde på, enten må sats på at forbedre betalingsbalancen eller også må bedre beskæftigelsen, og at man, hvis man gør det ene, skader det andet. Statsministeren eller regeringen viser dermed sin afmagt eller, hvis man foretrækker det, sin kynisme, for man kan også kalde regeringens plan en plan om 160.000 arbejdsløse i 1980; det er jo det, der er sandheden, selv hvis regeringens oprindelige plan bliver gennemført.

Vi ved også, at en momsforhøjelse vil virke i retning af flere arbejdsløse. Derfor siger vi: lad os tage udgangspunkt i den kendsgerning, at den danske krone i dag takket været det EF-inspirerede valutaslangesamarbejde er overvurderet. Det fordyrer Danmarks eksport, det fordyrer vores varer og tjenesteydelser, det gør, at vore virksomheder på det danske marked kan konkurrere ringere med importen, end de ellers ville kunne, og det forringer vores eks-

[Ib Christensen.]

portmuligheder i udlandet. Det er en kendsgerning, at det er således, jeg skal ikke diskutere, hvorfor det er således, men sådan er det altså; forkert økonomisk politik har afspejlet sig i, at kronen ikke har den værdi, som den officielt angives at have.

Derfor siger vi: lad os starte med at give kronen fri, så kronen får den kurs, den skal have efter tilbud og efterspørgsel, og lad os så sætte ind mod inflationskilderne, således at vi får en modgående bevægelse mod de prisstigninger, der kan blive følgen af en kronefrigivelse. Der peger vi helt naturligt på en inddragelse af de samfundsskabte værdistigninger på jord, disse enorme værdistigninger, som jo nu repræsenterer en samlet værdi af 190 mia kr. ifølge den 16. alm. vurdering – det er det antagelige tal – altså en stigning på 25 mia kr. om året, bag hvilken der ikke er en produktion.

En statsgrundskyld på 3 pct., som vi foreslår, vil give 6 mia kr. i statskassen. Det er mere end den momsforhøjelse med sociale kompensationer, som en gruppe af borgerlige partier foreslår, og i modsætning til momsen vender den ikke den tunge ende nedad. Den vil bevirke, at kapitalen, opsparingen, i højere omfang vil placere sig i arbejdspladsskabende investeringer i erhvervslivet i stedet for passivt i jord og fast ejendom, og den vil imødekomme det krav, jeg nævnte før, og som samtlige lønmodtagere har stillet som betingelse for tilbageholdenhed.

Vi mener imidlertid ikke, at der, når man kombinerer en sådan statsgrundskyld med en kronefrigivelse, da er brug for så stram finanspolitik, som regeringen lægger op til, og derfor foretrækker vi i og for sig principielt, at en væsentlig del bruges til lettelse af skatten på arbejde, men vi er selvfølgelig villige til at forhandle også på det punkt.

En anden ting, vi peger på, er at det ikke er særlig genialt, at vi har en dyrtidsregulering, der umiddelbart betyder øgede omkostninger og leveomkostninger her i landet, blot fordi der kommer prisstigninger til os udefra. Derfor siger vi til arbejdsmarkedets parter – til deres overvejelse, vi vil ikke komme med noget diktat, for vi er nu som før modstandere af indkomspolitikken i den form, som regeringen og dens borgerlige støttepartier gennem år har ført den –: I kunne måske overveje at erstatte den nuværende regulering med et velstandstal, således at lønnen reguleres i overensstem-

melse med vores bytteforhold over for udlandet. Det kunne jo være, at lønmodtagerne ville være motiverede for en sådan fri forhandling og drøftelse, men det er kun en god idé, vi giver videre.

Vi siger videre, at vi ikke tror på, at man hjælper erhvervslivet gennem enorme tilskudsordninger, som det samme erhvervsliv så må betale igen gennem enorme afgiftsbelastninger, men at erhvervslivet må klare sig i frihed og uden krykker eller lignende fra det offentlige; til gengæld også uden kostbare og beskæftigelsesfjendske afgiftsbelastninger. Men vi siger, at i denne beskæftigelsessituation med så mange arbejdsløse, er der en særlig grund til at se på, om der inden for den offentlige sektor er områder, hvor det vil være rimeligt at forbedre den offentlige service, og det er der inden for sundhedsområdet, inden for socialområdet, forsøgsområdet. Det er rimeligt at igangsætte miljøbeskyttende og energibesparende foranstaltninger inden for det offentlige, ligesom vi peger på forskellige trafikikkerhedsfremmende foranstaltninger. Alle disse ting kan give arbejde, vel at mærke nyttigt arbejde og arbejde, der ikke er, som det teknisk hedder, så stort et importindhold i, dvs. at det ikke skader betalingsbalancen nævneværdigt, tværtimod, men det sætter flere i arbejde ved nyttige opgaver, som under alle omstændigheder har en samfundsværdi, og som under alle omstændigheder i og for sig burde løses. Denne beskæftigelsessituation i al dens alvor motiverer særlig, at man sætter disse ting i gang, og derfor kan vi da støtte en række af de beskæftigelsesforslag, som regeringens plan indeholder på dette felt. Det gælder også spørgsmålet om ungdomsarbejdsløsheden, hvor vi går ind for uddannelses tilbud, der giver kompetence, hvor vi går ind for sløjfning af adgangs begrænsninger, hvor vi går ind for, at der etableres praktiske arbejdsmuligheder for unge, der ikke befinder sig vel i uddannelsessystemet, men ønsker at arbejde med deres hænder, ved genbrug, alternativ energi osv., og vi afviser på ingen måde heller en arbejdsdelingsordning inden for det offentlige gennem afvikling af overarbejde, ligesom vi går ind for deltid og delpension som løsningsmuligheder. Men vi vil ikke være med til, heller ikke på dette område, nogen diktater over for arbejdsmarkedet med hensyn til overarbejdsforbud eller lignende ting.

Det dystre perspektiv fremgik jo allerede i det økonomiske råds formandskabs rapport,

[Ib Christensen.]

idet man dér virkelig slog på de alvorlige strenge og kom med nogle løsningsmuligheder, der i flere henseender ikke ligger langt fra det, som retsforbundet er kommet med i sin plan »Fuld beskæftigelse igen«. I denne rapport pegede man også på, at vi risikerer at blive sat under international administration, og det gør man, når man fører en politik som den, Danmark har ført i de senere år, med en enorm udenlandsk låntagning. Det kan være en direkte eller næsten direkte administration under Den internationale Valutafond, og det kan være gennem De europæiske Fællesskabers Ministerråd, der vedtager retningslinjer for, hvilken økonomisk politik Italien, Irland, England og næste gang formentlig Danmark skal føre.

Det er derfor regeringen påtager sig et ekstra stort ansvar ved at handle og handle effektivt og udnytte de handlemuligheder, der ligger i forskellige folketingsflertal. Hvis regeringen kan blive enig om en indkomspolitik sammen med andre partier, vil det ikke forhindre os i at samarbejde med regeringen på andre områder. Hvis regeringen kan få væsentlige dele af sin beskæftigelsesplan igennem med partier, der så også selvfølgelig må være med til at finisere den, hvad flere af dem også har givet udtryk for vilje til, ja, så er det da i orden. Og kan den så på et centralt område som spørgsmålet om jordpolitikken samle et flertal – og det kan den, det har næsten været præsenteret for den på præsenterbakke indtil flere gange i dette ting – er det uforståeligt og uansvarligt, hvis regeringen ikke benytter sig deraf. Lad være, at det ikke sker i denne augustsamling, men så må det ske, når vi mødes igen til oktober. Det skylder regeringen ikke mindst sine egne vælgere, hvis dens programmerklæringer skal tages alvorligt, sådan som de kom til udtryk i bl. a. hr Aukens ordførertale, og som det i øvrigt står i socialdemokratiets idéprogram, og som regeringen endog selv ved højtidelige lejligheder giver udtryk for.

Skal vi undgå en politisk polarisering, tror jeg, det er meget vigtigt, at vi prøver at finde frem til økonomisk-politiske løsninger, som ikke har brede befolkningslag imod sig, dvs. at vi ikke skal føre en tvangsindkomspolitik, der alene går ud på lønstop og og anden tvangsøkonomi over for erhvervslivet gennem en restriktiv pris- og avancelovgivning alene. Vi skal heller ikke gennemføre nogle asociale løsninger,

der betyder, at de, der i forvejen har mest, skal have endnu mere, sådan som konsekvensen er af de løsningsmuligheder, som forskellige borgerlige grupperinger på højrefløjen giver udtryk for. Og vi skal altså heller ikke bare befinde os i en march på stedet, således som det har været konsekvenserne af regeringens faktiske politik det sidste par år. Ja, i virkeligheden en march tilbage, fordi arbejdsløsheden er blevet så meget større i de år, regeringen har været ved magten.

Det, vi altså må kræve af en løsning, er, at den både er liberal og social. Begge kvaliteter indeholdes i retsforbundets plan »Vejen frem til fuld beskæftigelse« og også i den nye plan, vi har lavet, »Fuld beskæftigelse igen«, og dermed er også angivet, hvilke mål vi fra retsforbundets side prioriterer højest i Danmarks økonomiske situation. Der er i denne plan angivet en politik, der både vil have til effekt en dæmpning af betalingsbalanceunderskud og inflation, samtidig med at den bedre end nogen af de andre planer vil kunne sætte flere folk i arbejde. Vi forhandler gerne denne plan og brudstykker af den med et hvilket som helst parti i dette ting, endog med regeringen, hvis den vil tale med os. Hidtil har den valgt andre partnere, men noget kunne tyde på, at den hvert fald i denne situation og lige i denne time må overveje nye partnere. Jeg tror, det vil tjene landets vel, hvis regeringen fandt ud af, at der faktisk kan regeres i Danmark, uden at man pantsætter sin handlefrihed til en ganske bestemt, afsnævret gruppe af partier og afviser ethvert reelt samarbejde på betydelige områder med andre dele af dette ting.

Wilhelm (VS):

Det er det 10. kriseforlig på en 3 års tid, regeringen her har lagt op til, og der kan være grund til at se på nogle af hovedelementerne i det, også fordi jeg synes, at den udlægning, det har fået i pressen og af visse andre partier end lige regeringspartiet, er fuldstændig misvisende. Det første og det mest afgørende i vores øjne i det, regeringen lægger op, er, at indkomspolitikken skal strammes og forlænges, og at der bebudes et nyt overenskomstindgreb i 1979, således at man altså stadig væk på arbejdsmarkedet skal køre med tvangslove frem til 1981 i hvert fald.

Det næstvigtigste i regeringsplanen er en finanspolitisk stramning på 7 mia kr. om året.

[Wihjelm.]

Så er der i øvrigt et stort element af tilskudsordninger til kapitalen, og nede i 4. række er der det, man kalder beskæftigelsesplanen, en beskæftigelsesplan, som efter regeringens egne opgivelser ikke engang mindsker arbejdsløsheden, som ikke indeholder ét ord om det vægtige valgløfte, som statsministeren kørte frem med, de 40.000 boliger, som ikke indeholder ét ord om de 5.000 på daginstitutionerne, som man fyrede uden at spare 1 øre derved.

Det er beskæftigelsesplanen, og det er den, der har fået en helt urmelig opprioritering i den offentlige debat. Det er vores alvorlige bedømmelse, at den er langt nede i rækken, og at de vigtigste ting er den fortsat stramme indkomstpoltik, tvangsindgreb og en finanspolitisk stramning.

Hvad beskæftigelsesplanen angår, giver den efter regeringens egne tal ikke nogen formindskelse af arbejdsløsheden i den periode, det drejer sig om. Men dertil kommer jo, at disse tal efter alt at dømmes er for optimistiske som sædvanlig, når det drejer sig om beskæftigelseseffekten, og også for optimistiske, når det drejer sig om, i hvor høj grad den finanspolitiske stramning vil føre til nedlæggelse af arbejdspladser.

Man har aldrig før set en finanspolitisk stramning på 7 mia kr., der kun ville føre til, at der blev nedlagt 20.000 arbejdspladser, og det ville være et kunststykke, som regeringen i hvert fald ikke har forklaret, hvis det skulle kunne lade sig gøre. I øvrigt kan man se på det, der er delt om her i dag, at regeringen, uanset at den væsentligste del af finansieringen har ændret sig meget betydeligt fra den oprindeligt opstillede plan og ændret sig til noget, alle og enhver ved er værre ved beskæftigelsen, nemlig en momsforhøjelse, uanfægtet kører videre med en påstand om, at der alligevel er netto 20.000 job. Der er overhovedet ingen ændring i det tal, til trods for at forudsætningerne er ændret væsentligt.

Dette udspil er i direkte forlængelse af den hidtidige socialdemokratiske krisepolitik. Den har ikke og den har aldrig haft bekæmpelse af arbejdsløsheden som sit fornemste mål, men har derimod sigtet mod og også haft et vist held med at øge profitterne, at fremme investeringerne, at bortrationalisere arbejdspladser, kort sagt at styrke kapitalismen og gøre den mere levedygtig, men på lønarbejdernes bekostning.

Dette har foreløbig resulteret i øget arbejdsløshed og faldende realløn, og hvad mere er, denne renselsesproces, som socialdemokratiet ønsker at kapitalismen skal gennemgå, lægger direkte op til den næste alvorlige krise, idet krisepolitikken, som den føres overalt i den kapitalistiske verden i disse år, uundgåeligt fremmer den overakkumulation af kapital, som er kimen til den næste krise.

Så kan man sige, at det kan vi tage højt og flot, for denne regeringsplan vil jo ikke kunne gennemføres, hverken i første eller anden udgave. Skulle man tro hr. Aukens ordførertale her i dag, så er det umuligt at forestille sig, at denne regeringsplan bliver gennemført. For hvad var hr. Aukens tale andet end én eneste lang svada, der var kritik mod regeringsplanen? Han talte længe om, at det ville være vanvid at forvente, at arbejderne ville finde sig i en stram indkomstpoltik, når man ikke gjorde noget ved de andre ting. Men hvad er der i regeringsplanen? Der er bebudelse om en strammet, en forlænget indkomstpoltik, et nyt tvangsindgreb, men ikke noget, der berører de andre former for indkomst. Han talte længe om, hvor urimeligt det var at forvente, at man rundt omkring ville finde sig i at få sin købekraft reduceret, samtidig med at der ikke blev skredet ind over for kapitalgevinsterne, de arbejdsfri gevinster, men hvad er der i regeringens plan? Ikke ét eneste ord om indskriden over for disse kapitalgevinster.

Denne ordførertale fra den socialdemokratiske ordfører, som man kunne undre sig over, hvis det var første gang, viser bare én ting: den viser noget om den situation, som den såkaldte socialdemokratiske venstrefløj befinder sig i. De kan blive politiske ordførere, de kan blive skatteministre, de ender sandsynligvis som statsministre, hvad ved jeg, de får lov at sige så at sige, hvad de vil, for der er ingen, der tager det alvorligt længere, det betyder ikke noget som helst, hvad de siger, for enhver ved jo, at de stemmer for skidtet, når det kommer til stykket.

Der skal fortsat føres indkomstpoltik, og det skal alene gælde lønningerne; der skal foretages nye tvangsindgreb, der skal ydes milliardstøtte til kapitalen, og der skal foretages en hidtil uset finanspolitisk stramning. Hvad er det så egentlig, der er sket siden juni, som kan begrunde disse ting? Siden juni er der sket det, at ud-sigterne for betalingsbalancen er blevet en lille smule værre. Men som økonomiministeren sag-

[Wilhelm.]

de forleden dag, ikke væsentligt. Det var ikke noget dårligt skøn i maj, 1/2 mia kr. fra eller til på beløb af størrelsesordenen 10 kan man ikke sige er en væsentlig ændring af forudsætningerne, men det er blevet en lille smule værre.

Men det, der virkelig er blevet værre, er beskæftigelsessituationen. Mens regeringen helt frem i juni hævdede, at årgennemsnittet ville blive 145.000, er der ingen i dag, der betvivler, at årgennemsnittet bliver over 160.000. Og hvad betyder det? Det betyder, at i sidste halvdel af året vil arbejdsløsheden være – ja, det er den allerede – 30.000–40.000 højere, end regeringen hævdede for et par måneder siden. Det er dér, de alvorlige forværringer er sket, og selvfølgelig med en sådan beskæftigelsessituation også belastningen af statsfinanserne ved arbejdsløshedsforsikringen og de andre ting, der følger med. Det er det, der er sket. Og det kommer man så og reagerer på på denne måde.

Eller andre indicier for det samme: Den rapport over konjunkturtendenserne, som vi fik fra det økonomiske sekretariat for mindre end 2 uger siden, nævner som et fremherskende træk i ændringerne i forudsætningerne, at beskæftigelsesudsigterne er blevet værre, og, som det står på side 2 om det private forbrug: der må ventes en svag nedgang i det reale forbrug fra 1976 til 1977, mens man i maj måned ventede en svag stigning. Og for jeg ved ikke hvilken gang konstaterer denne rapport såvel som handelsministeriets månedsrapport, den seneste, vi har fået, at det er hjemmemarkedet, der svigter; det går pænt med eksportordrerne, men der er en forbrugsnedgang på hjemmemarkedet, man har trykket købekraften, man har trykket reallønningerne, og samtidig står der, hvis vi stadig væk holder os til det økonomiske sekretariat, side 3: ordreindgangen fra udlandet siden sidste efterår har indebåret en mærkbar og ubrudt stigning i industriens beholdning af eksportordrer, og alligevel konkluderer man på disse ændrede forudsætninger: den massive forøgelse af arbejdsløsheden, svigtet på hjemmemarkedet, men en mærkbar og ubrudt stigning i industriens beholdninger af eksportordrer, at det er lønningerne, der skal holdes nede, at det er omkostningsniveauet, man skal redde det hele på, at man skal eksportere krisen til den øvrige del af den kriseramte kapitalistiske verden.

De folk, der nu ukritisk taler finanspolitisk stramning, kan der være grund til at huske på,

hvad de sagde, den allersidste eller næstsidste dag tinget var samlet før sommerferien.

Den socialdemokratiske ordfører talte om, hvad der skulle ske i denne augustsamling, som var bebudet allerede dengang. »Det, vi skal gøre, er at understrege de vigtigste elementer i augustpolitikken og supplere den ikke mindst på det beskæftigelsesmæssige område«, sagde han. Og så kommer man nu med en plan, 7 mia kr.s stramning af finanspolitikken, men ikke én person mindsket på arbejdsløsheden. Han sagde videre: »Vi afviser, at man kan løse problemerne gennem en generel stramning af finanspolitikken.« Jeg henviser i den forbindelse til vores beregning over den arbejdsløshedsudvikling, der ville være en følge af en sådan politik. Og hvad er der sket siden? Arbejdsløsheden er blevet meget, meget værre, og nu kommer hr. Auken og er ordfører for det parti, der som regering foreslår en finanspolitisk stramning, en generel finanspolitisk stramning, en altovervejende generel finanspolitisk stramning på 7 mia kr.

Vi kan også tage hr. Gert Petersen, der et langt stykke ad vejen har sagt god for denne finanspolitiske stramning. Han var imod finanspolitisk stramning for et par måneder siden. »Skal energiafgiften igen gøres aktuel, hjælper det ikke, at den udformes som et led i en finanspolitisk stramning«, sagde han dengang meget fornuftigt. Han sagde også om SFs holdning: »Det er kun det rene kvaksalveri, vi afviser på forhånd. Hermed tænker jeg på den slags metoder, som klart og tydeligt har afsløret sig som ubrugelige.« Augustforliget førte jo ikke til noget fald i arbejdsløsheden, tværtimod er der sket en voldsom stigning i arbejdsløsheden siden august.

Eller hr. Niels Helveg Petersen, som selv ligesom foregreb lidt, hvad han kunne blive citeret for heroppe, ved at sige, at det sagde han jo godt nok i juni, men han fortjener alligevel at blive citeret. »Det er heller ikke ønskeligt, hvis vi skulle forsøge at, hvad man kan sige, »momse« sig igennem vanskelighederne«, sagde han den 2. juni. Og han fortsatte: »Det rammer aktiviteten og beskæftigelsen og sætter et lønpres i gang. Man må nok sige, at hvis Danmark kunne klare sig ved at stramme sig igennem og »momse« sig igennem, så havde vi i dag ingen problemer, for vi har såmænd søgt det så ofte. Det er ikke den ønskelige vej.« I betragtning af, hvad der er sket siden: en voldsom forøgelse af arbejdsløsheden, men ikke no-

[Wilhelm.]

get drastisk på de øvrige områder, kan man nok undre sig over det hysteri, der har fået disse partier til nu at sige mere eller mindre god for denne voldsomme finanspolitiske stramning.

Så siger hr. Auken i dag: ja men begrundelsen er jo, at man må have en ekstraskat i solidaritet med de arbejdsløse. Det sagde han vedrørende en plan, som efter regeringens egne oplysninger ikke mindsker arbejdsløsheden med én eneste person, og en plan, som regeringen hidtil i valgkampen og i alle mulige andre situationer gentog og gentog er selvfinansierende. Og så kommer man nu og skal pakke denne 7 mia. kr.s belastning ind ved at sige solidaritet med de arbejdsløse, ligesom man i foråret skulle sige solidaritet med de lavtlønnede, hvorefter man går hen og stjæler deres dyrtidsportioner.

Om den beskæftigelsesplan, der er lagt frem, vil jeg sige, at det er ikke vores livret ret meget af det; det meste er jo i virkeligheden en anden betegnelse for støtte til erhvervslivet, og uden at gå i detaljer her i dag vil jeg sige, at det drejer sig om ca. 40 pct. på beløbsrammen af de beskæftigelsesforslag, som vi anser for havende et sådant perspektiv, at vi overhovedet ikke kan støtte dem.

Hvad angår den finanspolitiske stramning, skatteforslagene, og hvad der ellers ligger, vil jeg sige, at vi har ikke set grundigt nok på dem endnu. Det er faktisk i dag første gang, vi overhovedet har set, hvad de skulle bestå i. Men det er da muligt, at der ville være et enkelt lille skatteforslag, som vi ville støtte; det tør jeg ikke afvise på forhånd. Jeg kan godt sige, at det bliver i hvert fald undtagelsen. Og umiddelbart efter denne stramning, man vil gennemføre på de 7 mia. kr., så indefryser man for første gang en dyrtidsportion i ATP, og det forøger statens kasseunderskud med 1,2 mia. kr. i indeværende finansår og med ca. 4 mia. kr. i næste finansår efter den prisudvikling, vi kan forudse i dag. Det bruger man så igen til at sige, at vi må have en finanspolitisk stramning, for nu skal lønarbejderne rammes over momsens og over skatterne, for nu skal de være med til at betale de dyrtidsportioner, de ikke fik, så de kan lægges hen i ATP og bruges til noget erhvervsstøtte. Den politik er vi ikke tilhængere af, og vi vil modarbejde den, så meget vi kan, og vi vil forsøge at gøre, hvad vi

kan for at få en bevægelse op at stå imod disse dyrtidsindefrysninger.

Der er enkelte ting i den finanspolitiske stramning, vi måske allerede kan benytte lejligheden til at kaste lidt lys over eller få nogle besvarelser på. Der er ting, vi har studset over. Det lader til, at det er lykkedes at bilde de fleste ind, at der skal være tale om en momsfrigtagelse for visse fødevarer. Selv nogle af de partier, der har deltaget mest intenst i de såkaldte forligsforhandlinger, lader til at lide af den vildfarelse, at der er tale om en momsfrigtagelse. Jeg vil derfor gerne benytte lejligheden til at spørge regeringen: er det det, man vil? Eller er det, man vil, det, der faktisk står på side 10 i den samlede oversigt, vi fik her kl. 14-15 i dag, hvor der ikke tales om en momsfrigtagelse, men om en prisnedsættelsesordning? Man kan sige, at det er ét fedt, men det er det jo ikke helt. En momsfrigtagelse ville nødvendigvis være et ikke så ringe apparat af administrativ art, det ville være besværligt, men det ville også gøre det noget mere besværligt at tage den fra folk igen. Men denne her med prisnedsættelsesordningerne kender vi meget godt. Dem kender vi fra 1966, da S og SF første gang indførte momsen og lavede sociale kompensationer ved prisnedsættelsesordninger, som var de første, der blev angrebet, næste gang man skulle stramme. Jeg kan levende forestille mig, at disse prisnedsættelsesordninger på mælk og smør, og hvad det ellers var, der skulle være involveret, ville være de første, der blev angrebet, næste gang man skal lette statsfinanserne, og at disse såkaldte sociale kompensationer altså meget hurtigt er væk igen. Hvor er de mælketilskud, der dengang blev indført som garanti mod den sociale skævhed i momsen, henne i dag?

Der er et andet enkelt punkt i skatte- og afgiftsforslagene, jeg godt vil spørge om. Man taler om en forhøjet stempelafgift på ejerlejlighederne og vil altså herved fortsætte statens rolle som alfons for udstykningspekulanterne. Men det, der interesserer i denne forbindelse, er det provenu, man nævner; 100 mill. kr. siger man pludselig ved en 2 pct.s forhøjelse af stempelafgiften på lejlighederne. Hvordan kommer man til det tal? Det er regeringen, der plejer stædigt at hævde, at der kun er tale om 4.000 ejerlejligheder pr. år.

Det er os andre, der har hævdet et andet tal. Det provenu, man nævner her, kan kun være

[Wilhelm.]

baseret på et forventet ejerlejlighedssalg på et sted mellem 25.000 og 30.000 ejerlejligheder pr. år. Altså mens man til daglig bestrider, at der er tale om det udstykningstempo, vi andre hævder, og siger, at det kun er 4.000 om året, så kommer man nu, når man skal opføre provenuet, og overdriver de værste forventninger, vi andre har haft til virkningerne af ejerlejlighedsudstykningsforslaget. Det kunne der godt være grund til at få boret lidt i, og det er ikke engang forklaret ved det skiftende salg af de gamle ejerlejligheder. Det er en lille bitte bitte del af det, man her har stillet op som et provenuforslag.

Nu er VS i denne samling i den situation, at vi er det eneste parti, der ikke har fremsat lovforslag eller beslutningsforslag til den seance, tinget skal igennem den næste uges tid. Det er ikke, fordi vi ikke har nogle konkrete ideer. Vi har faktisk lagt dem frem i anden forbindelse, også her på det sidste. Vi påstår ikke som de fleste her inklusive DKP – i dag var det ved hr. Freddy Madsen – at de kan løse kapitalismens krise. Det påstår vi ikke. Det er der ingen der kan. Kapitalismens krise er simpelt hen uløselig, men det blev sagt igen i dag. Men dette, at vi gør os helt klart, at denne krise er uløselig, forhindrer os alligevel ikke i at opstille, og jeg tror godt, at jeg tør kalde det det mest vidtgående og det mest markante modstykke til den socialdemokratiske-borgerlige krisepolitik. Når der er tale om et klart modstykke, skyldes det en eneste ting, nemlig at vi anskuer problemerne ud fra arbejderklassens og ikke ud fra kapitalismens interesser.

Det har ikke forhindret os i at tage et realistisk udgangspunkt. Vi tager det udgangspunkt, at når folk bliver fyret, og når arbejdspladser bliver nedlagt, så er det ikke, fordi erhvervsledere eller kapitalister er ondskabsfulde, og det er ikke, fordi de har lavet et komplot, men det er selvfølgelig, fordi fortjenstudsigerne på den menneskelige arbejdskraft er for ringe, profitudsigerne er for ringe til, at de vil beskæftige folk. Og det realistiske udgangspunkt må man tage, hvis man vil gøre noget ved det. Profitudsigerne er for ringe i hvert fald i sammenligning med, hvad kapitalen har af muligheder for forrentning ved at spekulere i jord og fast ejendom, eller hvad den har af muligheder for forrentning ved at købe finansminister Heinesens statsobligationer med en statsikret årlig forrentning på 16,3 pct., er den

vist i øjeblikket. I forhold til det er den produktive kapitalis forrentningsudsigter for ringe. Det realistiske udgangspunkt må man selvfølgelig tage, hvis man vil stille noget op over for den krisepolitik, som socialdemokratiet lancerer. Og det udgangspunkt har vi taget. Vi har også taget realistiske hensyn til kasseunderskud og betalingsbalance. Det er os ikke ligegyldigt, for det er ikke arbejderklassen ligegyldigt, at den lang tid fremover bliver gældsat, foreløbig med de 39 mia. kr., som finansministeren har fået bemyndigelse til at udstede i statsobligationer.

Det er det udgangspunkt vi har taget, og det forhindrer som sagt ikke, at man stiller noget op af en ganske anden art end det, som den socialdemokratiske borgerlige krisepolitik går ud på. Vi betinger os, hvis der skal være tale om økonomisk støtte af nogen art, at der er rimelig garanti for, at den støtte ikke kapitaliseres i private lommer. Vi betinger os, at beskæftigelsesforslag ikke er for beskæftigelses og profittens skyld alene, men at de indeholder projekter, som er i arbejderklassens interesse. Vi vender os imod ethvert forslag, der har karakter af internationalt skruibrækkeri, og vi vender os imod alle de forslag, der kun har karakter af forsøg på at eksportere krisen til andre lande, vendt mod andre landes arbejderklasse.

Alligevel er man ikke forhindret i at komme med forslag, det har kunnet lade sig gøre; det kan jeg ikke gennemgå i detaljer, men blot sige, at i henseende til beskæftigelseseffekt, i henseende til teknisk realisme, i henseende til et resultat på både kasseunderskud og betalingsbalance, og det er beregnet med regeringens egne oplysninger som grundlag, er det ikke noget, der står tilbage for det, som man påstår at komme med fra regeringens side. Tværtimod. Der er en reel beskæftigelseseffekt, hvad der jo netto ikke er ved regeringsforslagene.

De tjener et andet formål. De tjener først og fremmest det formål at påpege, at hvis man vil føre arbejderpolitik imod denne krise, så må man også være klar over, at det bliver vendt mod kapitalen, at det i virkeligheden er nødvendigt at mobilisere på forslag, der direkte tager sigte på på den ene eller den anden måde at tvinge kapitalen til at fungere videre på et lavere profitniveau, end den ellers normalt ville være interesseret i, og herunder at fratage den de alternative spekulationsmuligheder, som ligger i passiv spekulation i jord og fast ejendom og i finansministerens statsobligationer.

[Wilhelm.]

Det er vilkårene, og det er det, vi bygger på. Disse forslag har selvfølgelig ikke på noget tidspunkt haft regeringens interesse. Vi forventer heller ikke, at de får det. Vi mener, det skal komme andre steder fra, og det er en af grundene til, at vi har fundet det temmelig overflødigt at fremlægge dem i denne samling.

Voigt (FP):

Jeg skal blot knytte nogle få kommentarer til et af de mindre forslag i den kæmpemilliard-samling, vi her har forhandling om, og det er forslaget om de periodiske syn.

Man skriver i lovforslagets bemærkninger, at man har lagt megen vægt på færdselssikkerheden, og det er simpelt hen noget vrøvl, fordi utallige undersøgelser har vist, at materielle fejl er årsag til en meget lille procentdel af de ulykker, der sker. Det er som regel altid den menneskelige faktor, der er afgørende, når ulykken indtræffer, og det skyldes simpelt hen, at føreren mister magten over de naturkræfter, der påvirker et køretøj.

Hvis man endelig vil tale om færdselssikkerhed, så burde man hellere se lidt på det forhold, at et førerbevis er gyldigt i 52 år, hvis man erhverver det som 18-årig, og det er vel nok et spørgsmål, om man ikke snarere skulle indkalde ihændehaveren af dette førerbevis til et syn en gang imellem.

Hvorfor siger man ikke tingene rent ud i stedet for at komme med sådan noget som færdselssikkerheden? Hvorfor siger man ikke rent ud, at man ønsker nogle flere offentligt ansatte, man ønsker 150 bilinspektører, der skal aflønnes med et tocifret millionbeløb hvert år. Man ønsker at få igangsat noget offentligt byggeri, 35 bilhaller til syn til et beløb af omkring 42 mill. kr.

Færdselsloven siger jo ganske klart i lovteksten, at befolkningen skal sørge for, at sikkerhedsudstyr som bremses, styretøj, lygter, signalapparater og tegngivningsapparater skal være i orden, og politiet har ved den nye færdselslov fået en udvidet adgang til at føre kontrol med bilisterne. Hvorfor i alverden kommer man så her med et nyt barnepigeforslag? Tror regeringen virkelig, at man ustandselig fra statens side skal spille barnepige over for befolkningen? Jeg tror nok, befolkningen er klar over, at deres køretøj skal holdes i orden.

60,2 mill. kr. i gebyrindtægter skal der afleveres i 1979 og 1980, og ved dette og det

tocifrede milliardbeløb, som justitsministerens kollega skatteministeren får i forvejen, synes jeg nok, at man på en urimelig måde malter bilejere.

Der er vel ingen af os mennesker, og vel ikke engang en forhåbentlig snarligt forhenværende socialdemokratisk justitsminister, der har patent på at bedømme alting rigtigt. Men jeg vil alligevel tillade mig at komme med den bedømmelse, at gennemførelsen vil bevirke det stik modsatte af det, man forventer i forslaget, idet man i forslaget fremhæver, at det vil betyde en mindre import af nye biler. Jeg tror, at det går stik modsat, idet folk vil lade deres gamle vogn udgå og købe en ny, hvilket altså vil sige en forøget import og dermed en forværring af vores i forvejen meget dårlige handelsbalance.

En sådan fremgangsmåde har aldrig været udtryk for den helt store visdom, og når det nu er justitsministeren, der har fremsat forslaget, så kan jeg ikke nære mig for at sige, at denne manglende visdom har han vist ved andre forslag, han har fremsat; så tror jeg nok, at justitsministeren er klar over, hvad jeg sigter til.

Jeg tror, at jeg med disse ganske få bemærkninger har gjort det klart over for justitsministeren, at fremskridtspartiet ikke vil støtte et sådant forslag, og jeg håber, at det kommende udvalgsarbejde vil vise, at mindst 64 andre medlemmer også vil indse, at vi ikke skal have mere »barnepiger« over for borgerne i dette land.

Kurt Hansen (VS):

Nu har vores ordfører, hr. Preben Wilhelm, gennemgået ret præcist, hvad dette udspil fra den socialdemokratiske regering vil komme til at betyde i forbindelse med arbejdsløsheden. Vor ordfører beviste ganske klart og tydeligt, at udspillet i sig selv ikke førte til oprettelsen af én eneste arbejdsplads mere. Regeringens tal, som han nævnte det, understregede, at netop nettobeskæftigelsen ville være omkring de 20.000 på årsbasis, og de 20.000 er jo lige netop nok til at opsuge den tilgang, der er til arbejdsmarkedet.

Regeringens politik er altså ikke en politik, der tager sigte på at nedbringe arbejdsløsheden, men er en politik, der i sin hensigt og i sin grundtanke bygger på at sikre kapitalejerne den maksimale profit. Det er realiteten i det – hverken mere eller mindre – og det er de arbejdsløse, der bliver sorteper i det spil, der foregår.

[Kurt Hansen.]

Flere og flere af de arbejdsløse, som vi har, kommer ind under kategorien langtidsarbejdsløse. Det er nogle af disse problemer, som jeg vil beskæftige mig en lille smule med. Der er givetvis nogle, der vil synes, at dette er småtingsafdelingen og småpilleri, men det drejer sig faktisk om intet mindre end 15.000 langtidsarbejdsløse, der har udsigt til at falde for 26 ugers reglen i løbet af 1978, hvis ikke der gribes ind meget snart, så jeg må på det kraftigste tilbagevise de eventuelle angreb, der kunne komme, om, at jeg er gået ind i småtingsafdelingen. Altså intet mindre end 15.000, der kan komme til at falde for denne regel i 1978 og derefter være henvist til at gå på bistandskontorerne og få noget omkring 1.700–1.800 kr. om måneden i varig hjælp.

I øjeblikket er det jo sådan, at det eneste regeringen faktisk har foretaget sig på dette område, er, at man har forlænget dispensationen for kravet om 26 ugers arbejde fra 3 år og til midlertidigt 4 år. Derudover har man fremsendt et cirkulære til arbejdsformidlingskontorerne, som faktisk ikke har haft nogen form for virkning. Jeg har rejst dette spørgsmål over for arbejdsministeren, og arbejdsministeren har svaret særdeles undvigende. Man kan kun tolke ud af det spørgsmål, at det hele simpelt hen flyder på dette område. Man har ikke gnist af overblik over, hvad det har betydet, og det er naturligvis fordi det ikke har givet nogen som helst virkninger.

Derfor vil jeg godt spørge: hvad agter regeringen konkret at gøre i forbindelse med de 15.000 langtidsarbejdsløse, der har udsigt til at falde for 26 ugers reglen i løbet af 1978? Hvordan vil man sikre de uddannelses-, omskolings- og jobtræningstilbud, som der tales om i det nyeste udspil, der er kommet her i dag, og som også har været omtalt i et svar på et spørgsmål, jeg har stillet? Skal det ske ved at man pålægger virksomhederne at ansætte de langtidsarbejdsløse? Hvordan skal det ske?

I det samme svar på det spørgsmål, som jeg stillede til arbejdsministeren for ikke så lang tid siden, sagde ministeren, at problemerne omkring den meget langvarige ledighed kun løses gennem en aktiv beskæftigelsespolitik og gennem uddannelsesstilbud, som giver de langtidsledige, der har viljen og evnen, mulighed for at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Hvad er det

for en vilje og evne, der tales om? Hvem skal kontrollere, om folk har viljen og evnen? Jeg synes helt klart, at det må på bordet, om man forsøger at indbygge nogle stopmekanismer for dem, som arbejdsgiverne ikke ønsker skal ansættes.

Så kommer der noget positivt sidst i svaret på mit spørgsmål. Her tager arbejdsministeren nemlig munden fuld og siger: regeringen vil arbejde på at udbygge de eksisterende uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, således at der bliver tale om et reelt tilbud til alle langtidsledige, der står over for at blive ramt af 26 ugers reglen. Om regeringen blot snakker udenom, eller om der ligger konkrete initiativer, der kan afbøde de værste virkninger af de langtidsarbejdsløses problemer, mener jeg at denne ekstraordinære samling må afklare.

Når regeringen efter sigende nu vil give alle langtidsarbejdsløse, der står over for at blive ramt af 26 ugers reglen, et reelt tilbud om uddannelse eller beskæftigelse, vil jeg godt spørge: hvordan stilles arbejdere, der er faldet for 26 ugers reglen og har påbegyndt en kortere uddannelse eller omskoling økonomisk? Er det efter bistandslovens bestemmelser om varig hjælp? Er det noget, der svarer til understøttelse, eller hvad er udgangspunktet for den økonomiske understøttelse i forbindelse med en omskoling?

Hvis ikke vi får en besvarelse af disse spørgsmål i løbet af udvalgsbehandlingen frem til andenbehandlingen her, så er det helt oplagt, at VS vil fremsætte et forslag om motiveret dagsorden, som binder regeringen fast på den formulering, den ganske klart gav sidst i svaret til mig. Vi må have afklaret disse problemer nu. Jeg mener ikke, at man kan vente en gnist længere. Det er den 1. januar 1978, der er skæringsdatoen, og regeringen halser bare fortsat af sted, uden at der bliver gjort noget som helst. Det kan slet og ret ikke gå.

Jeg har bemærket, at der er andre, der også har taget disse problemer op, som jeg har nævnt her. DKP har fremsat et forslag, som vi, hvis det kommer til anden og tredje behandling, da godt kan stemme for, men vi mener, at regeringen igennem de formuleringer, der er nedfældet i beslutningsforslaget, har for nemt ved at slippe uden om det tilsagn, den har givet i svaret på det spørgsmål, som jeg har stillet. Jeg mener, at man fra regeringens side simpelt hen kan smutte imellem net-

[Kurt Hansen.]

maskerne på dette beslutningsforslag, så derfor er det nødvendigt, at vi får lavet et forslag om motiveret dagsorden, medmindre vi får de klare tilkendegivelser fra regeringens side, som jeg har bedt om her.

DKPs forslag indebærer i sin konsekvens, at 26 ugers reglen afskaffes. Det har VS hele tiden krævet, og det vil vi hele tiden stå fast på som værende det krav, vi principielt bør rejse. Vi bør også have fjernet de andre tidsbegrænsninger i arbejdsløshedsloven, og vi skal op på et højere niveau for understøttelsen. Man kan simpelt hen ikke være tjent med, at man, når man helt ufrivilligt bliver kastet ud i arbejdsløshed, bliver budt de vilkår, som i dag er indbygget i arbejdsløshedsloven.

Sagen er den, at regeringen på dette vil smutte, hvis man ikke binder den fast på dens egne formuleringer. Der vil den måske også prøve at smutte, men så vil det i hvert fald komme til at stå ganske stjerneklart for store dele af befolkningen, at man helt uforpligtende fra regeringens side kan slynge om sig med det ene løfte efter det andet fuldstændig uden realitetsindhold. Det må nu være slut med, at regeringen kan køre på frihjul. Vi må have nogle helt klare og præcise markeringer af, hvad det er, den faktisk er ude efter.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Selv om tonen somme tider har været lidt skarp i den debat, der har fundet sted, så vil jeg nu alligevel sige tak for en god behandling, for lyttede man rigtig efter, så var der jo ganske stor forståelse for realiteterne i den plan, som regeringen har lagt frem.

Hr. Christophersen sagde, at regeringen i sin målsætning havde været alt for beskeden. Det var ikke en målsætning, der tilfredsstillede venstre. Man skulle højere op, når man skulle skaffe beskæftigelse. Man skulle også nå større og bedre resultater på betalingsbalancen. Der er da ikke noget, regeringen hellere vil, end både at sætte målet højt og realistisk arbejde for, at man virkelig skulle kunne nå et højere mål end det, som regeringen har sat.

Når jeg nu alligevel hæfter mig lidt ved hr. Christophersens bemærkninger, så er det fordi hr. Christophersen fremhævede venstres plan. Jeg skal ikke på nogen måde gå i enkeltheder, men venstre og hr. Christophersen ved jo ganske udmærket, at der er foretaget beregninger

af venstres plan efter præcis de samme principper som dem, efter hvilke der er foretaget beregninger af regeringens plan, og for nu ikke at være alt for uvenlig vil jeg da sige, at resultaterne beskæftigelsesmæssigt, betalingsbalance-mæssigt set, ikke var bedre end dem, som regeringen fremkom med. Dertil kommer, at venstres plan var beregnet på et grundlag, som vel nok kan siges ikke i alle henseender at være hensigtsmæssigt.

Der er sagt meget fra bl. a. hr. Christophersens side, og jeg er naturligvis ikke enig i alt det, der er sagt fra venstres side igennem ordføreren, men jeg vil alligevel takke for den sødlige tone, der trods alt var det gennemgående træk i hr. Christophersens indlæg.

Hr. Poul Schlüter sagde, at da regeringens plan blev forelagt den 28. juli, fik den en enestående dårlig modtagelse. Ja, nu er det jo ikke så mærkeligt, at når man står over for alvorlige økonomiske problemer og skal fremlægge en kriseplan, så bliver der ikke ligefrem råbt hurra. Alligevel er det ikke mit indtryk, at det var den opfattelse, man kunne få ved at læse om den modtagelse, som regeringens plan fik. Tværtimod finder jeg, at på baggrund af de svære vanskeligheder, som man står over for, og de hårde indgreb, som er nødvendige, var det egentlig forbavsende, så stor forståelse og så stor erkendelse, der kom til udtryk bl. a. i pressen, over for dette kraftige initiativ og de forslag, som regeringen lagde frem.

Det er jo også det, der er det gennemgående træk i den debat, der har fundet sted, at det er nødvendigt med en betydelig økonomisk stramning, og det synes jeg, at man skal lægge mærke til. Derfor er det det væsentlige, og ikke alle de mange vrede og stærke ord, der er brugt.

Hr. Poul Schlüter sagde også, at statsministeren gik til valg på kravet om et bredt samarbejde, og så sagde hr. Poul Schlüter, at det måske havde knebet med evnen til at leve op til det, men rettede det dog venligt til, at det måske bare var viljen, det var galt med. Jeg vil sige til hr. Poul Schlüter, at jeg beder ham om ikke at betvivle viljen. Hvilke konsekvenser det så får for hr. Poul Schlüters vurdering, skal jeg ikke komme nærmere ind på. Det er ikke viljen til et bredere samarbejde, der mangler. Og så kan jeg vel sige, at det kræver ganske usædvanlige evner at bøjse så forskellige meninger, så forskellige ideer, så forskellige temperamenter, som er kommet til udtryk her i dag,

[Statsministeren.]

og jeg trøster mig bare med, at meningerne, ideerne og temperamerterne heldigvis ikke er helt så heftige, når vi sidder ved forhandlingsbordet.

Hr. Brusvang havde en lidt anden tone på end den, der kom fra hr. Poul Schlüters side. Han sagde, at regeringen har vist bevægelighed. Jeg vil gerne tilføje, at jeg egentlig mener, at alle de 6 partier, der har siddet om forhandlingsbordet, har vist imødekommenhed, har været i bevægelse og på en lang række områder har været enige, er nået frem til en høj grad af overensstemmelse. Der er altså tale om en ganske realistisk indstilling hos de 6 partier, og jeg tror såmænd vi har bidraget positivt til det alle sammen.

Det er da ikke uvæsentligt, at man igennem denne forhandling er kommet til den fælles konklusion, at det er nødvendigt med en økonomisk stramning, der giver et øget provenu til samfundet på 7 mia kr. pr. år. Det er vel heller ikke uvæsentligt, at de samme partier også erkender, at man samtidig må gøre en indsats over for beskæftigelsen, og det dækker altså en beskæftigelsesplan på 9 mia kr. over en 3-årig periode. Dernæst er det også en kendsgerning, at der er en betydelig overensstemmelse i indholdet af disse rammer, og det synes jeg stadig væk er noget positivt.

Desværre manglede der stadig nogle ting, også nogle ret store ting, men i betragtning af det enorme lovkompleks, som vi nu har til behandling, er det nærmest en bedrift, at de 6 partier er nået så langt, for det er en større opgave end den, der lå i augustforligsforhandlingerne for et år siden, og derfor har den været yderligere vanskelig. Men som sagt har partierne bidraget til noget, som jeg håber og tror vil kunne udmøntes i et konstruktivt resultat, inden folketinget tager hjem efter denne uges forløb.

Hr. Gert Petersen angreb fra skal vi sige den modsatte side. Regeringens forslag den 28. juli havde mange fornuftige tanker og forslag i sig, men nu havde vi gjort alt for store indrømmelser. Ja vel, regeringen har gjort indrømmelser, hr. Gert Petersen, vi løber ikke fra det, men det er simpelt hen nødvendigt, hvis det skal være muligt at skabe et forlig her i folketinget. Også til hr. Gert Petersen vil jeg sige, at den ramme, som vi har lagt frem, den økonomiske stramning dog indeholder den samme sociale fordeling af byrderne, som lå i vores op-

rindelige forslag, og hele vores beskæftigelsesplan er i virkeligheden også fastholdt. Jeg håber, at det politisk vil være muligt at fastholde den igennem de fortsatte forhandlinger her.

Hr. Freddy Madsen sagde, at regeringen har lyttet for meget til Industrirådet, og hr. Poul Schlüter sagde tidligere, at regeringen havde lyttet for meget til fagbevægelsen og til LO. Det er jo vidunderligt. Selvfølgelig må en regering, der skal regere på baggrund af det samfund, vi lever i, også i rimeligt omfang lytte og tage ved lære af, hvad der foregår ude i det praktiske liv. Vi kan naturligvis ikke sidde overhørig, men må tværtimod positivt tage imod de tanker og ideer, der rører sig f. eks. i Industrirådet og i dansk fagbevægelse. Det er ikke nogen nem ting altid at skulle få disse ting til at gå op i en fornuftig helhed, men det er da klart, at vi må gøre det. Det kan muligt være sådan, at hr. Freddy Madsen ikke mener, man skal lytte til Industrirådet, og at hr. Poul Schlüter ikke mener, man skal lytte til fagbevægelsen. Vi mener, at det er vigtigt og rigtigt at lytte begge steder, men først og sidst er det for at fremme beskæftigelsen, det er for at klare betalingsbalanceproblemet, og dér kommer en selvstændig socialdemokratisk vurdering selvfølgelig ind i billedet.

Hr. Niels Helveg Petersen sagde, at det var regeringens egen skyld, at det er gået, som det er gået, og jeg var lidt overrasket over, skal vi sige tonen i hr. Niels Helveg Petersens indlæg. Men dér må jeg sige, at det ikke er gået endnu. Vi er ikke færdige. Vi er stoppet op i nogle forhandlinger, der på en række områder har været ganske positive, og jeg vil sige til hr. Niels Helveg Petersen, at vi fortsætter, og jeg tror, at vi bliver færdige på en fornuftig måde.

For resten er det måske værd at minde om, at netop hr. Niels Helveg Petersen har været meget kritisk tidligere, når vi lavede forlig uden for salen og kom op i folketingssalen med færdige resultater, hvor alle ikke rigtig fik lov til at kigge på tingene. Jeg vil sige, at den kritik burde jo så i hvert fald forstumme. Nu ligger sagerne til behandling her i folketinget, og så håber jeg, at det ikke medfører, at forvirringen bliver så stor, at vores muligheder for at løse problemerne måske udebliver.

Jeg var, som jeg sagde før, lidt overrasket over tonen, som hr. Niels Helveg Petersen lagde op til. Regeringen fik læst og påskrevet, det må jeg sige. Jeg var ellers ved at krybe ned under pulten dernede, da hr. Niels Helveg Peter-

[Statsministeren.]

sen var så hård ved regeringen og ved mig, men så blev jeg klar over, at turen kom til venstre og konservative, og så var det, ligesom der var lidt balance i tingene. Det minder mig sådan set om taler, jeg tidligere har hørt fra en tidligere politisk leder af det radikale venstre, det var også på den samme måde, og det er naturligvis helt legalt.

Men for at det nu ikke skulle være løgn, hr. Niels Helveg Petersen, så fik også centrumdemokraterne og kristeligt folkeparti det glatte lag, og så har man vel her egentlig billedet på den situation, regeringen står i. Et af de partier, som vi tillægger stor betydning i samarbejde fremover her i folketinget, kommer og fortæller regeringen, at det er dens skyld det hele, hvorefter den også skælder alle de andre partier ud. Det eneste, der manglede, var egentlig, at hr. Niels Helveg Petersen også skældte de radikale ud, det vil jeg til gengæld ikke gøre.

Må jeg slutte med at sige, at skræller man nogle af de stærke ord fra, som er kommet fra alle ordføreres side, så tror jeg alligevel, at der skulle være mulighed for i tinget at fortsætte de saglige forhandlinger, der har fundet sted forud for den samling, som er begyndt i dag, den 22. august. Jeg håber, at det lykkes.

Glistrup (FP):

Hr. Niels Helveg Petersen fra det radikale venstre og hr. Wilhelm fra venstresocialisterne var enige om at kritisere regeringen for en af de nyopfindelser, som man vil introducere nu i dansk lovgivning med de forslag, man har fremsat her. Det er disse mærkelige tilskud, vi nu skal til at have indført på mælk, æg og fabriksfremstillet rugbrød og sådan forskellige andre varer, som man har pillet ud, og hvor man nu skal til at opbygge noget administrationsapparat og en indviklet måde at køre de ting på.

Fremskridtspartiet kan tilslutte sig kritikken af disse nydannelser og vil som en administrativt langt enklere ordning og løsning på disse problemer anbefale, at man i stedet foretager en forhøjelse af det skattefrie bundfradrag. Hvis man gør det, vil man opnå præcis de samme fordele, som regeringen tilsigter, måske endda i lidt forstærket grad, og undgå, at en unødigt ny administration bliver opbygget. Forhåbentlig vil det med den spredning, der herefter er i oppositionen mod den del af re-

geringens forslag, også kunne tilvejebringes, at vi i hvert fald får forbedret den detalje i helheden.

Det, som på det område, momsområdet, selvfølgelig er det centrale, er ikke de 800 mill. eller 810 mill. kr., som skal bruges til disse ordninger; det er det 5 gange så store beløb, som man vil indkræve i form af forhøjet moms oven i. at man altså har disse 2-3 mia kr. i yderligere afgifter. Det rejser unægtelig en lang række problemer, som til dels har været behandlet i dag, men ét meget væsentligt problem er ikke behandlet endnu, og det er: har man i grunden gennemtænkt, hvordan disse ting vil virke på grænsehandelen, hvordan de vil virke inden for de områder, hvor der er direkte konkurrence med udlandet, og det er selvfølgelig specielt i Sønderjylland, det kommer særlig kraftigt frem?

Dér vil jeg gerne spørge skatteministeren, hvilke overvejelser man har gjort sig i forbindelse med at klare denne meget, meget vigtige side af sagen, og selvfølgelig specielt hvis de særregler, som vi i øjeblikket har tilladelse til fra EF at anvende, engang skal lempes. Så kan det ikke nytte noget, at vi kører den vej med forbrugsbeskatningen, som disse forslag i så eklatant grad er udtryk for.

Det, der i virkeligheden sker ved disse forbrugsafgiftspålæg, er, at man i allerhøjeste grad griber ind i den overenskomstlov, som efter hr. Aukens udtalelser i dag skulle være så hellig, at man overhovedet ikke måtte røre ved den. I det øjeblik man i den grad begynder at undergrave den indtjening, som arbejderne har, ved at man siger: nu tager vi noget svarende til 8-10 pct. af jeres disponible indkomst, simpelt hen nedsætter indtægten med et beløb af den størrelsesorden, så tør det nok siges, at det var en meget tom og formel betragtning, hr. Aukens anførte, når han gik ind for, at man skam ikke kunne røre ved de ting, der tilfældigvis stod i selve overenskomstsloven, men hvis man lavede dette kunstgreb, som socialdemokratiet nu er i færd med, og undergraver lønningerne ved at bruge nogle andre love, så kan man godt gøre det.

Hr. Aukens argument med, at selvfølgelig kan dette folketing ikke tilsidesætte, hvad dette folketing selv har vedtaget i form af overenskomstloven, var selvfølgelig lige så forkert som at man heller ikke skulle kunne flytte ved det, som dette folketing har vedtaget vedrø-

[Glistrup.]

rende momsprocent eller vedrørende sygelønsregler osv. Alt hvad dette folketing foretager, når det vedtager nogle lovforslag, er netop, at det ændrer i tidligere love, og dér vil man selvfølgelig kunne inddrage i de forhandlinger, vi nu skal i gang med, at ændre i overenskomstloven fuldstændig på lige fod med, at vi kan ændre i alle andre love. Overenskomstloven har ikke spor anderledes placering, hverken formelt juridisk eller reelt, end andre love. Hvis det er det rigtige for at redde os ud af krisen, kan den lov selvfølgelig laves om, lige så vel som andre love kan ændres.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (henholdsvis anden(sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Med hensyn til udvalgsbehandling stiller jeg følgende forslag:

Forslagene under pkt. 3–30 og 56 henvises til skatte- og afgiftsudvalget.

(Forslaget under pkt. 31 er udgået).

Forslagene under pkt. 32–35 og 41 henvises til boligudvalget.

Forslaget under pkt. 36 henvises til finansudvalget.

Forslagene under pkt. 37–40 og 42 henvises til erhvervsudvalget.

Forslaget under pkt. 43 henvises til det energipolitiske udvalg.

Forslaget under pkt. 44 henvises til kommunaludvalget.

Forslaget under pkt. 45 henvises til retsudvalget.

Forslagene under pkt. 46–49 henvises til landbrugs- og fiskeriudvalget.

Forslagene under pkt. 50 og 51 henvises til udvalget om offentlige arbejder.

Forslagene under pkt. 52–55 henvises til socialudvalget.

Forslagene under pkt. 57 og 58 henvises til arbejdsmarkedsudvalget.

Forslaget under pkt. 59 henvises til det politisk-økonomiske udvalg.

Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette forslag som vedtaget.

(Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

376 Ft

Medlemmer af folketinget Ninn-Hansen, Grethe Fenger Møller, Poul Schlüter, Palle Simonsen og Ib Stetter har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster mellem medlemmer af Bilfærgernes Rederiforening og A/S Dampskibsselskabet Ærø på den ene side og Sømændenes Forbund i Danmark på den anden side.

(Lovforslag nr. L 234).

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg: *Finansudvalget (22/8 77).*

Udtræder: Arne Bjerregaard

Nyt medlem: Honoré

Kommunaludvalget (22/8 77):

Udtræder: Svend Erik Rasmussen

Nyt medlem: K. J. Mortensen

Udtræder: Kaj Hansen

Nyt medlem: Fuglsang

Udvalget til valgs prøvelse (22/8 77):

Udtræder: Svend Erik Rasmussen

Nyt medlem: Westh

Skatte- og afgiftsudvalget (22/8 77):

Udtræder: Knud Jespersen

Ny stedf.: Jørgen Jensen

Erhvervsudvalget (22/8 77):

Udtræder: Wilhelm

Ny stedf.: Steen Folke

Kommunaludvalget (22/8 77):

Udtræder: Arne Bjerregaard

Nyt medlem: Honoré

Socialudvalget (22/8 77):

Udtræder: Glistrup

Ny stedf.: Wissing

Skatte- og afgiftsudvalget (22/8 77):

Udtræder: Dohrmann

Ny stedf.: Glistrup

Landbrugs- og fiskeriudvalget (22/8 77):

Udtræder: Ove Jensen

Nyt medlem: Ernst Schmidt

Boligudvalget (22/8 77):

Udtræder: Kirsten Jacobsen

Nyt medlem: Dohrmann

[Formanden.]

Udtræder: Thorndahl

Ny stedf.: Pilgaard Andersen

Retsudvalget (22/8 77):

Udtræder: Lilli Gyldenkilde

Ny stedf.: Ole Henriksen

Erhvervsudvalget (22/8 77):

Udtræder: Bjørn Poulsen

Ny stedf.: Gert Petersen

*Skriftlig fremsættelse af lovforslag.***Ordføreren for forslagsstillerne (Ninn-Hansen)**

(KF):

Jeg skal herved på det konservative folkepartis vegne tillade mig at fremsætte *forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster*

mellem medlemmer af Bilfærgernes Rederiforening og A/S Dampskibsselskabet Ærø på den ene side og Sømændenes Forbund i Danmark på den anden side, idet jeg henviser til forslagets tekst og de ledsagende bemærkninger. Under hensyn til sagens karakter skal jeg anmode om en særdeles hastende behandling.

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde vil blive indkaldt ved udsendelse af trykt dagsorden.

Mødet hævet kl. 00.01.